

Partnerská dohoda Slovenskej republiky na roky 2021 - 2027

MINISTERSTVO
INVESTÍCIÍ, REGIONÁLNEHO ROZVOJA
A INFORMATIZÁCIE
SLOVENSKEJ REPUBLIKY

Obsah

1. VÝBER CIEĽOV POLITIKY A ŠPECIFICKÉHO CIEĽA FST	2
2. VÝBER POLITÍK, KOORDINÁCIA A DOPLNKOVOSŤ (KOMPLEMENTARITA)	14
2.1. SÚHRN POLITICKÝCH ROZHODNUTÍ A HLAVNÝCH OČAKÁVANÝCH VÝSLEDKOV PRE KAŽDÝ Z FONDOV, NA KTORÝ SA VZŤAHUJE PARTNERSKÁ DOHODA	14
<i>Cieľ politiky 1 – Inteligentnejšia a konkurencieschopnejšia Európa</i>	<i>15</i>
<i>Cieľ politiky 2 – Zelenšia nízkouhlíková Európa</i>	<i>19</i>
<i>Cieľ politiky 3 – Prepojenejšia Európa</i>	<i>23</i>
<i>Cieľ politiky 4 – Sociálnejšia a inkluzívnejšia Európa vykonávajúca Európsky pilier sociálnych práv</i>	<i>26</i>
<i>Cieľ politiky 5 – Európa bližšie k občanom.....</i>	<i>30</i>
<i>Fond na spravodlivú transformáciu (FST).....</i>	<i>31</i>
2.2. KOORDINÁCIA, VYMEDZENIE A KOMPLEMENTÁRNOSŤ MEDZI FONDAMI, V PRÍPADE RELEVANTNOSTI KOORDINÁCIA MEDZI NÁRODNÝMI A REGIONÁLNYMI PROGRAMAMI	36
2.3. KOMPLEMENTÁRNOSŤ A SYNERGIE MEDZI FONDAMI, NA KTORÉ SA VZŤAHUJE PARTNERSKÁ DOHODA, AMIF, ISF, BMVI, A INÝMI NÁSTROJMI ÚNIE	42
3. PRÍSPEVOK K ROZPOČTOVEJ ZÁRUKÉ V RÁMCI INVESTEU S ODÔVODNENÍM*	48
4. TRANSFERY.....	49
4.1. TRANSFER MEDZI KATEGÓRIAMI REGIÓNU	49
4.2. TRANSFERY DO NÁSTROJOV V RÁMCI PRIAMEHO ALEBO NEPRIAMEHO RIADENIA	50
4.3. TRANSFERY MEDZI EFRR, ESF+ A KOHÉZNYM FONDOM ALEBO DO INÉHO FONDU ALEBO FONDOV	51
4.4. TRANSFER ZDROJOV Z EFRR A ESF+ AKO DOPLNKOVEJ PODPORY DO FST, S ODÔVODNENÍM	52
4.5. TRANSFERY Z CIEĽA EURÓPSKA ÚZEMNÁ SPOLUPRÁCA DO CIEĽA INVESTOVANIE DO RASTU A ZAMESTNANOSTI	52
5. FORMA PRÍSPEVKU ÚNIE NA TECHNICKÚ POMOC.....	52
6. TEMATICKÁ KONCENTRÁCIA	54
7. PREDBEŽNÉ PRIDELENIE FINANČNÝCH PROSTRIEDKOV Z KAŽDÉHO Z FONDOV, PODĽA CIEĽOV POLITIKY, ŠPECIFICKÉHO CIEĽA FST A TECHNICKEJ POMOCI NA VNÚTROŠTÁTNEJ A PRÍPADNE REGIONÁLNEJ ÚROVNI*	55
8. ZOZNAM PLÁNOVANÝCH PROGRAMOV V RÁMCI FONDOV, S PRÍSLUŠNÝMI PREDBEŽNÝMI FINANČNÝMI PROSTRIEDKAMI PODĽA FONDU A ZODPOVEDAJÚCIM VNÚTROŠTÁTNYM PRÍSPEVKOM PODĽA KATEGÓRIE REGIÓNU	58
9. SÚHRN OPATRENÍ PLÁNOVANÝCH NA POSILNENIE ADMINISTRATÍVNYCH KAPACÍT PRI IMPLEMENTÁCII FINANČNÝCH PROSTRIEDKOV	59
10. INTEGROVANÝ PRÍSTUP K RIEŠENIU DEMOGRAFICKÝCH VÝZIEV A / ALEBO OSOBITNÝCH POTRIEB REGIÓNOV A OBLASTÍ (AK JE TO RELEVANTNÉ)	60
11. ZHRNUTIE POSÚDENIA TÝKAJÚCEHO SA SPLNENIA PRÍSLUŠNÝCH ZÁKLADNÝCH PODMIENOK	64
12. PREDBEŽNÁ CIEĽOVÁ HODNOTA PRÍSPEVKU NA OPATRENIA V OBLASTI KLÍMY.....	64
ZOZNAM SKRATIEK.....	65

Návrh Partnerskej dohody SR na roky 2021 – 2027 – čl. 10 ods. 6¹ Všeobecného nariadenia²

1. Výber cieľov politiky a špecifického cieľa FST

Ref: čl. 11 ods. 1 písm. a), Všeobecného nariadenia (VN)

Tabuľka 1: Výber cieľov politiky a špecifického cieľa FST s odôvodnením

Cieľ politiky súdržnosti	Program	Fond	Odôvodnenie výberu cieľa politiky súdržnosti alebo FST špecifického cieľa
CP 1	Program Slovensko	EFRR	Po vstupe SR do EÚ v roku 2004 rástol slovenský HDP do roku 2011 priemerným tempom 5,1% ročne, čo bolo najviac spomedzi podpriemerne rozvinutých ČŠ EÚ v našom regióne (CZ = 3,2%, HU = 2,2%, PL = 3,9%, EÚ 27 = 1,4%). Slovensko tak rýchlo konvergovalo k priemeru EÚ27. V rokoch 2011-2020 rástla slovenská ekonomika najpomalšie spomedzi stredoeurópskych kohéznych ČŠ len 1,6% ročne (CZ = 1,8%, HU = 2,3%, PL = 1,9% a EÚ 27 = 0,7%). Tento trend je najmä z dôvodu, že slovenská ekonomika nedokázala prejsť na rast založený na inováciách a výskume. Nasledovné priority povedú k prekonaniu týchto negatívnych trendov a pomôžu odstrániť alebo zmierniť uvedené nepriaznivé skutočnosti: Na zvrátenie nepriaznivého trendu boli navrhnuté priority, ktoré budú podporované v súlade čl. 3, ods. 1 písm. a) nariadenia o EFRR a KF³, budú koncentrované do domén identifikovaných v Stratégii inteligentnej špecializácie SR 2021-2027 (RIS3)⁴, vrátane perspektívneho zohľadnenia Novej priemyselnej stratégie⁵, ako aj v Súhrnnej správe správe z EDP⁶ a podporia elimináciu nedostatkov uvedených v Správe o Slovensku 2019 (Príloha D)⁷, ŠOK 2019 (opatrenie 3)⁸, ŠOK 2020 (opatrenia 2, 3)⁹. Navrhnuté priority budú zamerané na domény inteligentnej špecializácie SR: Inovatívny priemysel pre 21. storočie, Mobilita pre 21. storočie, Digitálna transformácia Slovenska, Zdravá spoločnosť a Zdravé potraviny a životné prostredie a ich naplnenie povedie k prekonaniu prezentovaných negatívnych trendov a pomôže odstrániť alebo zmierniť nasledovné nepriaznivé skutočnosti: 1.1 Rozvoj a rozšírenie výskumných a inovačných kapacít a využívanie pokročilých technológií • Zaostávanie v intenzite výdavkov na VVAI, nielen v priemere EÚ a u inovačných lídrov, ale aj v porovnaní s priamou konkurenciou v regióne

¹ Pokiaľ ide o EFRR, pre cieľ Európska územná spolupráca (Interreg) je relevantná len tabuľka 2 v oddiele 8, zatiaľ čo všetky informácie v zostávajúcich oddieloch a tabuľkách sa týkajú len cieľa Investovanie do zamestnanosti a rastu

² Nariadenie Európskeho parlamentu a Rady (EÚ) 2021/1060 z 24. júna 2021, ktorým sa stanovujú spoločné ustanovenia o Európskom fonde regionálneho rozvoja, Európskom sociálnom fonde plus, Kohéznom fonde, Fonde na spravodlivú transformáciu a Európskom námornom, rybolovnom a akvakultúrnym fonde a rozpočtové pravidlá pre uvedené fondy, ako aj pre Fond pre azyl, migráciu a integráciu, Fond pre vnútornú bezpečnosť a Nástroj finančnej podpory na riadenie hraníc a vízovú politiku (Ú. v. EÚ L 231, 30.6.2021) (ďalej len „Všeobecné nariadenie“)

³ Nariadenie Európskeho parlamentu a Rady (EÚ) 2021/1058 z 24. júna 2021 o Európskom fonde regionálneho rozvoja a Kohéznom fonde.

⁴ Stratégia výskumu a inovácií pre inteligentnú špecializáciu Slovenskej republiky 2021 – 2027 bola schválená vládou SR 8.12.2021. <https://rokovania.gov.sk/RVL/Material/26641/2>.

⁵ Oznámenie Komisie Európskemu parlamentu, Európskej rade, Rade, Európskemu hospodárskemu a sociálnemu výboru a Výboru regiónov: Nová priemyselná stratégia pre Európu

⁶ Súhrnná správa z procesu EDP k Stratégii SK RIS3 2021+ bude zverejnená po jej schválení v Rade vlády SR pre vedu, techniku a inovácie.

⁷ SWD(2019) 1024 final, prioritné investičné oblasti z prílohy D pre PO1 sú premietnuté do všetkých špecifických opatrení PD pre tento cieľ politiky.

⁸ COM(2019) 525 final, na opatrenie 3 reflektujú priority PD 1.1, 1.3 a 1.5.

⁹ COM(2020) 525 final, opatrenie 2 je premietnuté do priority PD 1.4 a opatrenie 3 do priorit PD 1.3 a 1.5.

			Strednej Európy. SR v roku 2019 vydala na VaV 0,92 % HDP kým EÚ27 až 2,32 % HDP¹⁰ a roku 2021 sa prepadlo do skupiny potenciálnych inovátorov¹¹; • Nevhodne nastavené legislatívno-organizačné a procesné prostredie pre podstatné zvýšenie výdavkov na VaV, vrátane podnikových výdavkov; • Nízka intenzita spolupráce medzi verejným a súkromným sektorom a neustále klesajúci podiel slovenských podnikov s inovačnou aktivitou (pokles z 35,6 % v r.2010 na 30,5 % v r. 2018); • Absencia potrebami definovanej, prevádzkovo udržateľnej a zdieľanej infraštruktúry VVaI reflektujúcej regionálne a nadregionálne potreby, vrátane jej optimalizácie pre dosiahnutie transformačných cieľov RIS3, koncentráciu zdrojov a možností využívania v súlade s potrebami hospodárskej praxe pre zabezpečenie uhlíkovo neutrálnej a obehovej ekonomiky; • Limitovaný prístup k technologickým inováciám, nedostatok procesných inovácií, neefektívny prenos výsledkov VaV do praxe vo všetkých doménach RIS3; • Nízka participácia v Európskom výskumnom priestore (SR patrí k najmenej úspešným krajinám v rámcových programoch EÚ) ; • Nedostatočné výskumné a inovačné kapacity v oblastiach energetiky a ich slabé zapojenie do medzinárodnej spolupráce¹² v súvislosti s očakávanými štrukturálnymi a technologickými zmenami vyvolanými problémami v dostupnosti primárnych energetických zdrojov; • Podpriemerné stavy výskumníkov v porovnaní s priemerom EÚ aj s ostatnými krajinami V4, nízky podiel doktorandov, výskumných a administratívnych pracovníkov vysokých škôl na akademických mobilitách, málo motivujúce podmienky vo výskume a vývoji. 1.2 Využívanie prínosov digitalizácie pre občanov, podniky, výskumné organizácie a orgány verejnej správy • Nízka pozícia SR v hodnotení stavu digitálnej ekonomiky a spoločnosti Európskej komisie (DESI 2020, DESI 2021) v oboch rokoch 22. miesto spomedzi krajín EÚ a potreba vytvorenia podmienok pre postupnú digitálnu transformáciu všetkých odvetví hospodárstva a spoločnosti (najmä transformácia na Priemysel 4.0); • Nedostatočná synchronizácia procesov verejnej správy s možnosťami digitálnej spoločnosti, vytvorenie podmienok pre podporu „pro futuro“ dynamických regulácií orientovaných na cieľ, zjednodušenie procesov podnikania a tvorba modernej regulácie prispôbenej digitálnej dobe, vrátane debyrokratizácie procesov smerom k podnikateľom a občanom; • Zvyšovanie počtu ľudí žijúcich v mestách a ľudí žijúcich v okolí ekonomicky silných samospráv prináša problémy, vyplývajúce zo zaťaženia všetkých aspektov spojených s činnosťami samosprávy pre obyvateľov, investorov, turistov alebo podnikateľov; • Slabá alebo absentujúca prepojenosť rôznych oblastí využitia inteligentných riešení a nevyužitý potenciál „smart“ technológií na zlepšenie funkčnosti a dlhodobej udržateľnosti mestskej infraštruktúry a zvyšovanie životnej úrovne obyvateľov miest a regiónov prostredníctvom rozvoja konceptov Smart Cities a Smart Regions; • Riziká súvisiace s nedostatočnou bezpečnosťou infraštruktúry.
--	--	--	---

¹⁰ https://ec.europa.eu/eurostat/databrowser/view/RD_E_GERDSC__custom_2275277/default/table?lang=en

¹¹ European Innovation Scoreboard 2021, <https://ec.europa.eu/docsroom/documents/46013/attachments/1/translations/en/renditions/native>

¹² Napr. v rámci The European Strategic Energy Technology Plan, https://energy.ec.europa.eu/topics/research-technology-and-innovation/strategic-energy-technology-plan_en

			1.3 Posilnenie udržateľného rastu a konkurencieschopnosti MSP a tvorby pracovných miest MSP, a to aj produktívnymi investíciami • Vysoký podiel zaniknutých subjektov (9,7 % nad priemerom EÚ) a neuspokojivá miera prežitia subjektov do 2 rokov od vzniku; • Nevyhnutnosť stimulovať zelenú a digitálnu transformáciu ekonomiky SR s cieľom eliminovať jej narastajúcu závislosť na úzkej špecializácii (najmä automobilový a strojársky priemysel) s vysokou volatilitou v období krízy a dopadom na zvyšovanie nezamestnanosti; • Absencia systému špeciálnych opatrení na odstraňovanie negatívnych dopadov pandémie COVID-19 a ďalších krízových situácií na podniky, podporu a rozvoj MSP a posilňovanie ich inovačnej schopnosti, ako aj na podporu sieťovania MSP a ich spolupráce s výskumno-inovačnými centrami; • Potreba intenzívnejšieho využívania rôznych foriem finančných nástrojov a na mieru šitých podporných služieb pre posilnenie konkurencieschopnosti a rastu MSP; • Potreba vytvorenia podmienok na podporu investícií do technológií s vysokou pridanou hodnotou, vrátane obehových a uhlíkovo neutrálnych technológií; • Chýbajúce kapacity a inovačná schopnosť hospodárstva potrebné pre zavedenie špičkových digitálnych technológií a IKT riešení (najmä v MSP). 1.4 Rozvoj zručností pre inteligentnú špecializáciu, priemyselnú transformáciu a podnikanie – Ľudské zdroje pre inovatívne Slovensko a EÚ • Nedostatok kvalifikovanej pracovnej sily v priemyselných odvetviach kľúčových pre domény RIS3, vysoká miera odchodu produktívnej populácie do zahraničia, vrátane stredoškolských (19 %) a vysokoškolských (10 %) absolventov¹³; • Nesúlad medzi ponúkanými a požadovanými zručnosťami, vysoký podiel absolventov stredných (58 %) a vysokých (47 %) škôl pracujúcich v profesiách, ktoré nezodpovedajú ich študijným odborom, kritický nesúlad pre profesie relevantné pre potreby RIS3 domén¹⁴; • Meniace sa výrobné metódy a z nich vyplývajúce zmeny dopytu po zručnostiach spôsobené digitalizáciou a automatizáciou (34 % miest ohrozených automatizáciou a 31 % miest očakávajúcich zmeny), potreba prispôsobenia a rozšírenia možností vysokoškolského, stredoškolského a ďalšieho vzdelávania pre rozvoj zručností relevantných pre domény RIS3¹⁵; • Neexistujúce vzdelávanie zamerané na pokročilé a špecifické digitálne zručnosti potrebné na naplnenie cieľov domén RIS3; • Obmedzená spolupráca medzi podnikmi a poskytovateľmi zručností, potreba aktívnejšieho zapojenia priemyslu do formulácie a poskytovania vzdelávania relevantného pre domény RIS3 na regionálnej úrovni. 1.5 Zlepšenie digitálnej pripojiteľnosti • Podpriemerné ukazovatele v oblasti konektivity, najmä v pevnom širokopásmovom pokrytí a v miere využívania rýchleho širokopásmového pokrytia (DESI); • Výrazne vyšší podiel domácností (12 %) bez prístupu k štandardnému pevnému širokopásmovému pripojeniu oproti priemeru EÚ (3 %), jedno z posledných miest v EÚ;
--	--	--	---

¹³ Country Report Slovakia (2019), s. 37, 65 (príloha D); RRP (2021), component 10, s. 3

¹⁴ Country Report Slovakia (2019), s. 36; Stratégia zručností OECD pre Slovenskú republiku (2020), s. 8; Trexima (2020): Uplatnenie absolventov stredných a vysokých škôl podľa výkonu konkrétneho zamestnania podľa SK ISCO-08 (adekvátne, neadekvátne) v roku 2019

¹⁵ Country Report Slovakia (2019), s. 37; Stratégia zručností OECD pre Slovenskú republiku (2020), s. 8; príspevok k Country Report Slovakia (2019), s. 65 (príloha D)

			• Zabezpečenie pevného a bezdrôtového širokopásmového pripojenia s veľmi vysokou kapacitou na Slovensku v súlade s Digitálnym kompasom, Stratégiou EÚ pre gigabitovú spoločnosť je nevyhnutným predpokladom budúcej konkurencieschopnosti SR; • Stanovené ciele nie je možné dosiahnuť len prostredníctvom investícií do optických sietí vzájomne si konkurujúcich komerčných operátorov; • Nízke aktuálne pokrytie Slovenska ultra-rýchlym širokopásmovým pripojením na úrovni adries/domácností (32,3 %, pričom plánované je 58,5 %); • Nízke pokrytie ultra-rýchlym širokopásmovým pripojením škôl, inštitúcií, podnikov v miestach zlyhania komerčného telekomunikačného trhu. Naplnenie priorít PD 1.1 až 1.5 bude podporené intervenciami v rámci korešpondujúcich špecifických cieľov RSO1.1 až RSO1.5 Programu Slovensko. Dosiahnutie špecifických cieľov bude zabezpečené realizáciou opatrení prislúchajúcich k jednotlivým špecifickým cieľom, vrátane súborov konkrétnych aktivít pre tieto opatrenia.
CP 2	Program Slovensko OP Rybné hospodárstvo	EFRR/KF/ENRAF	Pre úspešný prechod k zelenšiemu a uhlíkovu neutrálnemu Slovensku a v súlade so zohľadnením odporúčaní Rady¹⁶ je potrebné zacieliť investície do viacerých oblastí aj z nasledovných dôvodov: Podpora energetickej efektívnosti, znižovania emisií skleníkových plynov, OZE a vývoj inteligentných energetických systémov • Národné energetické ciele vyjadrené v Integrovanom národnom energetickom a klimatickom pláne na roky 2021-2030 (INEKP)¹⁷ vrátane súvisiacich opatrení a ich zmeny v nadväznosti na ciele EÚ v oblasti zmeny klímy v rámci balíka “Fit for 55”, po ich prijatí členskými štátmi; • Nedostatočná miera prepojenia záväzkov SR vyplývajúcich zo smerníc EÚ v oblasti energetickej efektívnosti, energetickej hospodárnosti budov a OZE, z právnych predpisov EÚ a medzinárodných dohovorov v oblasti životného prostredia, strategických dokumentov¹⁸ a opatrení potrebných na dosiahnutie týchto cieľov s potrebami jednotlivých regiónov; • Vysoká energetická a zdrojová náročnosť priemyslu, nedostatočná energetická efektívnosť podnikov; • Nedostatočná intenzita obnovy budov (verejných budov a bytových domov) z hľadiska zabezpečenia ich energetickej efektívnosti pre naplnenie vyšších ambícií v oblasti klímy do roku 2030¹⁹; • Nízka miera vybavenia budov a podnikov systémami monitorovania, optimalizácie a riadenia spotreby energie; • Nedostatočná miera využívania OZE; • Nedostatočne dimenzovaná elektroenergetická infraštruktúra z pohľadu požiadaviek na elektromobilitu, využívanie OZE, akumuláciu energie, energetickú efektívnosť a požiadavky digitalizácie a inteligentných sietí; • Predimenzované zdroje tepla a rozvody tepla v systémoch centralizovaného zásobovania, najmä z dôvodu vysokej energetickej

¹⁶ Odporúčanie č. 3 https://ec.europa.eu/info/sites/default/files/2020-european-semester-csr-comm-recommendation-slovakia_sk.pdf a https://ec.europa.eu/info/sites/default/files/2019-european-semester-country-specific-recommendation-commission-recommendation-slovakia_sk.pdf

¹⁷ Zníženie spotreby energie v roku 2030 o zhruba 30,32 %, zvýšenie podielu OZE na hrubej konečnej energetickej spotrebe na 19,2 %, zníženie emisií skleníkových plynov mimo subjektov ETS o 20%.

¹⁸ Dlhodobá stratégia obnovy fondu budov (DSOFB), <https://www.mindop.sk/ministerstvo-1/vystavba-5/stavebnictvo/dokumenty-a-materialy>

¹⁹ DSOFB, p. 29, p. 33p. 54; V DSOFB sa pri stanovení orientačných míľnikov v sektore budov zohľadnili nové ambicióznejšie klimatické ciele do roku 2030 a kľúčová priorita iniciatívy Vlna obnovy, týkajúca sa zintenzívnenia miery obnovy budov. s. 29, 32-33, Tabuľka 22

			náročnosti v budovách zo 70. a 80. rokov minulého storočia a nízky podiel OZE v týchto systémoch. Adaptácia na zmenu klímy, prevencie rizík a odolnosti voči katastrofám • Stále výraznejšie prejavy zmeny klímy v rámci Slovenska, najmä, prízračné dažde spôsobujúce najmä povodne či zosuvy, dlhotrvajúce obdobia sucha spojené s nedostatkom vody a vysokým rizikom lesných požiarov, ako aj vznik katastrof spôsobených antropogénnymi činiteľmi (napr. epidémie, hromadná migrácia)²⁰; • Prehľbujúce sa poškodzovanie zložiek životného prostredia, spôsobené nedostatočnou prevenciou rizík vyplývajúcich z porušovania legislatívy (envirokriminalita). Zlepšenie kvality vôd a stavu v zásobovaní vodou a čistení odpadových vôd • Nedobudovanosť vodárenskej infraštruktúry, a to aj v zmysle záväzkov SR voči EÚ, vyplývajúcich zo smernice Rady 91/271/EHS a nedostatky v stave zastaranej infraštruktúry. Prechod na obehové hospodárstvo s dôrazom na odpadové hospodárstvo • Nízka miera recyklácie odpadov a výrazná závislosť od skládkovania, nízka miera zhodnocovania biologicky rozložiteľného odpadu, potreba zlepšiť podporu predchádzania vzniku odpadov a materiálovej efektívnosti a podporu prechodu na obehové hospodárstvo, potreba zvýšiť triedenie komunálnych odpadov. Zlepšenie ochrany prírody, krajiny, biodiverzity, ekosystémových služieb a zníženie znečistenia životného prostredia • Nepostačujúci rozsah realizácie aktivít zameraných na ochranu biotopov a druhov, najmä v sústave Natura 2000, ako aj na tvorbu zelenej infraštruktúry a na plnenie požiadaviek vyplývajúcich zo smerníc EÚ 92/43/EHS a 2009/147/ES a medzinárodných záväzkov; • Strata biodiverzity – z dôvodu úbytku druhov žijúcich v mestských oblastiach a ich bezprostrednom okolí; • Nedostatočne rozvinuté environmentálne povedomie, environmentálna osвета a informovanosť a nepostačujúca sieť environmentálnych centier; • Výskyt environmentálnych záťaží; • Výskyt zanedbaných a nevyužívaných lokalít v intravilánoch²¹; • Problém kvality ovzdušia - znečistenie najmä prachovými časticami z vykurovania domácností, emisiami z veľkých a stredných stacionárnych zdrojov; • Signifikantný podiel dopravy na emisiách NO_x a znečistení ovzdušia v mestách; • Záväzky SR vyplývajúce zo Smernice EP a Rady EÚ 2016/2284 – zníženie emisií NO_x o 36 % do roku 2029 a o 50 % od roku 2030. Udržateľná multimodálna mestská mobilita • Nevyhovujúci technický a kvalitatívny stav dopravnej infraštruktúry, dráhovej dopravu (elektricky, trolejbusy) vo veľkých aglomeráciách s množstvom bodových a úsekových obmedzení; • Nevyhovujúca úroveň infraštruktúry na opravu a údržbu vozového parku časti dráhovejestskej hromadnej dopravy a autobusovej
--	--	--	---

²⁰ Národná stratégia riadenia rizík bezpečnostných hrozieb Slovenskej republiky <https://www.minv.sk/?tlacove-spravy&sprava=vlada-schvalila-narodnu-strategiu-riadenia-rizik-bezpecnostnych-hrozieb-slovenskej-republiky>

²¹ Koncepcia mestského rozvoja SR do roku 2030, <https://www.mindop.sk/uploads/media/dc4765f0d90557fb2f4eeed9bdf13c78f58f128.pdf>

			mestskej a prímestskej verejnej osobnej dopravy, nevyhovujúca úroveň infraštruktúry na opravu a údržbu vozového parku, absencia funkčných integrovaných dopravných systémov; • Nedostatočná kvalitatívna a kvantitatívna úroveň terminálov a zastávok verejnej osobnej dopravy, vrátane systémov informovanosti cestujúcich; • Nedostatok kvalitnej a bezpečnej infraštruktúry pre cyklistickú dopravu a nízka úroveň projektovania cyklistickej infraštruktúry.; • Absentujúce systémy parkovania P+R, B+R, K+R v mestách a mestských aglomeráciách; • Nedostatočná preferencia verejnej osobnej dopravy; • Nevyhovujúci technický a kvalitatívny stav vozového parku časti hromadnej dopravy. ENRAF • Nízka spotreba rýb (sladkovodných, ale aj morských) v podmienkach SR; • Nedostatočne rozvinutá oblasť výroby a spracovania produktov akvakultúry; • Nízky počet prevádzkovateľov akvakultúry; • Potreba zlepšiť kvalitu a trhovú hodnotu produktov akvakultúry prostredníctvom cielených investícií do ekologickej a digitálnej transformácie (napr. dekarbonizácia, energetická účinnosť, inovatívne IT nástroje na produkciu akvakultúry, marketing a zber údajov); • Potreba propagovať odvetvie akvakultúry prostredníctvom podporných opatrení s cieľom zvýšiť počet výrobcov a spracovateľov; • Potreba podporovať modernizáciu podnikov v oblasti akvakultúry, ich prispôbenie zmenám v očakávaniach spotrebiteľov (rozvoj širšej škály spotrebiteľských produktov prostredníctvom ďalšieho priemyselného spracovania) a diverzifikáciu od tradičných spôsobov hospodárenia; • Potreba znížiť antimikrobiálne látky o 50 % v produkcii akvakultúry • Potreba zlepšiť podmienky pre investorov v sektore akvakultúry a marketingu rybného hospodárstva; • Zvýšenie ekologickej produkcie produktov akvakultúry o 20%.
CP 3	Program Slovensko	EFRR/KF	Výzvou pre Slovensko je dobudovať a modernizovať dopravnú infraštruktúru na európskej (TEN-T) aj vnútroštátnej úrovni s cieľom prepojenia a zvýšenia konkurencieschopnosti regiónov, zlepšenia mobility obyvateľstva a tovarovej prepravy, a s tým spojeným potenciálom rastu hospodárstva a zamestnanosti, zohľadňujúc ciele uhlíkovej neutrality a ochranu životného prostredia. Investovať do prioritných oblastí v rámci tohto cieľa politiky sa navrhuje z nasledovných dôvodov: Železničná doprava • Nevyhovujúci technický a kvalitatívny stav železničnej infraštruktúry zaradenej do siete TEN-T, ako aj regionálnych tratí s množstvom prechodných obmedzení traťovej rýchlosti a obmedzení interoperability, vrátane nevyhovujúceho stavu z hľadiska prístupnosti pre osoby so zníženou pohyblivosťou, čo tvorí prekážku aj pre efektívne zavedenie integrovanej verejnej dopravy; • Nedostatočná funkcionálna železničných uzlov v Bratislave, Žiline a Košiciach, spôsobujúca časové straty a prevádzkové obmedzenia; • Nízky podiel elektrifikovaných tratí a z toho plynúci nevyužitý potenciál ekologickeho rozmeru železničnej dopravy; • Nižšia úroveň bezpečnosti železničnej dopravy (predovšetkým na regionálnych tratiach) v dôsledku častých úrovňových križovaní s cestnou infraštruktúrou, nedostatočne zabezpečených železničných priecestí, neexistencie kontrolných bodov na sieti ŽSR a zastaraných zabezpečovacích zariadení;

			• Nevyhovujúci technický a kvalitatívny stav verejnej infraštruktúry intermodálnej prepravy (terminálov), nízka ponuka siete verejných terminálov a ich prepojenia na logistiku; • Nevyhovujúca úroveň infraštruktúry na kontrolu a prípravu vozového parku železničnej osobnej dopravy pre prevádzku služieb vo verejnom záujme; • Nevyhovujúci technický a kvalitatívny stav časti vozového parku regionálnej železničnej verejnej osobnej dopravy. Cestná doprava • Nedobudované diaľnice a rýchlostné cesty zaradené do siete TEN-T, ktoré neumožňujú kvalitné a rýchle dopravné spojenie medzi regiónmi/okolitými štátmi, negatívne vplyvajú na rozvoj hospodárstva, životné prostredie, bezpečnosť cestnej premávky; • Kvalitatívne a kvantitatívne parametre dopravného systému SR nezodpovedajú súčasným a prognózovaným intenzitám dopravy a potrebám rozvoja hospodárstva; • Závazky SR vyplývajúce z nariadenia EP a Rady EÚ č. 1315/2013 – dobudovanie základnej siete TEN-T do roku 2030 a súhrnnej siete TEN-T do roku 2050; • Nevyhovujúci až havarijný stav významnej časti ciest I. triedy; • Prekračovaná dopravná výkonnosť na viacerých úsekoch ciest I. triedy vedených v plánovaných trasách diaľnic a rýchlostných ciest; • Neexistencia cestných obchvatov miest a obcí na ťahoch s intenzívnou ťažkou dopravou – negatívne vplyvy v podobe hlukovej a emisnej záťaže pre obyvateľov miest a obcí; • Časové straty na exponovaných úsekoch ciest I. triedy z dôvodu prekračovania kapacity ciest; • Nevyhovujúci stavebno-technický stav mostov na cestách I. triedy, ktoré sú strategicky dôležité pre vnútornú mestskú, tranzitnú a regionálnu dopravu; • Existencia kritických nehodových lokalít na cestách I. triedy, premietajúci sa do zníženej úrovne bezpečnosti cestnej premávky; • Nevyhovujúci technický a kvalitatívny stav infraštruktúry ciest II., III., triedy a miestnych ciest, čo má negatívny dopad na bezpečnosť i rozvoj integrovanej hromadnej dopravy. Vodná doprava • Chýbajúca infraštruktúra a nevyhovujúci technický a kvalitatívny stav infraštruktúry vodnej dopravy (vodné cesty a prístavy) zaradenej do siete TEN-T; • Zastaraný lodný park vnútrozemskej plavby, čo negatívne vplyva na rozvoj hospodárstva, životné prostredie a bezpečnosť plavebnej prevádzky.
CP 4	Program Slovensko	ESF+/EFRR	Pozitívny vývoj situácie na Slovensku narušila pandémia ochorenia COVID-19 – trh práce zaznamenal zvýšenie nezamestnanosti a prehĺbenie regionálnych disparít a zraniteľné osoby sú ešte viac ohrozené chudobou a sociálnym vylúčením. Zatvorenie škôl a rýchly prechod na online vzdelávanie prehĺbil už identifikované nedostatky systému vzdelávania, ktoré spolu so zdravotníctvom čelí dlhodobým negatívnym dopadom. Digitálna a zelená transformácia spoločnosti vyžaduje rozvoj potrebných zručností nielen pracujúcich, ale všetkých členov spoločnosti, vrátane detí a seniorov. V regionálnom rozvoji sa stále nedostatočne využíva potenciál kultúrneho dedičstva. Vojna na Ukrajine stavia spoločnosť pred nové výzvy v dôsledku utečeneckej krízy. Identifikované výzvy vyžadujú investície do ľudí (ESF+) a do chýbajúcej a nevyhovujúcej vzdelávacej, sociálnej a zdravotnej infraštruktúry a do obnovy kultúrneho dedičstva (EFRR), ako aj prioritovanú podporu sociálnych inovácií a experimentov so špecifickým dôrazom na

			vzdelávanie, zamestnanosť a aktívne začlenenie znevýhodnených osôb, a to s cieľom maximalizovať dopad na cieľové skupiny, vrátane MRK a migrantov. Preto SR podporí, v súlade s odporúčaniami EÚ a so zásadami (č.) EPSP rovnosť medzi mužmi a ženami (2) a rovnaké príležitosti (3), ako aj v súlade s uplatňovaním Európskej záruky pre deti a Záruky pre mladých, nasledovné priority a opatrenia: Adaptabilný a prístupný trh práce Záruka pre mladých • predvídanie potrieb trhu práce, vrátane v oblasti zručností a aktívna podpora zamestnanosti (4) dlhodobo nezamestnaných, nevidovaných neaktívnych osôb, mladých ľudí v situácii NEET a iných znevýhodnených (osoby s nízkou kvalifikáciou osoby so zdravotným postihnutím, Rómovia, migranti), najmä individualizovanými službami a rozvojom zručností, vrátane digitálnych, ako aj podporou činnosti subjektov sociálnej ekonomiky a bezpečného a adaptabilného zamestnania (5), vrátane podnikania a samostatnej zárobkovej činnosti; • zlepšovanie rodovej rovnosti (2) na trhu práce, rovnováhy medzi pracovným a súkromným životom (9), dostupnosti starostlivosti o odkázané osoby (najmä o deti do 3 rokov) a podpora zdravého, bezpečného a prispôbeného pracovného prostredia (10), ktoré umožní zvýšiť a predĺžiť účasť na trhu práce; • posilňovanie sociálneho dialógu (8) podporou kapacít sociálnych partnerov. Kvalitné a inkluzívne vzdelávanie Záruka pre mladých • zabezpečenie rovného prístupu ku kvalitnému a inkluzívnemu vzdelávaniu so zreteľom na deti v núdzi a iné znevýhodnené skupiny, najmä podporou ranej starostlivosti a predprimárneho vzdelávania detí, systémovým znižovaním vplyvu socioekonomického zázemia na výsledky žiakov a miery predčasného ukončenia školskej dochádzky aj preventívnymi a individualizovanými službami, či zvýšením podielu mladých ľudí s vyšším stupňom vzdelania a podporou eliminácie segregácie rómskych detí a žiakov (3); • zlepšovanie kvality vzdelávania a odbornej prípravy na základe dát a s tým spojená podpora ľudských zdrojov pôsobiacej vo vzdelávaní (príprava, profesijný rozvoj, podmienky) (1). Zručnosti pre lepšiu adaptabilitu a inklúziu • podpora dospelých pri zvládaní zmien na trhu práce, a to rozvojom vzdelávania a odbornej prípravy a celoživotného vzdelávania (1), ktoré umožní zvyšovanie úrovne základných, životných, podnikateľských a digitálnych zručností, vrátane kľúčových kompetencií podporujúcich inovácie, ako aj ich potvrdzovanie; • zlepšovanie spolupráce medzi vzdelávacími inštitúciami a podnikmi a zvyšovanie motivácie zamestnávateľov k investíciám do odbornej prípravy s cieľom zvýšiť účasť dospelých vo vzdelávaní, rekvalifikáciách a inkluzívnych službách poradenstva, v súlade s potrebami digitálnej a zelenej transformácie. Aktívne začlenenie a dostupné služby Potravinová a materiálna deprivácia • zlepšovanie starostlivosti o zdravie (16), zvýšenie úrovne zdravotnej gramotnosti a zníženie nerovností v zdraví, podpora verejného zdravia a zabezpečenie včasného prístupu k cenovo dostupnému, udržateľnému a kvalitnému systému zdravotnej a sociálnej starostlivosti a ich infraštruktúre pre zraniteľné skupiny, vrátane Rómov, ako aj dlhodobej starostlivosti (18) pre staršie osoby, s cieľom zaručiť im dôstojný život a aktívne, zdravé starnutie;
--	--	--	--

			• zlepšovanie prístupu k základným službám (20) pre znevýhodnené osoby na komunitnej úrovni a podpora integrovaných opatrení aktívneho začleňovania vylúčených osôb, vrátane cudzincov a ľudí so zdravotným postihnutím (17), starostlivosti o deti (11) už v rannom detstve, predchádzania chudobe a sociálnemu vylúčeniu, a to aj rozvojom terénnej sociálnej práce, inkluzívneho sociálneho bývania a pomoci pre bezdomovcov (19) a poskytovaním potravinovej a základnej materiálnej pomoci najodkázanejším osobám; • podpora prechodu z ústavných ku komunitným a rodinne založeným formám starostlivosti o odkázané osoby, vrátane detí a osôb so zdravotným postihnutím; • zvyšovanie atraktívnosti povolání v sociálnej oblasti a zdravotníctve a ich podpora s ohľadom na regionálne rozdiely; • rozvoj komunit a zlepšovanie začleňovania znevýhodnených skupín do spoločnosti vytváraním nových príležitostí v oblasti kultúry, vrátane obnovy kultúrneho dedičstva v regiónoch SR. Aktívne začlenenie rómskych komunít • zabezpečenie <i>rovnakých príležitostí</i> (3) rozvojom inkluzívnych politík zameraných na odstraňovanie prekážok v prístupe na trh práce, k vzdelávaniu, zdravotnej, sociálnej starostlivosti a bývaniu, ako aj znižovaním proti rómskeho rasizmu; • zlepšenie sociálno-ekonomickej integrácie rómskych komunít formou komplexného integrovaného prístupu, vrátane analýzy životných podmienok, spracovania plánov komunitného rozvoja, konsolidácie vlastníckych vzťahov v MRK, <i>zabezpečenia prístupu</i> k základnej a sociálnej infraštruktúre (20), bývaniu a technickej vybavenosti.
CP 5	Program Slovensko	EFRR	Regionálne rozdiely, t.j. nerovnosti, rozdiely, nerovnomernosť a odlišnosti v miere socio-ekonomickeho rozvoja jednotlivých regiónov SR sú dané ich odlišnými podmienkami. Celkový obraz regionálnych rozdielov na Slovensku je charakterizovaný polarizáciou medzi severozápadom a juhovýchodom, pričom najhoršie ukazovatele sú na juhu stredného Slovenska a v severovýchodných regiónoch. Regionálne rozdiely je možné dokumentovať aj na ukazovateľoch pracovného trhu, sociálnych a demografických ukazovateľoch, ale aj v prístupe k základnej environmentálnej infraštruktúre. Prehlbovanie regionálnych rozdielov sa premieta aj do rastu neistoty a zhoršovania podnikateľského prostredia, čo vedie k nižšej miere investícií, odlivu kapitálu a následnému znižovaniu hospodárskeho výkonu. Kumulatívny účinok odlivu finančného a ľudského kapitálu môže viesť k ďalšiemu zaostávaniu problémových regiónov, negatívne demografickému trendu a tak vlastne k vyľudňovaniu regiónov. Súčasná regionálna politika, ktorá rieši následky problémov, a nie ich príčiny, je neúčinná a neefektívna. Na odstránenie negatívnych trendov je potrebné zmeniť koncepciu podpory regionálneho rozvoja a využiť komplexné integrované riešenia so zapojením aktérov a ich aktivít v zmysle viacúrovňového prístupu k riadeniu rozvoja územia. Podpora viacerých oblastí v rámci CP 1 až 4 prostredníctvom integrovaného územného prístupu prispeje k znižovaniu regionálnych rozdielov. Okrem dôvodov relevantných pre regionálnu a miestnu úroveň uvedených v rámci CP 1 až 4 sa pre kvalitnejší život v slovenských regiónoch tiež navrhujú podporovať oblasti v rámci cieľa politiky CP 5, primárne z týchto dôvodov: Budovanie administratívnych a analyticko-strategických kapacít miestnych a regionálnych aktérov

		- Nedostatok administratívnych kapacít na aplikovanie integrovaného riadenia a rozvoja z úrovne samospráv; nedostatočná odborná príprava zamestnancov na všetkých úrovniach verejnej správy; nedostatočná optimalizácia procesov. Kvalitnejšie verejné politiky a otvorené vládnutie - Potreba posilnenia integrovaného prístupu k sociálnemu, hospodárskemu a environmentálnemu rozvoju na regionálnej a miestnej úrovni, prostredníctvom integrovaných územných investícií; nedostatočná účasť verejnosti na rozhodovacích procesoch verejnej správy; nedostatočná účasť socio-ekonomických partnerov, zástupcov občianskej spoločnosti vrátane marginalizovaných a zraniteľných skupín. Bezpečné fyzické prostredie obcí, miest a regiónov - Prehlbujúca sa polarizácia spoločnosti, nárast populizmu, extrémizmu a radikalizácie; potreba zvýšenia bezpečnosti v súlade so Stratégiou prevencie kriminality a relevantnými cieľmi bezpečnosti, ako aj súvisiacich verejných služieb vychádzajúcich zo strategických častí Programov hospodárskeho rozvoja a sociálneho rozvoja (PHRSR) na regionálnej a miestnej úrovni; nedostatočná kvalita regionálnej letiskovej infraštruktúry a verejných letísk s kritickým stavom bezpečnosti leteckej prevádzky. Infraštruktúra pre pohybové aktivity a voľný čas - Potreba posilniť komunitný rozvoj a miestny raz, znižovanie sociálneho vylúčenia; nízky záujem o pohybové a voľnočasové aktivity v regiónoch v dôsledku nedostatku kvalitnej regionálnej infraštruktúry a cyklistickej dopravy pre pohybové a športové aktivity občanov. Kultúrne dedičstvo, komunitný rozvoj a udržateľný cestovný ruch - Potreba zlepšiť atraktivitu lokalít, ich prístupnosť a kvalitu poskytovania informácií pre návštevníkov; chýbajúca koordinácia a prepojenie existujúcich aktivít v území; vysoký podiel kultúrnych pamiatok vrátane sakrálnych v narušenom a dezolátnom stave, ako aj verejných priestranstiev; chýbajúca komplexná turistická infraštruktúra. Európske hlavné mesto kultúry 2026 - Potreba realizovať projekt Európske hlavné mesto kultúry 2026 v súlade s európskymi normami. Špecifické územné výzvy každého z 8 krajov SR (NUTS 3) sú popísané v analytickej časti Integrovannej územnej stratégie jednotlivých samosprávnych krajov.
Špecifický cieľ FST	Program Slovensko	FST Nevyhnutné je riešenie dôsledkov transformácie a podpora území, ktoré sú najviac ovplyvnené prechodom ku klimatickej neutralite vzhľadom na ich závislosť od fosílnych palív alebo od priemyselných procesov s vysokou intenzitou skleníkových plynov a znečisťujúcich látok vplývajúcich na kvalitu okolitého ovzdušia. Vychádzajúc z prílohy D Správy o krajine za rok 2020 a v nadväznosti na širšiu analýzu územia vykonanej v rámci prípravy Plánu spravodlivej transformácie územia SR, majú na Slovensku potenciál byť v rámci FST podporené tri regióny, a to: Trenčiansky kraj, Košický kraj a Banskobystrický kraj. Investičné priority transformujúcich sa regiónov definované v Pláne spravodlivej transformácie územia SR vychádzajú z odporúčania EK v rámci prílohy D Správy o krajine za rok 2020.

			<u>Horná Nitra (Trenčiansky kraj)</u> V Trenčianskom kraji sa pozornosť sústreďí najmä na región horná Nitra, t.j. okresy Prievidza a Partizánske. Horná Nitra je hlavným uhoľným regiónom Slovenska, pričom ťažba uhlia a jeho spaľovanie bude ukončené do roku 2023. Postupné ukončenie ťažby a výroby elektrickej energie z uhlia povedie do roku 2030 k strate približne 2 200 priamych pracovných miest. Potrebne je zabezpečiť princíp participácie a do implementácie Plánu spravodlivej transformácie územia SR zapojiť relevantných miestnych, regionálnych a národných partnerov, podnikateľský sektor, predstaviteľov relevantných mimovládnych organizácií a mladých ľudí. V dôsledku transformácie bude hornonitriansky región čeliť nasledujúcim výzvam: Hospodárska diverzifikácia • Pretrvávajúca silná závislosť regionálneho hospodárstva od ťažby hnedého uhlia; • Nízka aktivita MSP v regióne; • Slabá dostupnosť príležitostí vo výskume, vývoji a inováciách (VVAI); • Nedostatočná spolupráca medzi podnikateľskými a výskumnými inštitúciami a slabý inovačný ekosystém; • Nedostatok príležitostí pre ľudí, ktorí prídu o prácu v priamom dôsledku transformácie; • Nedostatočné príležitosti pre mladú generáciu, ktorá si už nenájde prácu v upadajúcom ťažobnom sektore. Udržateľné životné prostredie • Nepriaznivé vplyvy na životné prostredie spôsobené ťažobnými a priemyselnými aktivitami v regióne; • Nedostatočná podpora obehového hospodárstva; • Nízky podiel OZE v sektore energetiky; • Rastúci počet opustených priemyselných areálov po ukončení ťažby uhlia; • Riziko energetickej chudoby spojené s nízkou energetickou hospodárnosťou budov; • Nedostatočné využívanie udržateľnej dopravy s nulovými emisiami. Kvalita života a sociálna infraštruktúra • Nízka atraktivita regiónu pre jeho obyvateľov, ako aj pre turistov; • Výrazné vyludňovanie, ktoré sa môže ešte zhoršiť v dôsledku ukončenia ťažby uhlia; • Najvyšší podiel vekovej kategórie v post-produktívnom veku v SR; • Nízka úroveň zručností zamestnancov a ich nedostatočná pripravenosť na nové priemyselné odvetvia, ktoré sú výsledkom transformácie; • Nízka účasť na duálnom vzdelávaní; • Nedostatočné prispôbenie obsahu vzdelávania potrebám nových hospodárskych odvetví; • Značný nesúlad medzi kvalifikáciou uchádzačov o zamestnanie a voľnými pracovnými miestami na pracovnom trhu; • Zvýšená chorobnosť obyvateľstva súvisiaca so znečisteným životným prostredím spôsobeným ťažbou a spaľovaním uhlia; • Negatívne sociálne dopady, najmä na najzraniteľnejšie skupiny obyvateľov, vedúce k sociálnemu vylúčeniu. <u>Košický kraj</u> Košický kraj bol identifikovaný ako jeden z najviac dotknutých regiónov prechodom ku klimatickej neutralite. Spomedzi všetkých analyzovaných
--	--	--	---

			regiónov má práve Košický kraj najvyšší potenciál znižovania emisií CO₂ do roku 2030. Opatrenia na dekarbonizáciu však budú mať negatívny dopad na zamestnanosť. Vzhľadom na rozsah a zložitosť transformácie je nevyhnutné zapojiť do procesu implementácie široké spektrum aktérov. Tým sa podarí zabezpečiť, aby Plán spravodlivej transformácie územia SR a navrhnuté opatrenia odrážali potreby transformácie a špecifické výzvy dotknutého regiónu. V dôsledku transformácie bude Košický kraj čeliť týmto výzvam: Hospodárska diverzifikácia • Nedostatok atraktívnych pracovných príležitostí pre mladú generáciu, ktoré by mohli nahradiť stratu pracovných miest v oceliarskom priemysle; • Nízke využívanie potenciálu VVAI vzhľadom na dobré zázemie, ktorý predstavuje existujúci ekosystém inovácií na univerzitách a ich technologických a vedeckých parkoch; • Nízka úroveň diverzifikácie hospodárstva a jeho pripravenosti na očakávané rozsiahle prepúšťanie v dôsledku nadechádzajúcich technologických zmien vo výrobných procesoch v hutníckom priemysle (U.S. Steel); • Nízka podnikateľská aktivita MSP v regióne; • Nedostatočná úroveň digitalizácie. Udržateľné životné prostredie • Nízke využívanie potenciálu v oblasti OZE, najmä geotermálnej a čistej energie; • Významný vplyv priemyslu na životné prostredie v regióne v dôsledku vysokej úrovne znečistenia; • Značné nedostatky v praxi obehového hospodárstva, najmä v projektoch odpadového a vodného hospodárstva; • Nízka energetická hospodárnosť budov; • Rastúci počet opustených priemyselných areálov; • Nedostatočné využívanie udržateľnej dopravy s nulovými emisiami. Kvalita života a sociálna infraštruktúra • Nízka úroveň pripravenosti a nesúlad zručností pracovníkov a uchádzačov o zamestnanie s budúcimi potrebami pracovného trhu; • Nedostatočná úroveň vzdelania nezodpovedajúca potenciálu v nových technológiách a priemyselných odvetviach, ako aj novovznikajúcich odvetviach v regióne (vrátane sektora IT); • Nesúlad medzi dopytom a ponukou na pracovnom trhu. <u>Banskobystrický kraj</u> Banskobystrický kraj je najviac vidiecky región v rámci SR. Jeho hospodárstvo je výrazne závislé od priemyselných procesov intenzívnych na skleníkové plyny v rámci prevádzky veľkých podnikov. Región výrazne ovplyvnili zmeny spôsobené ekonomickou transformáciou v 90. rokoch minulého storočia, ako aj nedávne náhle zatvorenie baní v meste Veľký Krtíš, ktoré takmer úplne zničili miestny priemysel. Región sa dodnes vyrovnáva s dôsledkami transformácie, je mimoriadne zraniteľný a má nízku mieru pripravenosti na ďalšiu transformáciu v budúcnosti. Pre úspešnú implementáciu Plánu spravodlivej transformácie územia SR bude nevyhnutné zabezpečiť participatívny prístup zainteresovaných strán v procese implementácie. V dôsledku transformácie bude Banskobystrický kraj čeliť týmto výzvam: Hospodárska diverzifikácia
--	--	--	--

			• Vysoká závislosť vybraných okresov od energetickej závislosti priemyslu; • Absentujúca diverzifikácia hospodárstva a nízka aktivita MSP; • Slabý inštitucionálny rámec a obmedzená podpora, ako aj nedostatok informácií o iniciatívach v oblasti VVA medzi podnikmi, vrátane nedostatočnej spolupráce s výskumnými inštitúciami; • Nedostatok príležitostí pre mladých ľudí, ktorí následne odchádzajú z regiónu, aby si našli príležitosti inde; • Nevyužitý potenciál na rozvoj zeleného hospodárstva. Udržateľné životné prostredie • Značné nedostatky v energetickej hospodárnosti budov v regióne; • Vysoká miera znečistenia životného prostredia v regióne, najmä ovzdušia aj v dôsledku negatívneho vplyvu priemyslu na životné prostredie; • Významný podiel emisií z dopravy vzhľadom na zastaraný vozový park s nevyhovujúcimi normami emisií v regióne, ako aj nedostatočné prepojenie okresov verejnou dopravou, čo limituje alternatívy voči individuálnej osobnej doprave; • Vysoká závislosť miestneho hospodárstva od priemyselných procesov intenzívnych na skleníkové plyny a znečisťujúce látky; • Nedostatok kapacít a prax v oblasti odpadového hospodárstva. Kvalita života a sociálna infraštruktúra • Negatívny vývoj demografickej situácie meniaci sa na krízu ľudského kapitálu; • Výrazné nedostatky v zručnostiach v digitálnych technológiách a obehovom hospodárstve; • Nízka účasť v systéme duálneho vzdelávania; • Nedostatočné prispôbenie vzdelávacích programov potrebám nových hospodárskych odvetví; • Nedostatočné environmentálne povedomie širokej verejnosti; • Nesúlad medzi vzdelávaním a odbornou prípravou a požiadavkami pracovného trhu; • Štrukturálny nesúlad medzi ponukou a dopytom pracovného trhu spôsobujúci vysokú ponuku nízko kvalifikovanej pracovnej sily.
--	--	--	--

2. Výber politik, koordinácia a doplnkovosť (komplementarita)

Ref: čl.11 ods. 1, písm. b) body i)-iii), VN

2.1. Súhrn politických rozhodnutí a hlavných očakávaných výsledkov pre každý z fondov, na ktorý sa vzťahuje Partnerská dohoda

– čl.11 ods. 1, písm. b) bod i) VN

Európska zelená dohoda stanovila ambiciózny cieľ transformácie hospodárstva EÚ na udržateľnú budúcnosť a rámec pre dosiahnutie klimaticky neutrálneho a obehového hospodárstva najneskôr do roku 2050. V tejto súvislosti sa Slovensko zaväzuje využívať fondy v rámci partnerskej dohody tak, aby sa dosiahol maximálny možný účinok: dodávania čistej, cenovo dostupnej a bezpečnej energie, urýchlenia prechodu na udržateľnú a inteligentnú mobilitu, mobilizácie priemyslu pre čisté a obehové hospodárstvo, budovania a obnovy budov efektívnym spôsobom z hľadiska energie a zdrojov, naplnenia ambície nulového znečistenia životného prostredia bez toxických látok, ochrany a obnovy ekosystémov a biodiverzity, zabezpečenia odolnosti regiónov a miest voči vplyvom zmeny klímy a iným v súlade s konkrétnymi iniciatívami v rámci Európskej zelenej dohody. Zohľadnené boli tiež investičné priority identifikované v prílohe D Správy o Slovensku 2019. Slovensko navyše použije fondy na mobilizáciu výskumu a podporu inovácií v oblasti udržateľnosti. Slovensko vo svojich investíciách v rámci všetkých politických cieľov zohľadní zásadu výrazne nenarušiť „Do No Significant Harm“. Vzhľadom na to, že Európska zelená dohoda zdôrazňuje, že jej ciele je možné dosiahnuť iba vtedy, keď nikoho nenecháme bokom, a to spravodlivým a inkluzívnym spôsobom, Slovensko podporí tých najzraniteľnejších a najviac vystavených

sociálnym a ekonomickým vplyvom transformácie, napríklad rekvalifikáciou a zvyšovaním kvalifikácie. Slovensko sa zároveň bude usilovať, v zmysle návrhu legislatívneho balíka „Fit for 55“, zabezpečiť splnenie nových cieľov (po ich oficiálnom prijatí) a uplatňovanie princípu prvoradosti energetickej efektívnosti. Pri čerpaní prostriedkov z fondov EÚ budú aplikované princípy zeleného verejného obstarávania pri všetkých tých predmetoch verejných obstarávaní, kde to bude relevantné.

Kľúčové výzvy, ktoré Slovensko musí riešiť v rámci zabezpečenia teritoriálnej, economickej a sociálnej kohézie a pre elimináciu negatívneho trendu economickej konvergenencie sú najmä:

- podporiť schopnosť slovenskej ekonomiky prejsť na intenzívny udržateľný inteligentný rast založený najmä na inováciách v intenciách zeleného a digitálneho rastu,
- koncepčne a efektívne riešiť dlhodobú stagnáciu a zaostávanie všetkých menej rozvinutých regiónov s koncentráciou na regionálne špecifiká a výzvy ako je najmä rozvoj najmenej rozvinutých okresov, zvládnutie problematiky inklúzie MRK, potenciál dobiehajúcich regiónov (CURI),
- eliminovať štrukturálne disparity v menej rozvinutých regiónoch a vytvoriť systémovo vyhovujúci ekosystém pre ekonomickú a sociálnu konvergenciu,
- využiť potenciál viac rozvinutého regiónu a zvyšovanie jeho konkurencieschopnosti voči ostatným regiónom EÚ najmä pre spoluprácu rozvinutého a menej rozvinutých regiónov, interregionálnej spolupráce so zameraním na využitie existujúcich a optimalizovaných, v BSK lokalizovaných výskumno-vývojových kapacít.

V súlade s Víziou a stratégiou rozvoja Slovenska do roku 2030²², ktorá berie do úvahy nielen hlavné výzvy na národnej úrovni, ale aj špecifiká regiónov Slovenska bude územná koncentrácia zdrojov v rámci všetkých piatich cieľov politiky zohľadňovať potrebu riešenia regionálnych disparít a zároveň aj územný priemet sektorových politik. V zmysle princípu kohézie bude najväčšia podpora smerovať do menej rozvinutých regiónov a území so špecifickými potrebami²³.

Investície do vyrovnávania regionálnych disparít najmä do BBSK, PSK a KSK, kde budú v intervenciách zohľadnené špecifiká týchto CURI regiónov, sa uskutočnia v súlade so zelenou a digitálnou transformáciou a inovačným prístupom na posilnenie konkurencieschopnosti najmenej rozvinutých regiónov.

Rozvojová úroveň regiónov bude zohľadňovaná prostredníctvom indikatívnych regionálnych alokácií (úroveň NUTS2), ktoré budú stanovené v Programe Slovensko, ako aj prostredníctvom metodiky na prerozdelenie alokácie IÚI/UMR.

CIEĽ POLITIKY 1 – INTELIGENTNEJŠIA A KONKURENCIESCHOPNEJŠIA EURÓPA

Fond: EFRR

Strategický dokument RIS3²⁴ predstavuje východisko pre všetky opatrenia a aktivity v oblasti výskumu a inovácií v rámci tohto cieľa. Opatrenia a výskumné aktivity v rámci tohto cieľa musia byť relevantné pre strategické ciele RIS3 a pre špecifické ciele domén RIS3 a zameriavať sa na aplikovaný výskum (napr. priemyselný výskum, klinický a translačný výskum, experimentálny vývoj, podpora pre štúdie realizovateľnosti, optimalizáciu, rozvoj a modernizáciu výskumných infraštruktúr, a pod.). Podpora nie je určená pre základný výskum vrátane infraštruktúry.

1.1 Rozvoj a rozšírenie výskumných a inovačných kapacít a využívanie pokročilých technológií

Špecifické ciele/podporované oblasti:

Podpora medzisektorovej spolupráce a zvyšovanie výskumných a inovačných kapacít v podnikoch. Hlavným predmetom podpory bude posilnenie spolupráce medzi verejným akademickým a podnikateľským

²² <https://www.mirri.gov.sk/wp-content/uploads/2021/01/Slovensko-2030.pdf>

²³ Územné výzvy a rozvojové potreby regiónov si územia identifikujú vo svojich základných strategických rozvojových dokumentoch (Program hospodárskeho rozvoja a sociálneho rozvoja VÚC). MIRRI vypracovalo v spolupráci s Univerzitou Komenského v Bratislave podporné analytické dokumenty s aktualizáciou v r.2022, ktoré na základe vybraných štatistických ukazovateľov zhodnotili stav regiónov v rámci jednotlivých cieľov politiky súdržnosti

²⁴ Stratégia výskumu a inovácií pre inteligentnú špecializáciu Slovenskej republiky 2021 – 2027 bola schválená vládou SR 8.12.2021. <https://rokovania.gov.sk/RVL/Material/26641/2>

sektorom a zvyšovanie výskumného a inovačného potenciálu v podnikoch.

Podpora budovania ľudských zdrojov vo výskume, vývoji a inováciách s cieľom zabezpečiť vysoko kvalitné ľudské zdroje na akademickej a podnikovej úrovni, aby systém VVAI fungoval a vedel produkovať výstupy, ktoré spoločnosť a národné hospodárstvo potrebuje.

Stimulácia medzinárodnej spolupráce v oblasti VVAI so zameraním na posilnenie účasti slovenských subjektov v európskych výskumných a inovačných programoch, partnerstvách a iniciatívach v rámci EÚ (napr. Horizon Europe, MSCA, ERC, EIC, COST, ESA, SET Plan) a podporu vysokohodnotených projektov (najmä Seal of Excellence), ktoré nezískali financovanie v rámci programu Horizont Európa.

Podpora optimalizácie, rozvoja a modernizácie výskumnej infraštruktúry. Cieľom podpory bude dobudovanie, optimalizácia a modernizácia výskumnej infraštruktúry so zohľadnením ROADMAP-y výskumnej infraštruktúry²⁵ (zabránenie duplicitnej podpore výskumnej infraštruktúry podporenej v predchádzajúcich obdobiach a jej efektívnejšie využitie) a potrieb vyplývajúcich z domén RIS3 a zodpovedajúcich špecifickým individuálnym potrebám identifikovaným v rámci procesu EDP a zabezpečiť sieťovanie slovenských výskumných infraštruktúr so zahraničím, najmä v rámci ESFRI.

Očakávané výsledky

- Posilnenie dlhodobej spolupráce medzi podnikmi a výskumnými inštitúciami, ktorá podporí zvýšenie investícií zo strany súkromného sektora do VVAI;
- Posilnenie inovačných kapacít a produktivity podnikov, vrátane prechodu na inteligentné a obehové hospodárstvo;
- Stabilizácia a nárast kvalitných ľudských zdrojov v akademickom, verejnom a podnikovom výskumnom sektore;
- Zvýšenie účasti slovenských subjektov vo výskumných a inovačných projektoch v rámci ERA a zvýšenie počtu excelentných výskumných pracovníkov a tímov v schémach Európskej rady pre výskum (ERC) v schémach Marie Skłodowska-Curie Actions (MSCA);
- Optimalizácia a modernizácia verejnej VVAI infraštruktúry nevyhnutnej pre plnenie transformačných cieľov domén inteligentnej špecializácie SR a jej sprístupnenie pre riešenie výskumných úloh podnikového sektora.

Kvantifikácia očakávaných výsledkov

- Zvýšenie podielu výdavkov na VaV minimálne na úroveň 1,64% HDP do roku 2030, pričom pomer medzi súkromným a verejným financovaním bude 3:2 (EFRR, PPO, FST)
- Zlepšenie postavenie Slovenska v európskom prehľade výsledkov inovácií (European Innovation scoreboard) z úrovne začínajúci inovátor na úroveň mierny inovátor (EFRR)²⁶.

1.2 Využívanie prínosov digitalizácie pre občanov, podniky, výskumné organizácie a orgány verejnej správy

Špecifické ciele/podporované oblasti:

Podpora v oblasti informatizácie a digitálnej transformácie. Hlavným cieľom podpory je zvýšenie inovačnej schopnosti ekonomiky, prostredníctvom zavádzania inovatívnych a bezpečných digitálnych technológií, zvýšenie kvality poskytovaných verejných služieb a zabezpečenie kybernetickej bezpečnosti v súlade so Stratégiou digitálnej transformácie Slovenska 2030.

Podpora rozvoja inteligentných miest a regiónov. Hlavným predmetom podpory bude zabezpečenie rozvoja miest a regiónov prostredníctvom implementácie inovatívnych technologických riešení.

Očakávané výsledky

- Zvýšená konkurencieschopnosť podnikov prostredníctvom podpory digitalizácie priemyselnej výroby, služieb a inovatívnych procesov lepšej regulácie, nových fungujúcich podnikateľských modelov vrátane zdieľaného a obehového hospodárstva, decentralizovanej digitálnej ekonomiky a využitia digitálnych a zelených inovácií technológií v priemysle a službách;
- Zvýšenie úrovne a odolnosti kybernetickej a informačnej bezpečnosti, najmä kritickej infraštruktúry v prostredí VS;

²⁵ https://www.minedu.sk/data/files/10600_cestovna-mapa-vyskumnych-infrastruktur-sk-vi-roadmap-2020-2030.pdf

²⁶ <https://ec.europa.eu/docsroom/documents/46013>

- Vybudovanie nových a významne zlepšených verejných služieb²⁷ v rámci informačných systémov verejnej správy v súlade s princípom interoperability a pri rešpektovaní Smernice (EÚ) 2016/2102²⁸;
- Lepšie zapojenie občanov do verejného života podporou nástrojov pre participáciu občanov na správe vecí verejných a zavádzaním inovácií inteligentnej špecializácie v miestnej a regionálnej samospráve;
- Vytváranie infraštruktúry pre alternatívne formy dopravy, podmienok pre použitie prepojených automatizovaných a autonómnych dopravných prostriedkov a vytvorenie možností širokého a dostupného využitia služieb inteligentnej mobility pre dopravu osôb a prepravu tovarov.

Kvantifikácia očakávaných výsledkov

- Zlepšenie pozície SR v hodnotení stavu digitálnej ekonomiky a spoločnosti (DESI).

1.3 Posilnenie udržateľného rastu a konkurencieschopnosti MSP a tvorby pracovných miest v MSP, a to aj produktívnymi investíciami

Špecifické ciele/podporované oblasti:

Podpora malého a stredného podnikania. Hlavným cieľom opatrenia bude stimulovať rozvoj MSP v rôznych sektoroch hospodárstva (predovšetkým prostredníctvom finančných nástrojov) a so špecifickým zameraním na inovatívne podniky najmä vo väzbe na domény RIS3 a prechod na obehové hospodárstvo.

Internacionalizácia malého a stredného podnikania. Cieľom je podpora rastu produktivity a udržania konkurencieschopnosti slovenských MSP v medzinárodnom priestore.

Podpora sieťovania podnikateľských subjektov. Hlavným cieľom opatrenia je rozvoj inovačného ekosystému, prostredníctvom podpory budovania a rozvoja klastrového ekosystému a platforiem podporujúcich zvyšovanie konkurencieschopnosti podnikov.

Očakávané výsledky

- Rast konkurencieschopnosti MSP zlepšením prístupu k financovaniu, vrátane na mieru šitých finančných nástrojov a kapitálového financovania zameraného na podporu start-upov;
- Zvýšenie inovačného potenciálu, vrátane stimulácie prechodu na obehové a nízkouhlíkové hospodárstvo, nárast inovatívnych riešení a efektívnejšie využívanie zdrojov;
- Udržanie a posilnenie pozície podnikateľských subjektov po prekonaní ekonomických krízových dopadov a štrukturálnych efektov spôsobených pandémiou COVID-19, ukrajinským konfliktom a inými nepredvídateľnými krízovými situáciami;
- Zlepšenie prieniku MSP na zahraničné trhy, zvýšenie účasti na domácich a zahraničných prezentačných akciách, obchodných a podnikateľských misiách, podujatiach a konferenciách;
- Zlepšenie domáceho klastrového ekosystému podporujúceho inovácie a zapájanie MSP do neho, zintenzívnenie sieťovania podnikov a ich zapájania do medzinárodných hodnotových reťazcov a sietí.

Kvantifikácia očakávaných výsledkov

- Zvýšenie produktivity MSP - hrubá pridaná hodnota na zamestnanca vyprodukovaná v domácom sektore MSP sa do roku 2030 zvýši na priemer krajín V4 bez SR (EFRR).

1.4 Rozvoj zručností pre inteligentnú špecializáciu, priemyselnú transformáciu a podnikanie

Špecifické ciele/podporované oblasti:

Zručnosti pre posilnenie konkurencieschopnosti a hospodárskeho rastu a budovanie kapacít pre RIS3. Hlavným cieľom je poskytnúť a rozvíjať zručnosti a kompetencie (technické, vysoko špecializované, digitálne a iné) pre domény RIS3 v úzkej spolupráci medzi vzdelávacími inštitúciami a podnikmi.

Digitálne zručnosti prispôbené doménam RIS3 a potrebám priemyselnej a zelenej transformácie. Cieľom

²⁷ V súlade s odporúčaním CSRs č. 4 zabezpečiť kvalitné verejné služby <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/SK/TXT/PDF/?uri=CELEX:52020DC0525&from=EN> a <https://www.mirri.gov.sk/wp-content/uploads/2021/12/Narodna-koncepcia-informatizacie-verejnej-spravy-2021.pdf>

²⁸ Smernica Európskeho parlamentu a Rady (EÚ) 2016/2102 z 26. októbra 2016 o prístupnosti webových sídel a mobilných aplikácií subjektov verejného sektora.

je podpora pokročilých a špecifických digitálnych zručností previazaných na jednotlivé domény RIS3.

Očakávané výsledky

- Zlepšenie praktického prístupu v odbornom vzdelávaní a príprave, systéme vyššieho vzdelávania pre potreby domén RIS3, vrátane súvisiacej infraštruktúry, zosúladienie poskytovania zručností a kompetencií s potrebami domén RIS3, poskytovanie zručností pre pracovníkov a budovanie pracovnej sily vybavenej zručnosťami kľúčovými pre domény RIS3, rozvoj širšej a flexibilnejšej ponuky vzdelávania a odbornej prípravy reagujúcej na zmeny v dopyte po zručnostiach v doménach RIS3;
- Posilnené väzby a široká vzájomná spolupráca medzi podnikmi, zamestnávateľmi a poskytovateľmi vzdelávania a inými poskytovateľmi relevantných zručností a kompetencií pre domény RIS3;
- Zlepšené pokročilé a špecifické digitálne zručnosti potrebné na naplnenie transformačných cieľov domén RIS3, vrátane opatrení reagujúcich na horizontálne výzvy v oblasti ľudských zdrojov;
- Posilnené kapacity a inovačná schopnosť hospodárstva zavedením a intenzívnym využívaním špičkových digitálnych technológií a IKT riešení (najmä v MSP) v prepojení na domény RIS3.

Kvantifikácia očakávaných výsledkov

- Zvýšenie podielu absolventov stredných a vysokých škôl v študijných programoch STEM na celkovom počte absolventov o 20 % (EFRR);
- Zníženie nesúladiu medzi existujúcimi a požadovanými zručnosťami a kompetenciami vyplývajúcimi z potrieb domén RIS3;
- Zlepšenie pozície SR v hodnotení stavu digitálnej ekonomiky a spoločnosti (DESI) v dimenzii ľudský kapitál).

1.5 Zlepšenie digitálnej pripojiteľnosti

Špecifické ciele/podporované oblasti:

Podpora širokopásmového pripojenia. Cieľom podpory bude zabezpečenie širokopásmového pripojenia s veľmi vysokou kapacitou, so zameraním najmä na vidiecke oblasti, ktoré nie je schopný riešiť trh.

Očakávané výsledky

- Zvýšenie počtu adries/domácností s prístupom k širokopásmovému pripojeniu (min.100 Mbps, ktoré môžu byť upgradované na 1 Gbps);
- Pripojenie významných sociálno-ekonomických partnerov s prioritizáciou (zdravotníctvo, vzdelávacie inštitúcie, VaI inštitúcie, mestské oblasti, dopravné uzly, ako aj podniky digitálneho odvetvia) na širokopásmové pripojenie (min. 1 Gbps a rýchlejšie);
- Zvýšenie pokrytia hlavných dopravných koridorov mobilnými sieťami novej generácie vrátane technológie 5G v súlade s dokumentom „Podpora rozvoja sietí 5G na Slovensku na roky 2020 – 2025“).

Kvantifikácia očakávaných výsledkov

- Percentuálne navýšenie adries/domácností s prístupom k širokopásmovému pripojeniu (min. 100 Mbps, ktoré môžu byť upgradované na 1 Gbps) v súlade s Národným plánom širokopásmového pripojenia a na základe výsledkov aktualizovanej investičnej medzery (na základe mapovania, verejnej konzultácie a výsledkov štúdie uskutočniteľnosti) (EFRR).

Územná koncentrácia

V rámci cieľa 1 bude podpora prioritne zacielená do menej rozvinutých regiónov. Alokácia v rámci viacrozvinutého regiónu (VRR) sa sústreďí na zvýšenie konkurencieschopnosti týchto regiónov predovšetkým zameraním sa na využitie existujúcich a optimalizovaných výskumno-vývojových kapacít vedeckých parkov a výskumných centier, ktoré majú výrazný presah na celé územie SR, s cieľom transferu pokročilých technológií cielených na rozvoj MSP čo bude mať za následok „spill over“ efekt na rozvoj menej rozvinutých regiónov. Investície do vyrovnávania regionálnych disparít najmä do BBSK, PSK a KSK, kde budú v intervenciách zohľadnené špecifiká týchto CURI regiónov, sa uskutočnia v súlade so zelenou a digitálnou transformáciou a inovačným prístupom na posilnenie konkurencieschopnosti najmenej rozvinutých regiónov.

Prostredníctvom nástroja IUI/UMR budú sa z cieľa 1 predpokladá podpora opatrenia v oblasti výskumu, vývoja a inovácií, podpory budovania inteligentných miest a regiónov a zručností pre posilnenie konkurencieschopnosti a hospodárskeho rastu.

CIEĽ POLITIKY 2 – ZELENŠIA NÍZKOUHLÍKOVÁ EURÓPA

Fond: EFRR/KF/ENRAF

Podpora energetickej efektívnosti a znižovania emisií skleníkových plynov

Cieľom je podporiť dosiahnutie národných energetických cieľov vyjadrených v INEKP ako aj ambicióznejších cieľov podľa balíka "Fit for 55". Zahŕňa to zlepšenie energetickej efektívnosti v podnikoch a zlepšenie energetickej hospodárnosti budov, keďže budovy spolu s priemyslom predstavujú najvyšší potenciál úspor energie. Dôležitým predpokladom dosahovania energetických cieľov je rozvoj udržateľnej regionálnej a lokálnej energetiky a uplatňovanie princípu prvoradosti energetickej efektívnosti.

Očakávané výsledky:

- príspevok k zníženiu primárnej energetickej spotreby o približne 230 GWh a k plneniu cieľov v oblasti energetickej efektívnosti uvedených v INEKP a príspevok k zníženiu emisií skleníkových plynov približne o 50 600 ton k plneniu cieľov stanovených v Nízkouhlíkovej stratégii rozvoja SR do roku 2030,
- vytvorenie siete energetických centier a posilnenie energetického manažmentu samospráv s cieľom optimalizovať energetickú potrebu a spotrebu, vrátane zvyšovania informovanosti v oblasti energetickej efektívnosti,
- zníženie energetickej náročnosti v podnikoch, prioritne v MSP, realizáciou energeticky efektívnych opatrení v oblastiach spotreby: budovy, technológie a doprava,
- rozšírenie vysoko energeticky efektívneho fondu budov do roku 2030 a jeho postupná dekarbonizácia
- zníženie konečnej energetickej spotreby v budovách uplatňovaním princípu prvoradosti energetickej efektívnosti²⁹, čím sa príspeje k zníženiu emisií skleníkových plynov,
- zlepšenie tepelnotechnických vlastností budov, ktoré vedie k zlepšeniu podmienok zdravej klímy vo vnútornom prostredí, vyššej úrovni pohody a pohodlia a zlepšeniu zdravia užívateľov³⁰

Podpora energie z obnoviteľných zdrojov v súlade so smernicou (EÚ) 2018/2001 vrátane kritérií udržateľnosti, ktoré sú v nej stanovené

Vhodnou kombináciou OZE a nízkouhlíkových technológií sa bude znižovať spotreba fosílnych palív, teda aj emisie skleníkových plynov. Podpora OZE³¹ bude realizovaná striktne v súlade s podmienkami trvalej udržateľnosti a požiadavkami na ochranu životného prostredia.

Očakávané výsledky:

- celkový príspevok k zvýšeniu podielu OZE na Slovensko o približne 300 MW,
- vyššia miera využívania OZE v podnikoch a domácnostiach,
- znižovanie využívania fosílnych palív prostredníctvom zvyšovania podielu OZE v systémoch zásobovania teplom a chladom, vrátane využívania biometánu a zeleného vodíka,
- zvýšenie podielu OZE v individuálnom vykurovaní a chladení,
- zvýšenie využívania OZE v prostredí energetických spoločenstiev a aktívnych odberateľov,
- vytvorenie podmienok pre využívanie geotermálnej energie na energetické účely,
- urýchlenie prechodu na nákladovo efektívny, udržateľný a bezpečný systém zásobovania energiou, znižovanie emisií skleníkových plynov o približne 105 000 ton/rok a zlepšovanie kvality ovzdušia.

Vývoj inteligentných energetických systémov, sietí a uskladnenia mimo transeurópskej energetickej siete (TEN-e)

Špecifický cieľ bude naplnený realizáciou opatrení na lokálnej úrovni, kde sa predpokladá vytváranie lokálnych distribučných sietí najmä energetických komunit s cieľom využívania elektriny v mieste jej výroby a až následne distribúcia prebytkov do regionálnych distribučných sústav. Prostredníctvom komunikácie medzi regionálnymi distribučnými sústavami a lokálnymi systémami bude možné efektívne využívať okamžité prebytky v lokálnej sieti na pokrytie prípadného dopytu v regionálnej sieti, alebo zdieľať disponibilné kapacity na uskladnenie.³²

Očakávané výsledky:

- efektívne využívanie zdrojov a kapacít na uskladnenie prepojených so sústavou,
- väčšia integrácia obnoviteľných zdrojov energie do distribučných sústav, zlepšenie plánovania dopytu a ponuky na miestnej úrovni,
- znižovanie strát pri distribúcii elektriny,

- zavedenie štandardizovaných riešení pre inteligentné distribučné sústavy a skladovanie.

Podpora adaptácie na zmenu klímy, prevencie rizík a odolnosti voči katastrofám

Cieľom je zlepšiť pripravenosť čeliť nepriaznivým dôsledkom zmeny klímy v súlade so Stratégiou adaptácie SR na zmenu klímy a jej akčným plánom, ako aj Programom prevencie a manažmentu zosuvných rizík 2021 - 2029 najmä prostredníctvom implementácie adaptačných opatrení, ako aj vytvorením koncepčných východísk na národnej, regionálnej a lokálnej úrovni pre ich realizáciu a rovnako zabezpečiť efektívny manažment mimoriadnych udalostí a bezpečnostných rizík v zmysle Národnej stratégie riadenia rizík bezpečnostných hrozieb Slovenskej republiky³³. Základným predpokladom pre pripravenosť na riziká je tiež identifikácia ich pôvodu, zdroja, priebehu a možných následkov s cieľom posilniť odolnosť spoločnosti voči kľúčovým, dlhodobým a cezhraničným klimatickým, naturogenným aj antropogenným hrozbám definovaným v aktuálnom národnom registri hrozieb prostredníctvom riadenia kvality, technológií a participatívnych prístupov zainteresovaných strán aj vzhľadom na neustále sa zväčšujúcu zložitosť hrozieb a závažnosť ich dôsledkov pre európske spoločenstvá, systematické zlepšovanie medzinárodnej spolupráce a cezhraničného krízového manažmentu.

Očakávané výsledky:

- zvýšenie počtu obyvateľov využívajúcich adaptačné opatrenia vrátane protipovodňových, v prípade vhodnosti založených na prírode blízkyh riešeniach,
- ochrana takmer 5000 obyvateľov žijúcich v územiach s významnou existenciou povodňového rizika,
- podpora zelenej a modrej infraštruktúry, ako aj iných prírode blízkyh riešení, s pozitívnym vplyvom na zadržiavanie vody v krajine, ako aj na vytváranie prvkov tienenia v sídlach,
- sanácia zosuvov ovplyvnených zmenou klímy, aj prostredníctvom prírode blízkyh riešení,
- vypracovanie adaptačných stratégií,
- zlepšenie spracovania údajov na sledovanie rizík súvisiacich so zmenou klímy a informovanie, modelovanie a vytváranie scenárov, ktoré pomôžu identifikovať nedostatky v kapacitách reakcie na katastrofy,
- rozvoj, obnova a posilnenie technických a logistických kapacít, vrátane riadiacich, záchranných zložiek a samosprávy, ako aj materiálnej podpory dobrovoľníkov,
- zvýšenie efektívnosti manažmentu mimoriadnych udalostí prostredníctvom posilnenia intervenčných kapacít záchranných zložiek, vybudovaním špecializovaných záchranných modulov, prioritne modulu leteckého hasenia lesných požiarov a podpory ďalších opatrení nevyhnutných pre včasnú a efektívnu intervenciu, aj s cezhraničným charakterom,
- zvýšenie efektívnosti manažmentu rizík, vyplývajúcich z porušovania legislatívnych predpisov v životnom prostredí,
- podpora prevencie a efektívneho boja s rizikom envirokriminality,
- zvýšenie kľúčových kapacít v oblasti prevencie, pripravenosti a reakcie na riziká spojené so zmenou klímy a modernizácia systémov včasného varovania a vyrozumievania.

Zlepšenie kvality vôd a stavu v zásobovaní vodou a čistení odpadových vôd

Cieľom je realizácia opatrení na zlepšenie stavu vodných útvarov³⁴ najmä prostredníctvom dobudovania stokovej siete a ČOV³⁵ v aglomeráciách nad 2 000 EO, ako aj v obciach do 2000 obyvateľov na územiach prioritných z environmentálneho hľadiska³⁶ a na územiach prioritných z regionálneho hľadiska³⁷, vrátane budovania decentralizovaných systémov nakladania s komunálnymi odpadovými vodami (napr. koreňové ČOV, malé ČOV) a tiež zlepšenie dostupnosti bezpečnej pitnej vody¹⁵, ako aj kvalitné monitorovanie vôd a podpora spracovania dát

²⁹ Annex (kap. 4.4. Buildings), Commission Recommendation (EU) 2021/1749 of 28 September 2021 on Energy Efficiency First: from principles to practice — Guidelines and examples for its implementation in decision-making in the energy sector and beyond

³⁰ DSOFB, s. 57

³¹ Plánuje sa podpora zariadení, využívajúcich veternú, slnečnú a geotermálnu energiu, energiu z okolia, skládkový plyn, plyn z čističiek odpadových vôd, bioplyn a biomasu, ktoré spĺňajú požiadavky DNSH (Delegované nariadenie Komisie (EÚ) 2021/2139.

³² Odporúčané v prílohe D Správy o Slovensku 2019

³³ <https://rokovania.gov.sk/RVL/Resolution/19847/1>

³⁴ opatrenia na zlepšenie ekologického stavu vodných útvarov sú podporované v oblasti zlepšenia ochrany prírody, krajiny a biodiverzity

³⁵ Plán rozvoja verejných vodovodov a verejných kanalizácií pre územie SR na roky 2021 – 2027:

<https://www.minzp.sk/voda/verejne-vodovody-verejne-kanalizacie/>

³⁶ chránené vodohospodárske oblasti, ochranné pásma vodárenských zdrojov a chránené územia

³⁷ dobiehajúce regióny

pre efektívnu vodnú politiku SR. Zvýšená pozornosť bude v súlade s príslušnou legislatívou úpravou venovaná monitorovaniu a kontrole IPS.

Očakávané výsledky:

- zvýšenie počtu aglomerácií nad 2 000 EO s pripojením na verejnú kanalizáciu v zmysle záväzkov SR voči EÚ,
- zlepšenie stavu odvádzania a čistenia komunálnych odpadových vôd aglomerácií do 2 000 EO,
- zvýšenie počtu obyvateľov zásobovaných bezpečnou pitnou vodou z verejných vodovodov,
- zvýšenie počtu obyvateľov s prístupom k bezpečnej pitnej vode v obciach do 2 000 EO v dobiehajúcich regiónoch,
- zníženie znečistenia vôd a strát vody obnovou vodárenskej infraštruktúry;
- zvýšenie spoľahlivosti monitorovania vôd,
- vytvorenie komplexného informačného systému o vodách.

Prechod na obehové hospodárstvo s dôrazom na odpadové hospodárstvo

Dôležitou súčasťou prechodu na obehové hospodárstvo je oblasť odpadového hospodárstva, v rámci ktorej je hlavným cieľom prispieť k efektívnemu využívaniu materiálnych zdrojov najmä prostredníctvom predchádzania a minimalizácie vzniku odpadu, napr. podporou technológií znižujúcich produkciu odpadov z obalov, ku ktorým patria technológie produkujúce obaly opakovane použiteľné, s recyklovanou zložkou, recyklovateľné alebo biodegradovateľné a balacie technológie redukujúce používané obaly. Ďalej je zámerom zvýšiť mieru opätovného použitia, prípravy na opätovné použitie, ako aj recyklácie odpadov a posilniť odklon od skládkovania a zlepšiť elektronický zber dát v súlade s Programom predchádzania vzniku odpadu SR a Programom odpadového hospodárstva SR³⁸. Prechod na obehové hospodárstvo je podporovaný komplementárne prostredníctvom CP 1 a CP 2.

Očakávané výsledky:

- zvýšenie kapacity pre recykláciu odpadov,
- zvýšenie množstva vytriedených odpadov,
- zvýšenie množstva recyklovaných odpadov o 2,5%
- zníženie množstva skládkovaných komunálnych odpadov o 10 %,
- zvyšovanie povedomia spotrebiteľov a zainteresovaných subjektov o predchádzaní vzniku odpadu, jeho opätovnom použití a opraviteľnosti výrobkov a udržateľnej výrobe a spotrebe, vrátane podpory dobrovoľných nástrojov environmentálnej politiky.

Zlepšenie ochrany prírody, krajiny, biodiverzity, ekosystémových služieb a zníženie znečistenia životného prostredia

Ochrana biotopov a druhov, najmä v sústave Natura 2000 v súlade s Prioritným akčným rámcom financovania Natura 2000 v SR³⁹, podpora biodiverzity, vrátane biotopov a druhov (aj druhov CITES⁴⁰) ochrany a obnovy ekosystémov a ekosystémových služieb, monitoring a mapovanie biotopov a druhov. K zníženiu znečistenia, nielen v mestskom prostredí, môže významne prispieť aj sanácia environmentálnych záťaží (EZ) v súlade s princípom „znečisťovateľ platí“ a zákonom č. 409/2011 Z. z.⁴¹. Revitalizácia zanedbaných a nevyužívaných území v intravilánoch sídiel má zase za cieľ eliminovať rozrastanie zastavaných území a fragmentáciu krajiny.

Cieľom je aj znižovanie znečisťovania ovzdušia a zlepšovanie jeho kvality v súlade s Národným programom znižovania emisií SR, najmä prostredníctvom zníženie emisií prachových častíc z vykurovania domácností náhradou kotlov na tuhé palivo v domácnostiach za vykurovacie zariadenia, nízkoemisné z hľadiska produkcie prachových častíc⁴¹ (PM), prioritne v zónach a aglomeráciách s vysokou koncentráciou PM častíc v ovzduší v súlade s požiadavkami smernice EP a Rady 2008/50/ES, a tiež realizáciou opatrení na veľkých a stredných stacionárnych zdrojoch znečisťovania ovzdušia pri rešpektovaní princípu „znečisťovateľ platí“, ako aj modernizáciou a rozšírením monitorovania kvality ovzdušia v SR.

Očakávané výsledky:

- zlepšenie ochrany a stavu biotopov a druhov v územiach sústavy Natura 2000 na predpokladanej rozlohe 115 tis. ha,

³⁸ <https://www.minzp.sk/odpady/poh/poh-sr-2021-2025>

³⁹ https://minzp.sk/files/sekcia-ochranyprirodyakrajiny/paf2020/paf_sk_2021-2027_aktualizacia_schvalena-maj_2021_na-web_21-6-2021.pdf

⁴⁰ <https://www.minzp.sk/cites/>

⁴¹ okrem kotlov na zemný plyn

- podpora ochrany prírody a biodiverzity, a to aj novými prvkami zelenej/modrej infraštruktúry, na predpokladanej rozlohe 13 ha, ako aj eradikáciou inváznych nepôvodných druhov,
- zlepšenie stavu vodných biotopov a druhov, revitalizáciou a obnovou spojitosti vodných tokov, obnovou inundačných území,
- znižovanie rozlohy zanedbaných a nevyužívaných území v intravilánoch sídiel a eliminácia ich nepriaznivého vplyvu na životné prostredie,
- zlepšenie environmentálneho povedomia prostredníctvom environmentálnej osvetly a informovanosti a podpory environmentálnych centier,
- zvýšenie počtu sanovaných EZ a plôch sanovaného územia,
- zavádzanie progresívnych spôsobov riešenia EZ prostredníctvom vzniku inovačného a technologického klastra a chemicko - technologického centra,
- zvýšenie počtu preskúmaných a monitorovaných EZ.
- zníženie znečistenia ovzdušia, najmä tuhými znečisťujúcimi látkami (PM), ako aj ďalšími vybranými znečisťujúcimi látkami (SO₂, NO_x, NH₃, VOC),
- zlepšovanie systému monitorovania kvality ovzdušia a jej vplyvov na ekosystémy na národnej, lokálnej/regionálnej úrovni a riadenia kvality ovzdušia, vrátane vybudovanie nového informačného systému o emisiách.

Podpora udržateľnej multimodálnej mestskej mobility

Implementované budú predovšetkým projekty s rozhodujúcim a systémovým vplyvom na fungovanie a preferenciu verejnej osobnej dopravy, najmä prostredníctvom modernizácie a vytvorením integrovaných dopravných systémov, výstavbou a modernizáciou potrebnej infraštruktúry v najvyťaženejších dopravných uzloch, výstavbou záchytných parkovísk prioritne na vstupoch do miest a nákupom mobilných prostriedkov (električky, trolejbusy), a ekologickej⁴² autobusovej mestskej a prímestskej dopravy. Dôležitým je aj prepojenie a harmonizácia dopravy (vrátane nemotorovej a hromadnej) v mestských a prímestských oblastiach, zavádzanie nízkoemisných zón a parkovacích politík v mestách, podpora cyklistickej dopravy a opatrenia na zvýšenie bezpečnosti cestujúcich.

Očakávané výsledky:

- zvýšenie prístupnosti a atraktivity verejnej osobnej dopravy s cieľom zvýšenia podielu verejnej osobnej dopravy na del'be prepravnej práce a zníženie podielu individuálnej automobilovej dopravy,
- zníženie negatívnych vplyvov na životné prostredie vo veľkých aglomeráciách (zníženie hlukovej záťaže, vibrácií, prašnosti a produkcie emisií znečisťujúcich látok a skleníkových plynov),
- zlepšenie kvality služieb poskytovaných dráhovou mestskou hromadnou dopravou (MHD),
- zlepšenie dopravnej infraštruktúry a vytvorenie predpokladov pre zavedenie komplexných zmien v organizácii verejnej dopravy v sídlach,
- zabezpečenie bezpečnej a kvalitnej cyklo-dopravnej infraštruktúry vrátane jej integrácie s ostatnými druhmi verejnej osobnej dopravy,
- zvýšený podiel cyklistickej a inej nemotorovej dopravy na celkovej del'be prepravnej práce.

ENRAF

Podpora z ENRAF v podmienkach SR sa plánuje smerovať najmä do sektora akvakultúry (hospodárskeho chovu rýb) a spracovateľského priemyslu produktov rybolovu a akvakultúry a taktiež aj na podporu spoločnej rybárskej politiky (kontrola a presadzovanie, zber údajov), podporu genofondu vybraných druhov rýb, a marketingových opatrení. ENRAF by mal prispievať taktiež na podporu tzv. "environmentálnych služieb rybníkov" (mimo produkčné funkcie).

Prioritne budú zdroje ENRAF využívané so zreteľom na stratégiu Európskej zelenej dohody, „[z farmy na stôl](#)“, [stratégiu biodiverzity](#) a nové [usmernenie EÚ o udržateľnej akvakultúre](#) (COM (2021) 236) na:

- podporu udržateľného rybárstva, modernizácie existujúcich akvakultúrnych a spracovateľských zariadení a ochrany vodných biologických zdrojov,
- podporu udržateľných akvakultúrnych činností, ako aj spracovania produktov rybolovu a akvakultúry a uvádzania týchto produktov na trh, aj prostredníctvom podpory udržateľných akvakultúrnych postupov a výstavby recirkulačných zariadení,

⁴² Vozidlá v zmysle § 3 (1) zákona NR SR č. 214/2021 Z.z. o podpore ekologických vozidiel cestnej dopravy, ktorým bola transponovaná smernica Európskeho parlamentu a Rady 2009/33/ES o podpore ekologických a energeticky úsporných vozidiel cestnej dopravy.

- zvýšenie prenosu inovácií a technológií do sektora,
- podporu ekologického farmárčenia, vytváranie organizácií výrobcov,
- zvýšenú adaptáciu na zmenu klímy, posilnenie rastu a odolnosť slovenského sektora akvakultúry,
- zvýšenie organickej výroby,
- zníženie antimikrobiálnych látok tam, kde je to možné o 50 % v produkcii akvakultúry,
- dekarbonizácia odvetvia akvakultúry a marketingu prostredníctvom investícií do energetickej účinnosti a zníženia /opätovného využitia odpadu.

Očakávané výsledky:

- zvýšenie spotreby rýb na území SR o 10%,
- zvýšenie počtu akvakultúrnych prevádzok o 10%,
- zvýšenie podielu spracovania produktov rybolovu a akvakultúry o 10%,
- podpora genofondu natívnych populácií,
- obnovené a nové krajinné prvky s priaznivým vplyvom na životné prostredie (rybníky a vodné plochy využívané v akvakultúre),
- zavádzanie nových druhov a zvýšenie produkcie produktov akvakultúry prostredníctvom podpory inovácií a pilotných projektov.

Územná koncentrácia

Široký rozsah investícií v rámci špecifických cieľov CP 2 územne zasiahne všetky regióny Slovenska. Podporené budú **všetky menej rozvinuté regióny aj viac rozvinutý bratislavský región**, pričom významná väčšina zdrojov EFRR aj KF bude smerovať do menej rozvinutých regiónov. Územnú koncentráciu zdrojov ovplyvňuje charakter opatrenia a jeho previazanie na územný rozmer príslušných strategických dokumentov (prípadne zohľadnenie záväzkov SR voči EÚ). Opatrenia v oblasti energetiky, klímy a životného prostredia sa zamerajú na riešenie hlavných problémov v kontexte záväzkov Slovenska, ale zároveň aj regionálnych priorít a potrieb. **V mestských a priemyselných aglomeráciách** to znamená primárne riešenie problémov emisií skleníkových plynov, kvality ovzdušia a dopravy, ale aj adaptácie na zmenu klímy v sídelnom prostredí. **Vo vidieckych oblastiach** bude zameranie hlavne na ochranu prírodných zdrojov, biodiverzity a podporu udržateľného manažmentu krajiny. Opatrenia adaptácie na zmenu klímy a predchádzaniu rizikám je potrebné lokalizovať, predovšetkým do území s najväčšími potenciálnymi rizikami (identifikovanými v príslušných plánovacích a strategických dokumentoch – napr. Program prevencie a manažmentu zosuvných rizík 2021 – 2029, plány manažmentu povodňového rizika v čiastkových povodiach SR). V oblasti zlepšenia kvality vôd a stavu v zásobovaní vodou a čistení odpadových vôd bude podpora v zmysle potreby naplnenia záväzkov SR voči EÚ prioritne koncentrovaná do aglomerácií nad 2 000 EO. Územné priority v oblasti odpadového hospodárstva budú vychádzať z platného Programu odpadového hospodárstva SR. Opatrenia cielené na ochranu biotopov a druhov budú realizované v osobitne chránených častiach prírody a krajiny, predovšetkým v územiach sústavy Natura 2000. Pri opatreniach na zvyšovanie kvality ovzdušia sa bude podpora koncentrovať prioritne v zónach a aglomeráciách s vysokou koncentráciou PM častíc v ovzduší. V rámci podpory rozvoja verejnej dopravy budú prioritne podporené mestá s dráhou MHD - Košice, Prešov, Žilina, Banská Bystrica a Bratislava.

V rámci cieľa 2 bude môcť byť **prostredníctvom IÚI/UMR** podporených všetkých 8 regiónov NUTS3 a 18 UMR, predpokladane v nasledovných vybraných oblastiach: podpora energetickej efektívnosti a znižovanie emisií skleníkových plynov, podpora využívania OZE v systémoch zásobovania energiou, adaptácia obcí na zmenu klímy, zlepšenie kvality vôd a stavu v zásobovaní vodou a čistení odpadových vôd, odpadové hospodárstvo, zlepšenie ochrany prírody, krajiny a biodiverzity a v oblasti podpory udržateľnej mestskej mobility.

Oblasti s prítomnosťou **MRK** budú v rámci tohto cieľa osobitne podporované v rámci vybraných aktivít pri zlepšení kvality vôd a stavu v zásobovaní vodou a čistení odpadových vôd a odpadovom hospodárstve.

CIEĽ POLITIKY 3 – PREPOJENEJŠIA EURÓPA

Fond: EFRR/KF

Železničná doprava

Prioritou bude **modernizácia hlavných železničných tratí zaradených do siete TEN-T** s vysokým dopytom po železničnej osobnej a nákladnej doprave (modernizácia úsekov na základnej sieti koridoru Rýn-Dunaj v trase Žilina – Košice – št. hr. SR/UA, Baltsko-jadranského koridoru v trase Žilina – št. hr. SR/PL a koridoru Orient/východné Stredomorie v trase št. hr. SR/ČR – Kúty – Bratislava a súhrnnej siete TEN-T v trase Bratislava – Štúrovo – št. hr. SR/MR a modernizácia najdôležitejších železničných uzlov v Bratislave, Košiciach a Žiline), vrátane prípadnej elektrifikácie. S cieľom zvýšenia interoperability tratí, významných pre medzinárodnú dopravu,

bude realizovaná implementácia systému ERTMS (traťový zabezpečovací systém ETCS a telekomunikačný systém GSM-R). Intervencie budú zamerané na modernizáciu ďalších bezpečnostných, riadiacich a signalizačných zariadení. Zámerom je tiež vybudovanie stredísk na kontrolu a prípravu vozového parku železničnej osobnej dopravy pre prevádzku v rámci služieb vo verejnom záujme a výstavbu a modernizáciu terminálov intermodálnej prepravy, za účelom presunu diaľkovej nákladnej dopravy z ciest na železniciu. Dôraz sa bude klásť taktiež na zvýšenie kvalitatívnej úrovne staničných budov s cieľom zatraktívniť prepravu železnicou pre cestujúcu verejnosť.

V rámci **regionálnej železničnej dopravy** sa budú projekty zameriavať na perspektívne regionálne trate s dostatočným dopytom po osobnej alebo nákladnej železničnej doprave. Plánovaná je taktiež podpora transformácie uhoľného regiónu hornej Nitry - zámerom je rozvíjať železničnú dopravu s ohľadom na frekvenciu a rýchlosť spojení, hlavne smerom na Nitru a Bratislavu. Cieľom je zabezpečiť požadované technické a prevádzkové parametre týchto tratí a rýchle napojenie regiónov na TEN-T sieť železničnou dopravou. Intervencie budú zamerané na modernizáciu a skapacitnenie železničných tratí a zabezpečovacích zariadení, inštaláciu traťového zabezpečovacieho systému ETCS a telekomunikačného systému GSM-R, elektrifikáciu železničných tratí vrátane hybridného spôsobu prevádzky vlakov, diaľkové riadenie dopravy, zvýšenie traťovej rýchlosti a pod. Infraštruktúrne projekty budú synergicky doplnené investíciami do obnovy koľajových vozidiel železničnej verejnej osobnej dopravy, do infraštruktúry na kontrolu a prípravu vozového parku, na znižovanie bezpečnostných rizík (napr. modernizácia železničných priecestí, s cestnou infraštruktúrou), na budovanie podpornej infraštruktúry, zlepšovanie poskytovaných služieb obyvateľom a na výstavbu a modernizáciu terminálov intermodálnej prepravy.

Očakávané výsledky:

- zlepšenie kvality železničnej infraštruktúry pre služby medzinárodnej a vnútroštátnej osobnej a nákladnej dopravy, odstránenie kľúčových úzkych miest na železničnej sieti TEN-T, zníženie časových strát a prevádzkových nákladov a rozvoj služieb v diaľkovej a regionálnej osobnej doprave,
- zvýšenie spoľahlivosti a atraktivity ekologickej a udržateľnej verejnej osobnej dopravy v porovnaní s individuálnou automobilovou dopravou, vrátane zlepšenia prístupnosti pre osoby so zníženou pohyblivosťou,
- odľahčenie preťaženej cestnej infraštruktúry a lepšie využitie kapacity železničnej dopravnej cesty,
- presun tovarových tokov z cestnej nákladnej dopravy na ekologickejšie formy dopravy (železničná a vodná doprava),
- zahustenie taktu na tratiach so silnými prúdmi cestujúcich a umožnenie efektívnejších obehov vlakových súprav vďaka skráteniu jazdných časov a zvýšeniu priepustnosti a kapacít železničných tratí,
- zabezpečenie udržateľnosti kvality vozidiel a s tým súvisiacich služieb poskytovaných pre cestujúcich,
- zníženie počtu úmrtí na železničných priecestiach, celkové zvýšenie bezpečnosti železničnej dopravy.

Cestná doprava

Rozvinutá **sieť diaľnic a rýchlostných ciest** je jednou zo základných podmienok pre prehĺbovanie ekonomickej integrácie, zabezpečenie voľného pohybu tovarov a pracovnej sily a hospodárskeho rozvoja krajiny. Zároveň si SR plne uvedomuje svoj záväzok k homogenizácii TEN-T, vyplývajúci z nariadenia 1315/2013, t. j. dobudovať základnú TEN-T sieť do konca roku 2030. Prioritou je výstavba diaľnice D3 (severojužné prepojenie na Poľsko a ČR) a D1 na úseku Turany – Hubová (závisí od finančných zdrojov a dátumu implementácie) pre dokončenie súvislej časti diaľnice D1 medzi Bratislavou a Košicami. Tam, kde sa neuvažuje s výstavbou diaľnic, budú intervencie zamerané aj na výstavbu rýchlostných ciest. Prioritou je výstavba nových úsekov, ktoré odklonia dopravu mimo sídel, so zameraním na úseky s najvyšším pomerom spoločenských prínosov k nákladom. Finančné zdroje príslušného špecifického cieľa budú primárne použité na rozvoj základnej siete TEN-T.

V prípade rozvoja **ciest I. triedy** bude pozornosť venovaná predovšetkým budovaniu obchvatov a preložiek ciest I. triedy, najmä v úsekoch s nevyhovujúcimi technickými a kapacitnými parametrami tam, kde sa neuvažuje s výstavbou siete TEN-T. Intervencie budú tiež smerovať na zlepšenie nevyhovujúcich parametrov (napr. priečne a pozdĺžne nerovnosti, nedostatočná nosnosť, slabé bezpečnostné opatrenia) ciest I. triedy, prestavbu križovatiek a modernizáciu mostov, s cieľom odstraňovania kritických nehodových lokalít na cestnej sieti.

Zlepšenie **regionálnej dopravnej obslužnosti** bude podporené investíciami do budovania obchvatov miest a obcí s najvyššou intenzitou dopravy a rekonštrukcie, modernizácie a výstavby ciest II. a III. triedy, prípadne miestnych ciest (MC), v súlade s Plánmi udržateľnej mobility regiónov a s cieľmi identifikovanými v územných stratégiách (integrované územné investície), vrátane investícií do území s prítomnosťou MRK, berúc do úvahy vyššiu prioritu nadnárodných a národných riešení. Podpora bude smerovaná prednostne do ciest zlepšujúcich prístupnosť k sieti TEN-T, ciest vedúcich k terminálom integrovanej dopravy, resp. železničným staniciam, okresom, kde neexistuje

cesta I. triedy a na obnovu mostov v zlom až havarijnom stave. Prípadné investície do MC budú zamerané na rekonštrukciu MC a ich objektov v územiach, kde je situácia najviac kritická z pohľadu bezpečnosti a ohrozenia hromadnej dopravy.

Preferovanou súčasťou projektov cestnej infraštruktúry bude aj podpora cyklistickej dopravy (ako pridružená investícia)⁴³ a opatrenia na zvýšenie bezpečnosti účastníkov cestnej premávky⁴⁴.

Očakávané výsledky:

- odstránenie kľúčových úzkych miest na sieti TEN-T a zvýšenie kapacity a kvality dopravného spojenia s okolitými štátmi, budovaním prioritných úsekov základnej ako aj súhrnnej cestnej siete TEN-T,
- zrýchlenie dopravy, eliminácia častých kongescií a časových strát,
- zvýšenie bezpečnosti a plynulosti cestnej premávky a zníženie nehodovosti,
- zníženie negatívnych vplyvov na životné prostredie a zlepšenie životných podmienok v intravilánoch miest a obcí (hlukové zaťaženie, emisie, vibrácie a zníženie prachových častíc),
- zlepšenie dopravného napojenia dotknutých regiónov na sieť TEN-T a odklonenie významnej časti výkonov tranzitnej cestnej dopravy z intravilánov miest a obcí,
- zvýšenie kapacity ciest I. triedy v exponovaných úsekoch,
- zlepšenie regionálnej dopravnej obslužnosti,
- zvýšenie kapacity dopravného spojenia, kvality mobility a bezpečnosti dopravy v intravilánoch miest a obcí,
- zvýšenie podielu cyklistickej dopravy a zabezpečenie bezpečnej a kvalitnej cyklo-dopravnej infraštruktúry, vrátane jej integrácie s ostatnými druhmi verejnej osobnej dopravy.

Vodná doprava

Realizované budú projekty na zabezpečenie celoročnej splavnosti vodných ciest, zaradených do základnej siete TEN-T vnútrozemských vodných ciest (Dunaj a Váh). Prioritou je odstránenie existujúcich úzkych miest - nízke vodostavy, nedostatočné plavebné výšky pod mostmi a obmedzené plavebné šírky v plavebnej dráhe. Dôraz sa bude klásť na modernizáciu infraštruktúry a super štruktúry verejných prístavov TEN-T (Bratislava, Komárno) a na dovybavenie vhodnými zariadeniami. Pozornosť bude venovaná aj pomoci prevádzkovateľom plavidiel vnútrozemskej plavby pri zavádzaní technológií ekologizácie plavidiel, s cieľom udržať status environmentálne priaznivej dopravy pre odvetvie vnútrozemskej vodnej dopravy (VVD). Z dôvodu obmedzených finančných zdrojov na rozvoj vodnej dopravy, SR sa plánuje primárne sústrediť na zabezpečenie pred-investičnej a projektovej prípravy projektov zameraných na zlepšenie splavnosti vodnej cesty na Dunaji a modernizáciu prístavov v Bratislave a Komárne. Implementácia ostatných navrhovaných aktivít bude možná po alokácii ďalších zdrojov v rámci procesu pre-programovania.

Očakávané výsledky:

- zlepšenie pripravenosti sektora na investičné akcie (prostredníctvom vypracovania štúdií a projektovej dokumentácie),
- zlepšenie kvality infraštruktúry vodnej dopravy pre služby medzinárodnej a vnútroštátnej nákladnej a osobnej lodnej dopravy, vytvorenie celoročne garantovaných plavebných hĺbok a zvýšenie bezpečnosti vodnej dopravy,
- odstránenie kľúčových úzkych miest na základnej sieti TEN-T pre vodnú dopravu,
- odľahčenie preťaženej cestnej infraštruktúry a zníženie negatívnych vplyvov na životné prostredie,
- rozšírenie portfólia ponúkaných prístavných, logistických a ďalších služieb,
- ekologizácia už prevádzkovaných plavidiel vnútrozemskej plavby v súlade s nariadením Európskeho parlamentu a Rady (EÚ) 2016/1628 zo 14. septembra 2016 o požiadavkách na emisné limity plyných a pevných znečisťujúcich látok a typové schválenie spaľovacích motorov necestných pojazdových strojov.

Z hľadiska celkového rozvoja mobility sa Slovensko významne zameriava na podporu udržateľných módov dopravy, berúc do úvahy aj zdroje v rámci cieľa 2, ako aj ostatných nástrojov (RRF, CEF). Konkrétne projekty v oblasti železničnej a cestnej dopravy budú stanovené na základe výsledkov štúdií realizovateľnosti a budú odrážať zoznam priorit stanovených v spolupráci s útvarom hodnoty za peniaze. V prípade obchvatov ciest I. triedy bude snahou MDV SR hľadať komplementárne opatrenia na upokojuvanie dopravy v intravilánoch miest v spolupráci so samosprávou.

⁴³ Uvedené sa týka projektov, pri ktorých je to z pohľadu štádia prípravy a ekonomickej opodstatnenosti relevantné

⁴⁴ Národná stratégia Slovenskej republiky pre bezpečnosť cestnej premávky na roky 2021 – 2030 (BECEP 2021 - 2030), schválená vládou SR dňa 1.12.2021 (uznesenie vlády č. 700/2021).

Územná koncentrácia

Investície v rámci cieľa 3 budú realizované prioritne v menej rozvinutých regiónoch. Investície z KF sa sústredia prioritne do Žilinského, Prešovského a Banskobystrického kraja. Podiel projektov KF plánovaných v Bratislavskom regióne je približne 4 %. Z EFRR sa na území viac rozvinutého regiónu plánujú investície najmä do modernizácie železničnej infraštruktúry (indikatívne cca 2 % zo zdrojov EFRR v rámci cieľa). Rovnako sa predpokladá podpora železničnej dopravy v transformujúcom sa regióne Hornej Nitry. V prípade investícií do regionálnej a miestnej cestnej infraštruktúry, tieto budú v súlade s Plánmi udržateľnej mobility a ich výber bude zabezpečený jednotlivými Radami partnerstva a Kooperačnými radami v rámci nástroja IUI. Osobitne budú smerované zdroje do osídlení s prítomnosťou MRK, ktorých najväčšia koncentrácia je v zmysle Atlasu rómskych komunít v 3 najmenej rozvinutých regiónoch (KSK, BBSK, PSK).

Prostredníctvom nástroja IUI/UMR sa z cieľa 3 predpokladá realizácia opatrení v oblasti regionálnej a miestnej cestnej infraštruktúry.

CIEĽ POLITIKY 4 – SOCIÁLNEJŠIA A INKLUZÍVNEJŠIA EURÓPA VYKONÁVAJÚCA EURÓPSKY PILIER SOCIÁLNYCH PRÁV

Fond: ESF+/EFRR

Adaptabilný a prístupný trh práce

Opatrenia zamerané na usmerňovanie politiky zamestnanosti sú obsiahnuté v dokumente *Strategické priority rozvoja zamestnanosti Slovenskej republiky s výhľadom do roku 2030*. Zabezpečovanie individuálneho posudzovania dlhodobo nezamestnaných uchádzačov o zamestnanie s uplatňovaním hĺbkovej profilácie je rozpracované v dokumente *Akčný plán ďalšieho posilňovania integrácie dlhodobo nezamestnaných na trh práce v Slovenskej republike s výhľadom do roku 2030*.

Očakávané výsledky ESF+ (SO a, b, c, d)

- zvýšenie zamestnanosti obyvateľstva vo veku 20 – 64 rokov do roku 2030 na 76,5 %
- zvýšenie podielu zamestnanosti žien vo veku 20 – 39 rokov na trhu práce do roku 2030 na 67 %
- zníženie rozdielu v zamestnanosti žien a mužov aspoň o polovicu do roku 2030
- zníženie počtu dlhodobo nezamestnaných na celkovom počte evidovaných nezamestnaných na menej ako 60 tis. osôb do roku 2030
- zníženie počtu osôb s nízkou kvalifikáciou na celkovom počte evidovaných nezamestnaných na menej ako 50 tis. do roku 2030
- zníženie počtu osôb so zdravotným postihnutím na celkovom počte evidovaných nezamestnaných na menej ako 6 tis. do roku 2030
- zvýšenie zamestnanosti mužov a žien z MRK na 45 % do roku 2030
- zníženie regionálnych rozdielov v miere evidovanej nezamestnanosti na úroveň najviac 5 %
- garancia individualizovaného prístupu pri zabezpečovaní verejných a neverejných služieb zamestnanosti každému znevýhodnenému uchádzačovi o zamestnanie, vrátane dlhodobo nezamestnaných, osôb z MRK a migrantov
- posilnené odborné kapacity všetkých sociálnych partnerov pri zabezpečovaní sociálneho dialógu

Očakávané výsledky EFRR (RSO 4.1)

- investičná podpora dostupná každému registrovanému sociálnemu podniku, a to formou kombinácie návratnej a nenávratnej pomoci
- vytvorenie aspoň 1000 nových miest v zariadeniach starostlivosti o deti do 3 rokov
- zabezpečená dostupnosť elektronických služieb zamestnanosti, prístupných aj pre znevýhodnené skupiny

Kvalitné a inkluzívne vzdelávanie

Dosahovanie výsledkov bude prepojené na strategické dokumenty na úrovni SR a EÚ a ich akčné plány, ako napr. [Stratégia inkluzívneho prístupu vo výchove a vzdelávaní](#), [Stratégia pre rovnosť, inklúziu a participáciu Rómov do roku 2030](#), [Stratégia Slovenskej republiky pre mládež na roky 2021 – 2028](#), [Stratégia celoživotného vzdelávania a poradenstva na roky 2021- 2030](#), [Stratégia Slovenskej republiky pre mládež na roky 2021 – 2028](#).

Očakávané výsledky ESF+ (SO e, f)

- zvýšenie účasti na predprimárnom vzdelávaní na úroveň 96 % do roku 2030 so zameraním primárne na deti v núdzi (MRK, so zdravotným znevýhodnením, migrantov a iné)
- zníženie segregácie na úroveň 30 % do roku 2030

- zníženie podielu žiakov z MRK vo veku 7 – 16 rokov navštevujúcich ZŠ alebo ŠZŠ opakujúcich ročník na úroveň 11 % do roku 2030
- zvýšenie podielu Rómov vo veku 20 – 24 rokov s ukončeným vyšším stredným vzdelaním v členení podľa pohlavia na úroveň 45 % pre mužov a 40 % pre ženy do roku 2030
- znížiť podiel žiakov so slabými výsledkami v čítaní, matematike, prírodných vedách, v počítačovej a informačnej gramotnosti na menej ako 15 % do roku 2030, vrátane znižovania regionálnych rozdielov vo vzdelávacích výsledkoch a zvýšiť podiel žiakov so špičkovými výsledkami na úroveň priemeru OECD, vrátane zvýšenia vnútornej motivácie žiakov učiť sa
- znížiť podiel žiakov so slabými výsledkami v tímovom riešení problémov (t. j. najviac 5 % žiakov), v kritickom myslení, globálnych kompetenciách, finančnej gramotnosti a mäkkých zručnostiach (menej ako 15 % do roku 2030) a zvýšiť podiel žiakov so špičkovými výsledkami na úroveň priemeru OECD
- znížiť podiel škôl, ktoré sa stretávajú s prejavmi sociálno-patologických javov (napr. nenávisťné prejavy, šikana, extrémizmus) oproti 86,3 % v školskom roku 2019/ 2020
- zvýšiť rozvoj digitálnych zručností na VŠ oproti 19,6 %
- aby 60 % absolventov OVP počas štúdia participovalo na príprave v pracovných podmienkach, zároveň aby sa 8 % študentov v OVP zúčastňovalo na vzdelávacej mobilitě v zahraničí;
- zvýšiť pravidelnú účasť učiteľov na ďalšom vzdelávaní aspoň na úroveň priemeru OECD (t. j. viac ako 75 % učiteľov sa bude zúčastňovať vzdelávania počas roka) do roku 2030 a výrazne zvýšiť spokojnosť učiteľov s výberom vzdelávacích ponúk
- znížiť podiel odchádzajúcich učiteľov z profesie na úroveň priemeru krajín OECD (t. j. menej ako 25 % učiteľov) do roku 2030
- zvýšiť spokojnosť s povolaním učiteľa aspoň na úroveň priemeru krajín OECD (t. j. viac ako 75 % spokojných učiteľov), vrátane posilnenia demokratického prostredia a riadenia škôl
- výrazne zvýšiť atraktivitu a sociálny status učiteľa na úroveň priemeru krajín OECD (t. j. viac než 25 % učiteľov sa cíti byť spoločensky ocenených)
- zlepšiť wellbeing učiteľov, nakoľko 95 % učiteľov pociťuje vo svojej práci stres
- zefektívniť pripravenosť budúcich učiteľov na prax zlepšením ich pregraduálnej prípravy (min. 20% praktickej výučby počas štúdia)

Očakávané výsledky EFRR (RSO 4.2)

- odstránenie fyzických bariér v 70 % škôl a školských zariadení do roku 2030 so zreteľom na cieľové skupiny so zdravotným znevýhodnením
- zníženie segregácie na úroveň 30 % do roku 2030
- modernizácia infraštruktúry škôl a školských zariadení s cieľom zvýšiť kvalitu vzdelávania pre rozvoj kompetencií a zabezpečiť rovnaký prístup ku kvalitnému, inkluzívnemu vzdelávaniu a odbornej príprave (napr. budovanie a modernizácia tried a zariadení)
- zvýšenie podielu škôl s vyhovujúcou športovou infraštruktúrou aspoň na 50 % s cieľom lepšej dostupnosti infraštruktúry pre fyzické aktivity, ktorá prispieva ku komplexnému rozvoju osobnosti v procese vzdelávania, integrácii žiakov do sociálnych skupín a zlepšeniu fyzického a zdravotného stavu žiakov a ich fyzickej gramotnosti

Zručnosti pre lepšiu adaptabilitu a inklúziu

Rámec pre oblasť podpory zručností predstavuje [Stratégia celoživotného vzdelávania a poradenstva na roky 2021 – 2030](#) a na ňu nadväzujúce akčné plány.

Očakávané výsledky ESF+ (SO d, g):

- zvýšenie podielu dospelých zúčastňujúcich sa na vzdelávaní a odbornej príprave do roku 2030 na 50 %
- podporených aspoň 70 tis. osôb pri zmene alebo zvyšovaní zručností s cieľom udržania/zlepšenia ich postavenia na trhu práce
- zvýšenie podielu dospelých osôb vo veku 25 – 64 rokov s nízkym vzdelaním, zúčastňujúcich sa na vzdelávaní a odbornej príprave tak, aby sa SR do roku 2030 priblížila k priemeru EÚ (30 %)
- zvýšenie podielu osôb vo vekovej skupine 16 – 74 rokov s aspoň základnou úrovňou digitálnych zručností na 70 % do roku 2030

Očakávané výsledky EFRR (RSO 4.2)

- vytvorenie funkčného systému na poskytovanie individuálnych vzdelávacích účtov
- zlepšenie kvality počiatočného a ďalšieho odborného vzdelávania a prípravy prostredníctvom modernej infraštruktúry, kvalitného materiálno-technického vybavenia v nadpodnikových vzdelávacích centrách

a centrách excelentnosti odborného vzdelávania a prípravy (bez ohľadu na relevanciu k doménam RIS3) o 100 % oproti súčasnému stavu (0 %)

Záruka pre mladých

Rámec zameraný na podporu mladých ľudí do 30 rokov a plán konkrétnych opatrení predstavuje *Národný plán posilnenia Záruky pre mladých ľudí v SR s výhľadom do roku 2030*.

Očakávané výsledky ESF+ (SO a, f, l):

- zníženie počtu mladých ľudí v situácii NEET na úroveň priemeru EÚ (9 %) do roku 2030
- zníženie podielu mladých ľudí v situácii NEET v lokalitách MRK na úroveň 40 % do roku 2030
- zníženie podielu osôb, ktoré predčasne ukončia školskú dochádzku na 6 % do roku 2030
- zvýšenie počtu osôb zúčastňujúcich sa druhošancového vzdelávania oproti súčasnosti (v priemere 900 ročne)
- vytvorenie siete aspoň 28 integrovaných informačných a poradenských činností (tzv. one-stop-shop) dostupných pre mladých ľudí do cca 30 km od ich bydliska

Aktívne začlenenie a dostupné služby

Východiskovú analytickú a dátovú pozíciu pre túto prioritu predstavuje [*Národná rámcová stratégia podpory sociálneho začlenenia a boja proti chudobe*](#) a na ňu nadväzujúce strategické dokumenty, akčné plány a legislatívne opatrenia.

Očakávané výsledky ESF+ (SO h, i, k,l)

Sociálna oblasť

- zníženie celkového počtu osôb ohrozených chudobou alebo sociálnym vylúčením do roku 2030 o 70 tis.
- zníženie počtu detí ohrozených chudobou alebo sociálnym vylúčením do roku 2030 o 21 tis.
- zníženie podielu detí umiestnených v centrách pre deti a rodiny (s programom) na základe rozhodnutia súdu o nariadení ústavnej starostlivosti na celkovom počte detí umiestnených v centrách na základe súdneho rozhodnutia na 50,5 %
- zvýšenie dostupnosti a kvality sociálnych služieb na komunitnej úrovni prostredníctvom podpory aspoň 800 odborných kapacít a poskytovaním služieb najmenej 4300 osobám odkázaným na pomoc inej osoby
- zlepšenie dostupnosti personalizovaného poradenstva pre osoby zažívajúce násilie, vylúčené z bývania alebo ohrozené chudobou a sociálnym vylúčením, vrátane migrantov, s cieľom posilniť kompetencie jednotlivcov riešiť svoje životné potreby, a to podporou aspoň 2000 odborných kapacít
- služby včasnej intervencie a starostlivosti dostupné pre aspoň 50 % detí so zdravotným znevýhodnením alebo vývinovými ťažkosťami
- 900 odborných zamestnancov v oblasti sociálneho začlenenia ročne, ktorí sa zúčastňujú na odbornej príprave
- zavedený systém služieb inšpekcie v sociálnych veciach

Oblasť zdravia

- vytvorenie integrovaného zdravotno-sociálneho prístupu v starostlivosti o ľudí najmenej na 90% územia SR
- zvýšenie počtu aktívnych lekárov o 20 %, sestier o 33 % a ostatného nezdravotníckeho personálu o 20%, reflektujúcich požiadavky moderných zdravotníckych povolání
- znižovanie nerovnosti v zdraví zvýšením účasti obyvateľov na preventívnych prehliadkach na 50 % a na onkologických skríningoch na 70 %
- zabezpečenie dlhodobej starostlivosti komunitného typu pre pacientov chronifikovaných psychickými poruchami formou personálneho zabezpečenia 16 tich zariadení komunitnej psychiatrickej starostlivosti (160 zamestnancov)
- zvýšenie zdravotnej gramotnosti príslušníkov MRK na úroveň 80 %

Očakávané výsledky EFR (RSO 4.5)

Sociálna oblasť

- deinštitucionalizovaných 80 % aktuálnych kapacít na výkon rozhodnutia súdu v centrách pre deti a rodiny s programom na komunitný spôsob usporiadania organizačných súčastí centier pre deti a rodiny s programom
- zvýšenie efektivity vykonávania opatrení sociálnoprávnej ochrany detí a sociálnej kurately prostredníctvom zavedenia a rozvoja IKT v danej oblasti

- lepšia dostupnosť a kvalita sociálnych služieb na komunitnej úrovni zabezpečením 900 miest v požadovanom štandarde, a to modernizáciou súčasných a výstavbou nových kapacít, vrátane zabezpečenia materiálno-technického vybavenia
- lepšia dostupnosť sociálnych služieb krízovej intervencie vytvorením aspoň 550 miest
- lepšia dostupnosť a ľahší prístup k dostupnému a bezbariérovému bývaniu pre vybrané cieľové skupiny zriadením aspoň 700 bytových jednotiek

Oblasť zdravia

- lepšia dostupnosť ambulantnej zdravotnej starostlivosti (vrátane psychiatrickej) podporou 1600 ambulancií v neatraktívnych regiónoch
- posilnenie primárnej a sekundárnej prevencie ochorení formou podpory materiálno-technického zabezpečenia nového Národného centra pre podporu zdravia a prevencie ochorení (vrátane Národného skríningového centra)
- lepšia dostupnosť a kvalita primárnej zdravotnej starostlivosti vybudovaním minimálne 2 regionálnych centier integrovanej zdravotnej starostlivosti v každom kraji (NUTS 3) a podporou materiálno-technického vybavenia, vrátane obnovy vybraných ambulancií
- lepšia dostupnosť a kvalita dlhodobej zdravotnej starostlivosti podporou materiálno-technického vybavenia 200 zariadení/tímov poskytujúcich mobilné služby dlhodobej zdravotnej starostlivosti a 6 zariadení poskytujúcich služby dlhodobej následnej starostlivosti (napr. zariadenia včasnej rehabilitácie)
- zriadenie 16 zariadení komunitnej psychiatrickej starostlivosti poskytujúcich dlhodobú starostlivosť komunitného typu pacientom s duševnými poruchami
- vybudovanie 3 forenzne-psychiatrických kliník (60 lôžok) poskytujúcich ochranné liečenie a špecializovanú starostlivosť

Oblasť kultúry

- vytvorenie podmienok pre rozvoj a lepšie začleňovanie znevýhodnených skupín v aspoň 17 lokalitách, a to prostredníctvom obnovy stavebno-technického stavu a vybavenia, kultúrnych a prírodných pamiatok a kultúrnej infraštruktúry

Aktívne začlenenie rómskych komunít

Strategický rámec pre podporované opatrenia predstavuje [Stratégia pre rovnosť, inklúziu a participáciu Rómov do roku 2030](#) a jej Akčné plány pre zamestnanosť, vzdelávanie, bývanie, zdravie, boj s protirómskym rasizmom a pre podporu participácie.

Očakávané výsledky ESF+ (SO j)

- implementácia komplexného integrovaného prístupu v 60 lokalitách MRK
- zníženie počtu nelegálnych obydľí, charakterizovaných extrémne nízkymi hygienickými štandardmi
- zvýšenie počtu osídlení s MRK, v ktorých sa všetky obydľia nachádzajú na vysporiadaných pozemkoch na 640 v roku 2030
- zvýšenie podielu domácností z MRK, ktoré sa v rámci programov podporených z verejných zdrojov presťahovali z nevyhovujúceho bývania do nájomného bývania na 5 % do roku 2030
- realizovanie dynamického systému zberu, aktualizácie údajov a analýz o životných podmienkach MRK (Atlas) pre realizáciu cielených opatrení za účelom pravidelnej aktualizácia Atlasu počas programového obdobia
- existencia komunitných plánov rozvoja vo všetkých samosprávach, ktoré budú čerpať financie EFRR v rámci RSO 4.3
- zvýšená udržateľnosť a skvalitnenie služieb a projektov u 15 rómskych a prorómskych organizácií občianskej spoločnosti pôsobiacej v oblasti boja s protirómskym rasizmom a diskrimináciou, v roku 2030
- zníženie podielu žien z MRK vo veku 16 – 24 rokov, ktoré nie sú zamestnané a ani už nie sú vo vzdelávacom procese na 44 % v roku 2030
- zníženie podielu obyvateľov Slovenska, ktorí by nechceli mať za suseda Róma na 20 % v roku 2030

Očakávané výsledky EFRR (RSO 4.3)

- zníženie podielu Rómov žijúcich bez pripojenia na pitnú vodu priamo v príbytku na 5 % v roku 2030
- zvýšenie podielu osídlení s prítomnosťou MRK s vybudovanou komplexnou občianskou a technickou infraštruktúrou (verejný vodovod, kanalizácia odpadových vôd, elektrická sieť, prístupové cesty) až do osídlenia na celkovom počte osídlení na 55 % v roku 2030

- zvýšenie podielu osídlení s prítomnosťou MRK, v ktorých je zabezpečený pravidelný odvoz komunálneho odpadu, na celkovom počte osídlení s prítomnosťou MRK na 95 % v roku 2030
- zníženie podielu osídlení s prítomnosťou MRK bez spevnenej prístupovej cesty na 0,4 % do roku 2030

Potravinová a materiálna deprivácia

Podporované opatrenia budú vychádzať z [Národnej rámcovej stratégie podpory sociálneho začlenenia a boja proti chudobe](#)

Očakávané výsledky ESF+ (SO m):

- poskytovanie materiálnej a potravinovej pomoci osobám v hmotnej núdzi aspoň štyrikrát do roka
- poskytovanie jedného teplého jedla denne osobám bez prístrešia

Územná koncentrácia

Zdroje CP4 sa budú zameriavať na územia s najväčšou koncentráciou cieľových skupín, ktorými sú napr. dlhodobo nezamestnaní, mladí ľudia vo veku do 29 rokov, starší ako 50 rokov, osoby s nízkou kvalifikáciou, osoby so zdravotným postihnutím, osoby ohrozené chudobou alebo sociálnym vylúčením, príslušníci marginalizovaných rómskych komunít (MRK) a migranti v súlade s cieľmi Akčného plánu Európskeho piliera sociálnych práv.

Podpora pre MRK bude cielene smerovaná do území v zmysle Atlasu rómskych komunít 2019 (ARK) a jeho aktualizácie, resp. kombinácie aktuálneho ARK a jeho aktualizácií za účelom zachovania oprávnenosti žiadateľov. Podľa ARK je najväčšia koncentrácia osídlení a podiel obyvateľstva MRK v 3 najmenej rozvinutých regiónoch (KSK, BBSK, PSK), a preto budú intervencie primárne koncentrované do týchto oblastí.

Prostredníctvom nástroja IÚI/UMR budú z cieľa 4 predpokladane realizované opatrenia v oblasti zvyšovania účinnosti a inklúzivnosti trhu práce, kvalitného a inklúзивného vzdelávania, zručností pre lepšiu adaptabilitu a inklúziu a aktívneho začlenenia a dostupných služieb.

CIEĽ POLITIKY 5 – EURÓPA BLIŽŠIE K OBČANOM

Fond: EFRR

V súlade s Víziou a stratégiou rozvoja Slovenska do roku 2030⁴⁵, ktorá plní aj funkciu Národnej stratégie regionálneho rozvoja SR, bude podporovaný integrovaný územný rozvoj. Cieľom je najmä zlepšenie kvality života obyvateľov vo všetkých regiónoch, zvýšenie udržateľnosti konkurencieschopnosti a rozvoj environmentálne a inovačne orientovaného hospodárstva a harmonizáciu regionálneho a územného rozvoja a rozvoj komunít pri súčasnom využití špecifického rozvojového potenciálu dotknutých regiónov prostredníctvom nástroja Integrovaných územných investícií (IÚI) realizáciou Integrovaných územných stratégií (IÚS).

Na Slovensku sa bude implementovať celkovo 8 IÚS, v ktorých budú harmonicky podporené mestské aj vidiecke územia samosprávnych krajov na úrovni NUTS 3 prostredníctvom implementácie IÚI.

Na podporu cieľov politiky súdržnosti bolo definovaných 18 mestských oblastí. V rámci týchto osemnástich území bude podporovaný udržateľný rozvoj miest. Hlavným kritériom pre vymedzenie podporovaných mestských oblastí je Koncepcia územného rozvoja SR a zohľadnenie minimálneho počtu obyvateľov jadrového mesta. Koncepcia slúžila ako podklad pre vymedzenie území UMR (udržateľného mestského rozvoja), ktorých hranice boli podrobne zadefinované v spolupráci so sociálno-ekonomickými partnermi na danom území. Vztahuje sa na nasledujúce územia UMR s jadrovými mestami: Bratislava, Trnava, Nitra, Nové Zámky – Komárno, Trenčín, Prievidza – Nováky, Žilina, Martin, Liptovský Mikuláš-Ružomberok, Banská Bystrica, Zvolen, Lučenec, Rimavská Sobota, Prešov, Poprad-Kežmarok-Svit, Humenné, Michalovce a Košice.

S cieľom identifikovať kľúčové výzvy regionálneho rozvoja, špecifické územné potreby a navrhnúť vhodné riešenia, regionálne a miestne orgány pripravili v súlade s princípom partnerstva územné stratégie (úroveň NUTS 3) podľa článku 29 Všeobecného nariadenia a článku 11 Nariadenia o EFRR. Ich účelom je analyzovať rozvojové potreby a potenciál regiónov a navrhnúť integrovaný prístup k ich riešeniam. Zoznam operácií, ktoré budú podporené z Programu Slovensko, bude súčasťou týchto stratégií. IÚS je pripravená ako súčasť regionálnej stratégie (Program hospodárskeho rozvoja a sociálneho rozvoja VÚC) na úrovni NUTS 3 integrujúce IÚS UMR, ktorá je pripravená samostatne s cieľom implementácie alokácií pre UMR.

⁴⁵ <https://www.mirri.gov.sk/wp-content/uploads/2021/01/Slovensko-2030.pdf>

Prostredníctvom IÚI/UMR budú realizované vybrané oblasti v rámci CP 1 – 4 (bližšie uvedené pri jednotlivých CP), ako aj osobitné aktivity v rámci CP 5, a to v súlade s kompetenciami územných samospráv.

Očakávané výsledky:

- Zníženie regionálnych rozdielov a podpora udržateľného rozvoja ôsmich slovenských samosprávnych krajov, predovšetkým prostredníctvom budovania infraštruktúry (hospodárskej, sociálnej a environmentálnej), príspevok k Európskej zelenej dohode.

Aktivity podporené v rámci CP 5 budú doplnkovým zdrojom príspevku k iným špecifickým cieľom podporujúcim integrovaný územný rozvoj.

V rámci CP 5 budú implementované aktivity identifikované v rámci IÚS v oblastiach, ako infraštruktúra pre pohybové aktivity a voľný čas, bezpečné fyzické prostredie, kultúrne a prírodné dedičstvo, komunitný rozvoj a udržateľný cestovný ruch. Osobitný príspevok bude vyčlenený pre konkrétne mesto, ktoré bude hostiť podujatia Európskeho hlavného mesta kultúry 2026. Ďalej sa predpokladá posilnenie administratívnych, analytických a strategických kapacít na miestnej a regionálnej úrovni a zvýšenie efektívnosti a kvality verejných politík.

V rámci CP 5 ENRAF prostredníctvom programu nevyužíva prioritu 3 „umožnenie udržateľného modrého hospodárstva v pobrežných, ostrovných a vnútrozemských oblastiach a podporu rozvoja spoločenstiev rybolovu a akvakultúry“.

FOND NA SPRAVODLIVÚ TRANSFORMÁCIU (FST)

Fond: FST

Strategickým materiálom FST je Plán spravodlivej transformácie územia SR ktorý pre každý z oprávnených regiónov definuje špecifické priority a opatrenia spadajúce pod tri základné piliere podpory: pilier I - Hospodárska diverzifikácia, pilier II - Udržateľné životné prostredie a pilier III - Kvalita života a sociálna infraštruktúra.

Opatrenia v rámci I. piliera Hospodárska diverzifikácia prispievajú k napĺňaniu strategických cieľov stanovených v Stratégii výskumu a inovácií pre inteligentnú špecializáciu Slovenskej republiky na roky 2021 - 2027. Medzi strategické ciele, ktoré budú podporené navrhovanými opatreniami, patrí najmä zvýšenie počtu osôb zamestnaných vo VVAI (cieľová hodnota: 24 000 do roku 2027) a zvýšenie podielu výdavkov súkromného sektora na výskume a vývoji vo vzťahu k HDP (cieľová hodnota: 0,86 % do roku 2027). Opatrenia v konečnom dôsledku prispievajú aj k zvýšeniu zamestnanosti obyvateľstva vo veku 20 až 64 rokov na 76,5 % do roku 2030.

Opatrenia v rámci II. piliera Udržateľné životné prostredie prispievajú k plneniu cieľov EÚ v oblasti energetickej efektívnosti do roku 2030 a strategických cieľov prechodu EÚ na uhlíkovú neutralitu do roku 2050, ako aj nových cieľov EÚ v oblasti klímy v rámci balíka Fit for 55. Okrem toho tieto opatrenia prispievajú k plneniu národných cieľov stanovených v NECP (Integrovaný národný energetický a klimatický plán 2021-2030), ako aj k cieľom definovaným v ďalších strategických dokumentoch, ako sú Envirostratégia 2030 a Program predchádzania vzniku odpadu SR a Program odpadového hospodárstva SR. Konkrétne výsledky aktivít prispievajú k dosiahnutiu cieľov EÚ v oblasti znižovania emisií skleníkových plynov (-55 % do roku 2030), národného cieľa zvýšením celkového podielu obnoviteľných zdrojov energie (19,2 % do roku 2030) a podielu obnoviteľných zdrojov energie (OZE) v doprave (14 % do roku 2030). Okrem toho výsledky podporovaných činností prispievajú k dosiahnutiu národných cieľov v oblasti energetickej efektívnosti (30,3 % do roku 2030).

Opatrenia v rámci III. piliera Kvalita života a sociálna infraštruktúra prispievajú k ambicióznym cieľom EÚ v rámci Akčného plánu na realizáciu Európskeho piliera sociálnych práv tým, že do roku 2030 zvýšia účasť dospelých na vzdelávaní a odbornej príprave na úroveň 60 %. Cieľom tohto piliera je tiež zvýšiť pripravenosť a odolnosť pracovnej sily na výzvy súvisiace so zmenami na trhu práce v dôsledku transformácie. Opatrenia v rámci tohto piliera budú dopĺňať opatrenia ESF+ najmä v rámci zvyšovania kvality a efektívnosti systémov vzdelávania a odbornej prípravy, zlepšovania prístupu k inkluzívnym a kvalitným službám vo vzdelávaní, odbornej príprave a službám celoživotného vzdelávania, podpore aktívneho začleňovania s cieľom podporiť rovnosť príležitostí, aktívnej účasti a lepšej zamestnateľnosti, sociálno-ekonomickej integrácie zraniteľných skupín ľudí, najmä z hľadiska výziev súvisiacich s transformáciou.

Región horná Nitra

I. pilier: Hospodárska diverzifikácia

Hlavným cieľom tohto piliera je riešiť priamy dôsledok transformácie, ktorým je výrazná strata pracovných miest spôsobená ukončením ťažby uhlia a jeho spaľovania v elektrárni. To povedie k priamej strate viac ako 2 200 pracovných miest. Ďalší problém regiónu súvisí s odlivom mladých ľudí. Štatistické údaje o počte obyvateľov potvrdzujú v posledných rokoch trend vyľudňovania regiónu, preto je dôležité prijať opatrenia na vytvorenie nových atraktívnych pracovných miest s vyššou pridanou hodnotou. Okrem toho región čelí problému nižšej dostupnosti príležitostí v oblasti výskumu, vývoja a inovácií a nižšej aktivity MSP v regióne.

Opatrenia v rámci tohto piliera preto podporia rozvoj nových hospodárskych odvetví s cieľom vytvoriť pracovné miesta, podporiť začínajúce podniky (start-upy) a rozvoj MSP, s cieľom nahradiť pracovné miesta, ktoré zaniknú v ťažobnom priemysle a energetike. Opatrenia v tomto pilieri podporia aj výskum, vývoj a inovácie, ktoré tiež prinesú nové pracovné príležitosti pre uchádzačov o zamestnanie s vysokou kvalifikáciou a zlepšia inovačný potenciál miestnych podnikov. Podpora osobitne rieši potrebu vytvoriť nové príležitosti pre mladú generáciu, ktorá si už nenájde zamestnanie v upadajúcom ťažobnom sektore.

Očakávané výsledky:

- vytvorenie nových pracovných miest a nových príležitostí pre mladú generáciu, ako aj pre zamestnancov v ťažobnom priemysle;
- zlepšenie pozície MSP v regióne, podpora digitalizácie a zlepšenie podmienok pre rozvoj nových podnikov, vrátane start-upov;
- zvýšené inovačné aktivity MSP v regióne vďaka podpore projektov, ktoré sa sústreďujú na vznikajúce ekonomické oblasti v regióne, ako aj na nové odvetvia hospodárstva;
- vyššia úroveň inovácií, výskumu a vývoja v regióne;
- lepšia spolupráca medzi MSP a centrami výskumu, vývoja a inovácií v inovačnom ekosystéme.

II. pilier: Udržateľné životné prostredie

Druhý pilier osobitne rieši potreby a príležitosti súvisiace so sanáciou a zmenou využitia priemyselných areálov baníckych a energetických spoločností. V regióne horná Nitra bolo identifikovaných celkovo sedem priemyselných oblastí, ktoré sú ovplyvnené predošlými aktivitami súvisiacimi s ťažbou uhlia a energetikou. Tieto územia budú musieť prejsť náležitou transformáciou, aby v blízkej budúcnosti slúžili rozvoju regiónu. Región sa okrem toho musí vyrovnáť s potrebou nanovo rozvíjať energetický sektor po ukončení činnosti uhoľnej elektrárne Nováky, pričom bude potrebné vybudovať nové zdroje tepla. Ďalší problém sa týka energetickej chudoby. Podľa nezávislej štúdie hodnotiacej aktuálny stav verejných a rezidenčných budov je v regióne vysoký potenciál pre úspory energie, ktorý je väčší než 50 % súčasnej spotreby.

Druhý pilier podporí opatrenia adresujúce negatívny environmentálny dopad ťažby uhlia a výroby energie spaľovaním uhlia v regióne a podporí zavádzanie nových udržateľných energetických riešení v súlade s cieľmi prechodu na klimatickú neutralitu. Cieľom opatrení je nanovo rozvinúť súčasné priemyselné územia pre nové využitie. Rovnako je cieľom intervencie zamerať sa na podporu nových príležitostí v rozvíjajúcich sa odvetviach a technológiách, ako je napríklad vodíková technológia a skladovanie energie, ktoré môžu využiť existujúcu priemyselnú infraštruktúru v regióne, nanovo rozvinúť priemyselné oblasti a umožniť rozvoj udržateľných železníc a verejnej osobnej dopravy v regióne. Opatrenia v oblasti projektov energetickej efektívnosti sú zároveň úzko prepojené na možný nárast podielu OZE v projektoch nového diaľkového vykurovania.

Očakávané výsledky:

- zníženie rizika energetickej chudoby a zvýšená energetická hospodárnosť verejných a rezidenčných budov;
- odstránenie environmentálnych záťaží a iných negatívnych dopadov na životné prostredie a opätovné využitie pôdy po ťažbe uhlia, ktorá v súčasnosti nie je využívaná;
- zlepšenie obehového hospodárstva;
- zvýšený podiel OZE v konečnej energetickej spotrebe a využívanie vodíka;
- vyššia podpora udržateľnej miestnej dopravy.

III. pilier: Kvalita života a sociálna infraštruktúra (opatrenia v rámci tohoto piliera sa doplnia o opatrenia z ESF+)

Región čelí veľkým výzvam vzhľadom na očakávanú stratu pracovných miest v dôsledku prechodu od ťažby a spaľovania uhlia k nízkouhlíkovému hospodárstvu. Analýza situácie v regióne poukazuje na veľký nesúlad medzi súčasnou štruktúrou vzdelávania obyvateľstva a požiadavkami pracovného trhu. Bude potrebné rekvalifikovať veľký počet uchádzačov o prácu, ktorí si budú musieť nájsť nové pracovné miesto. V niektorých prípadoch bude potrebné aktivovať sociálnu záchranú sieť, aby sa predišlo negatívnym sociálnym dopadom

masívneho prepúšťania. Po ukončení činnosti ťažkého priemyslu a spustení nových projektov v kontexte hospodárskej diverzifikácie bude ešte dôležitejšie zosúladiť vzdelanie a zručnosti s novými potrebami trhu práce. Ďalšou veľkou výzvou v regióne je odliv mladých ľudí. Ťažba a spaľovanie uhlia má výrazný negatívny dopad na kvalitu života v regióne, ktorý je spojený so zvýšenou chorobnosťou obyvateľstva a zapríčiňuje vyšší index invalidity v porovnaní so slovenským priemerom.

Opatrenia v rámci tohto piliera zahŕňajú podporu pre zlepšenie vzdelávania v regióne s cieľom pripraviť novú pracovnú silu na nové pracovné miesta a podporu zvyšovania kvalifikácie a rekvalifikácie existujúcej pracovnej sily vrátane nových hospodárskych odvetví. Tieto opatrenia predstavujú kontinuitu a nadstavbu súčasných projektov na hornej Nitre (z OP IZ), cieľom ktorých je vytvoriť podmienky pre plynulý prechod pracovníkov z odvetvia ťažby hnedého uhlia do nových odvetví hospodárskej činnosti v regióne. Rozvoj zručností však nebude výhradne zameraný na ľudí pracujúcich v upadajúcich odvetviach, ale celkovo na zvýšenie odolnosti pracovnej sily voči zmenám na pracovnom trhu. Opatrenia okrem toho zahŕňajú aj posilnenie sociálnych služieb a podporu na trhu práce. V oblasti vzdelávania sú opatrenia zamerané na podporu infraštruktúry odborného vzdelávania a prípravy, ako aj celoživotného vzdelávania. Tieto aktivity sú komplementárne s podporou zosúladenia ponuky a dopytu na trhu práce. Okrem toho sa opatrenia v rámci tohto piliera zaoberajú podporou aktivít, ktoré povedú k zníženiu chorobnosti a zdravotných rizík spojených s desaťročiami priemyselnej výroby a výrobou energie z uhlia a následným znečistením životného prostredia. Dôležité sú vedľajšie efekty podpory zo všetkých troch pilierov, ktoré by mali riešiť celkovú atraktivitu regiónu z hľadiska kvality života, najmä pre mladú generáciu.

Očakávané výsledky:

- zosúladenie zručností uchádzačov o zamestnanie so zručnosťami, ktoré vyžaduje transformovaný trh práce, prostredníctvom zvyšovania kvalifikácie a rekvalifikácie;
- zníženie trendu vyľudňovania prostredníctvom zvyšovania atraktivity regiónu v oblasti kvality života (kvalitné vzdelanie, pracovné ponuky s vyššou pridanou hodnotou a čisté životné prostredie atď.), najmä pre mladú generáciu;
- zvýšená spolupráca vzdelávacích inštitúcií so zamestnávateľmi zameraná najmä na výskum, vývoj a inovácie;
- zvýšená kvalita a dostupnosť služieb pre obyvateľov s cieľom zlepšiť kvalitu života v transformujúcich sa regiónoch.

Košický kraj

I. pilier: Hospodárska diverzifikácia

Cieľom I. piliera je reagovať na hlavné výzvy regiónu súvisiace s potrebami existujúceho hospodárskeho ekosystému ohrozeného prechodom na klimatickú neutralitu. Nedostatok atraktívnych pracovných príležitostí pre mladú generáciu, nízka úroveň hospodárskej diverzifikácie a podnikateľskej aktivity MSP budú pokryté aktivitami zameranými na podporu zakladania podnikov, podporu start-upov a akceleráciu podnikania v nových odvetviach. Príležitosťou regiónu je v kontexte transformácie aj lepšie využívanie potenciálu v oblasti VVaI.

Opatrenia zlepšia diverzifikáciu miestneho hospodárstva a znížia jeho závislosť od priemyslu. Podporia tiež zachovanie existujúcich pracovných miest, pokiaľ sa zabráni ich strate v dôsledku dekarbonizácie. Podporené budú tiež MSP, začínajúce podniky (start-upy) a podnikanie, ktoré povedie k celkovému zvýšeniu ich aktivity v regióne a zníženiu závislosti regiónu od veľkých podnikov. Osobitný dôraz sa bude klásť na vytváranie pracovných miest v existujúcich, nových alebo revitalizovaných brownfieldoch.

Výzva regiónu spojená s nízkym využitím potenciálu v oblasti VVaI bude pokrytá podporou interdisciplinárneho výskumu a inovácií a ich aplikáciou v praxi so zameraním na nové odvetvia, podporou spolupráce v oblasti výskumu a inovácií prostredníctvom inovačných a technologických centier, ale aj podporou výskumu a inovácií v podnikoch. Opatrenia podporia aj činnosti vo VVaI prispievajúce k transformácii územia na zelenú ekonomiku.

Očakávané výsledky:

- vyšší počet inovatívnych pracovných miest poskytujúcich atraktívne pracovné príležitosti pre mladú generáciu;
- vyššia úroveň inovácií, digitalizácie a využívanie nových technológií v odvetví MSP;
- zlepšenie prepojenia a spolupráce medzi výskumnými inštitúciami, podnikmi a inými aktérmi v regióne;
- zlepšená inovačná infraštruktúra a dostatočné šírenie informácií medzi aktérmi v oblasti VaI;
- vyššia technologická a digitálna transformácia podnikov a miera inovatívnosti v MSP v regióne;
- zvýšená diverzifikácia a odolnosť hospodárstva.

II. pilier: Udržateľné životné prostredie

Región čelí výzvam spojeným s environmentálnym zaťažením regiónu z priemyselnej výroby vrátane odvetví s vysokými emisiami CO₂, ktoré sú výsledkom výroby energie v elektrárni Vojany, ako aj výroby ocele. Výsledky analýz transformačných výziev regiónu poukazujú na významný potenciál regiónu v oblasti čistej energie vrátane zlepšenia energetickej efektívnosti budov, potenciálu v oblasti využívania OZE a nových technológií (vodík, skladovanie energie). Región by mal zároveň zvýšiť využívanie udržateľnej dopravy s nulovými emisiami.

Opatrenia sa zameriavajú osobitne na potrebu reagovať na postupné ukončenie výroby energie a tepla z fosílnych palív v regióne, pričom vzniknutú medzeru vo výrobe energie možno odstrániť kombináciou intervencií v oblasti energetickej efektívnosti a využívaním potenciálu obnoviteľných zdrojov energie (geotermálna, solárna energia). Zároveň sa opatrenia zameriavajú aj na podporu inteligentných opatrení a inovatívnych riešení na zvýšenie energetickej hospodárnosti budov a inteligentné využívanie zdrojov energie. Okrem toho postupné ukončovanie spaľovania uhlia vytvorí príležitosti na sanáciu územia a obnovu opustených areálov v priemyselnom komplexe elektrárne Vojany. Projekty vytvoria dočasné aj udržateľné pracovné miesta, a tým čiastočne vykompenzujú stratu pracovných miest v upadajúcich, emisne náročných odvetviach. Okrem toho investície do inovatívnych projektov dekarbonizácie a vodíkových projektov v regióne vytvoria ďalšie pracovné miesta v nových odvetviach hospodárstva. Tieto opatrenia majú strategický význam pre ďalšiu diverzifikáciu a modernizáciu miestneho hospodárstva od priemyselných činností, zvýšenie atraktivity regiónu pre mladých ľudí a zlepšenie kvality života. Opatrenia budú zamerané aj na znižovanie emisií skleníkových plynov prostredníctvom energetickej hospodárnosti budov a podpory udržateľnej miestnej dopravy s nulovými emisiami.

Očakávané výsledky:

- zvýšené zavádzanie OZE a využívanie vodíka;
- znížená zraniteľnosť voči energetickej chudobe zlepšením energetickej hospodárnosti verejných a iných budov;
- sanácia a revitalizácia oblastí zasiahnutých environmentálnymi dopadmi spôsobenými výrobou elektriny a tepla z uhlia;
- zvýšené využívanie udržateľnej dopravy s nulovými emisiami.

III. pilier: Kvalita života a sociálna infraštruktúra (opatrenia v rámci toho piliera doplnia opatrenia ESF+)

Cieľom piliera III je reagovať na výzvy spojené s očakávaným zánikom pracovných miest v dôsledku realizácie dekarbonizačných projektov v regióne. Jedným z kľúčových problémov v regióne je nízka pripravenosť pracovníkov a nesúlad zručností pracovníkov a uchádzačov o zamestnanie s budúcimi potrebami trhu práce, ako aj nedostatočná úroveň vzdelania s ohľadom na potenciál v nových technológiách a rozvíjajúcich sa odvetviach v regióne (vrátane IT sektora).

Prioritou aktivít v rámci tohto piliera je preto podpora rozvoja nových zručností pre rozvíjajúce sa odvetvia hospodárstva s cieľom pripraviť budúcu generáciu pracovnej sily na nové podmienky na trhu práce. Ide o podporu pre komplexné vzdelávanie v nových technológiách a obehovom hospodárstve (vodík, batérie, materiály, digitalizácia, dátová veda, robotika), podporu kurzov, školení a rekvalifikácie na zlepšenie zamestnateľnosti a podporu kariérového poradenstva a pomoci na trhu práce. V regióne vzniknú nové pracovné príležitosti pre mladú generáciu, ktorá už v oceliarskom priemysle nenájde dostatok pracovných príležitostí. Ponuka nových pracovných miest, ktorých vytváranie bude podporené z FST v rámci piliera I bude podporená novými zručnosťami, ktoré sa budú rozvíjať a podporovať v rámci tohto piliera.

Očakávané výsledky:

- zvýšená atraktivita subregiónov pre obyvateľov, ako aj pre turistov;
- vytvorenie nových atraktívnych pracovných príležitostí mimo priemyselného odvetvia pre mladú generáciu, ako aj pre zamestnancov ohrozených nezamestnanosťou v procese klimatickej transformácie;
- lepší súlad zručností s aktuálnym dopytom po kvalifikovanom personáli, zníženie štrukturálnej nezamestnanosti budovaním kapacít absolventov so zručnosťami potrebnými v budúcnosti – v súvislosti s digitalizáciou, vodíkovými technológiami alebo dátovými vedami;
- vyšší potenciál rozvíjajúcich sa odvetví;
- znížený odliv mladých talentov z regiónu.

Banskobystrický kraj

I. pilier: Hospodárska diverzifikácia

Jedným z kľúčových problémov v regióne je nízky podiel MSP na celkovej zamestnanosti. Hoci podiel MSP v celom kraji je 76 %, v okresoch Žiar nad Hronom a Revúca je výrazne nižší (68 %, resp. 55 %), teda pod celoslovenským priemerom. To vedie k nízkej diverzifikácii miestneho hospodárstva a jeho závislosti od

priemyslu. Vo všeobecnosti je nízka aj aktivita malých a stredných podnikov, keďže takmer 70 % MSP vykazuje nízky zisk (pod 5 %), alebo vytvára stratu. Ďalší problém súvisí s rizikom vyľudňovania. Banskobystrický kraj má najnižšiu priemernú dĺžku života mužov a najväčší úbytok obyvateľstva (v rokoch 2007 až 2018 stratil viac ako 2 % obyvateľstva). Tento úbytok bol spôsobený najmä negatívnym migračným trendom, predovšetkým mladých ľudí.

Opatrenia sú preto zamerané na rozvoj nových hospodárskych odvetví, vytváranie nových pracovných miest v týchto hospodárskych odvetviach, podporu začínajúcich podnikov (start-upov), rozvoj MSP, vytváranie pracovných miest pre nízko kvalifikovaných pracovníkov a pracovných miest vo vidieckych oblastiach. Nové pracovné príležitosti najmä vo vidieckych oblastiach by preto mali stabilizovať región a riešiť problém vyľudňovania a krízy ľudského kapitálu. Okrem toho sú opatrenia zamerané na podporu digitalizácie, výskumnej spolupráce zameranej na nové technológie, ako aj existujúcich činností v oblasti VVaI.

Očakávané výsledky:

- zlepšenie hospodárskej diverzifikácie miestnej ekonomiky, najmä vo vidieckych oblastiach, ktorá povedie k zvýšeniu kvality života;
- vytváranie nových pracovných miest vo vidieckych oblastiach v tradičných alebo perspektívnych odvetviach, ako je cestovný ruch, lesníctvo alebo poľnohospodárstvo;
- zvýšenie aktivity MSP v regióne a vyšší podiel MSP na zamestnanosti;
- zníženie nezamestnanosti vrátane štrukturálnej nezamestnanosti súvisiacej s prechodom na klimatickú neutralitu;
- zlepšenie prepojenia a spolupráce medzi univerzitami, výskumom a vývojom a podnikmi;
- zvýšenie transferu inovatívnych riešení a technológií do miestnych podnikov;
- zníženie negatívneho migračného trendu prostredníctvom vytvárania pracovných príležitostí s vyššou pridanou hodnotou v regióne.

II. pilier: Udržateľné životné prostredie

Región má potenciál znížiť spotrebu tepla vo verejných budovách v regióne až o 70 %. Potenciál na zvýšenie energetickej hospodárnosti budov je preto významný. Okrem toho má región potenciál znížiť emisie CO₂ v sektore dopravy, ktorý má najvyšší podiel emisií spomedzi sektorov, ktoré nie sú zahrnuté do mimo európskeho systému obchodovania s emisiami skleníkových plynov (ETS). Región patrí k najviac znečisteným regiónom Slovenska a niektoré okresy majú značné problémy so znečistením ovzdušia, ktoré sú spôsobené priemyselnou dopravou a spaľovaním tuhých palív. Predpokladá sa, že emisie CO₂ výlučne v sektore dopravy sa v období 2020 – 2030 podľa rôznych scenárov zvýšia o 0,05 až na 0,17 mil. ton.

Opatrenia sa zameriavajú na podporu miestnej udržateľnej dopravy s nulovými emisiami. Opatrenia budú zamerané tiež na podporu investícií v oblasti zvyšovania energetickej efektívnosti budov, podporu výroby energie z OZE a inovácií v rámci energetického a priemyselného sektora.

Očakávané výsledky:

- zvýšené využívanie udržateľnej dopravy s nulovými emisiami;
- zlepšenie energetickej hospodárnosti verejných budov;
- lepšie využitie potenciálu regiónu v oblasti využívania OZE, čo povedie k zníženiu rizika spojeného s energetickou chudobou;
- sanácia environmentálnych záťaží spôsobených priemyselnou výrobou;
- zvýšené využívanie zelených technológií.

III. pilier: Kvalita života a sociálna infraštruktúra (opatrenia v rámci tohto piliera budú dopĺňať opatrenia ESF+)

Medzi hlavné výzvy regiónu patrí vyľudňovanie, nízka atraktivita regiónu pre mladú generáciu a nedostatočná pripravenosť regiónu na budúce výzvy. Kľúčovým problémom regiónu je tiež nedostatočná úroveň zručností uchádzačov o zamestnanie. Viac ako polovica uchádzačov o zamestnanie na pracovnom trhu má stredné odborné vzdelanie, nasledujú uchádzači so základným vzdelaním (30 % uchádzačov). V regióne je prebytok uchádzačov len so základným vzdelaním, čo vytvára výrazný nesúlad s potrebami na trhu práce.

Opatrenia sú preto zamerané na rozvoj a zlepšenie zručností v oblasti obehového a digitálneho hospodárstva a ďalších zručností budúcnosti. Opatrenia podporia aj nové školiace a študijné programy zamerané na nové zručnosti v nových odvetviach a technológiách, nové školiace a vzdelávacie centrá na univerzitách, ako aj v iných inštitúciách a podnikoch vrátane národných vzdelávacích programov a programov zameraných na prehľbovanie a

zvyšovanie kvalifikácie. Opatrenia môžu podporiť aj spoluprácu medzi MSP, univerzitami a strednými odbornými školami.

Očakávané výsledky:

- zníženie trendu vyľudňovania regiónu;
- skvalitnenie systému vzdelávania, vrátane odborného vzdelávania a prípravy;
- zlepšenie zosúladenia zručností nekvalifikovanej pracovnej sily potrebami trhu práce s cieľom zníženia štrukturálnej nezamestnanosti;
- zvýšenie pripravenosti a odolnosti pracovnej sily voči rýchlym zmenám na trhu práce;
- zvýšenie digitálnej, obehovej a finančnej gramotnosti;
- zlepšenie prepojenia a spolupráce medzi MSP, univerzitami a strednými odbornými školami.

2.2. Koordinácia, vymedzenie a komplementárnosť medzi fondmi, v prípade relevantnosti koordinácia medzi národnými a regionálnymi programami

čl.11 ods. 1, písm. b) bod (ii) VN

Implementačná štruktúra⁴⁶

Operácie financované z EFRR (cieľa Investovanie pre rast a zamestnanosť), ESF+, KF a FST budú realizované prostredníctvom jedného programu Slovensko na obdobie 2021 – 2027 (Program Slovensko). Ministerstvo pôdohospodárstva a rozvoja vidieka SR (MPRV SR) bude riadiacim orgánom pre Strategický plán SPP 2023 - 2027 a bude zodpovedné za jeho prípravu, ako aj za implementáciu ENRAF a zároveň riadiacim orgánom pre Operačný program Rybné hospodárstvo na roky 2021 – 2027. MV SR bude zastrešovať implementáciu Azylového, migračného a integračného fondu, Fondu pre vnútornú bezpečnosť a Nástroja finančnej podpory riadenia hraníc a vízovej politiky⁴⁷.

Riadiacim orgánom pre Program Slovensko je Ministerstvo investícií, regionálneho rozvoja a informatizácie SR (MIRRI SR), ktoré je zodpovedné aj za riadenie a realizáciu programov cezhraničnej spolupráce, podporovaných z EFRR a zároveň plní úlohy Centrálného koordinačného orgánu (CKO). MIRRI SR bude delegovať výkon právomocí na 10 sprostredkovateľských orgánov⁴⁸

Hlavnými kompetenciami **riadiaceho orgánu** sú:

- programovanie a príprava riadiacej dokumentácie na úrovni programu v súčinnosti so sprostredkovateľskými orgánmi a relevantnými ministerstvami (MPSVR SR pre implementáciu aktivít ESF+) v spolupráci s RO a SO pre ESF+);
- koordinácia a usmerňovanie sprostredkovateľských orgánov; krízové riadenie; monitorovanie a hodnotenie v spolupráci s relevantnými ministerstvami (MPSVR SR pre monitorovanie a hodnotenie aktivít ESF+);
- prípravy výziev, písomných vyzvaní, výberu operácií a implementácie projektov v oblastiach, pre ktoré nie je určený sprostredkovateľský orgán v spolupráci s relevantným ministerstvom.

Medzi kompetencie **sprostredkovateľských orgánov** patrí: spoluúčast' na programovaní a príprava riadiacej dokumentácie na úrovni programu, príprava výziev a písomných vyzvaní; výber operácií; zabezpečovanie implementácie projektov (s výnimkou procesu kontroly verejného obstarávania vykonávaným Úradom pre verejné obstarávanie) v oblastiach pôsobnosti sprostredkovateľského orgánu.

Medzi hlavné úlohy Úradu pre verejné obstarávanie ako sprostredkovateľského orgánu patria: spolupráca s riadiacim orgánom pri príprave riadiacej dokumentácie pre oblasť kontroly zákaziek; zabezpečenie kontroly zákaziek vrátane overovania hospodárnosti výdavkov na tieto zákazky.

Delegované úlohy budú podrobne vymedzené v zmluvách o vykonávaní časti úloh riadiaceho orgánu sprostredkovateľským orgánom.

⁴⁶ Bližšie informácie k pôsobnosti orgánov ŠS a územnej samosprávy sú uvedené v návrhu Zákona o príspevku z fondov EÚ (tohto času v procese schvaľovania NR SR)

⁴⁷ Uznesenie vlády SR č. 329 z 27. mája 2020 k návrhu na určenie orgánov zodpovedných za koordináciu, riadenie, kontrolu a audit Európskeho fondu regionálneho rozvoja, Európskeho sociálneho fondu plus, Kohézneho fondu, Európskeho námorného, rybolovného a akvakultúrneho fondu, Azylového a migračného fondu, Fondu pre vnútornú bezpečnosť a Nástroja finančnej podpory na riadenie hraníc a vízovú politiku v programovom období 2021 – 2027.

⁴⁸ <https://rokovania.gov.sk/RVL/Material/26553/1>

CKO zodpovedá najmä za: prípravu, aktualizáciu a výklad Zákona o príspevku z fondov EÚ pre 8 fondov (vrátane azylových) mimo EPFRV; spracovanie rámcového Systému riadenia pre všetky fondy okrem azylových, Interact a EPFRV; zabezpečenie synergií a komplementarít medzi Programom Slovensko, Plánom obnovy a odolnosti a ďalšími programami a fondmi, ako aj ostatnými priamo riadenými nástrojmi; prípravu hlavných strategických a koncepcných dokumentov SR pre oblasť politiky súdržnosti EÚ v nadväznosti na členstvo SR v EÚ.

Orgány územnej samosprávy budú pôsobiť ako sprostredkovateľské orgány do konca programového obdobia 2014-2020. V programovom období 2021-2027 budú regionálni partneri zapojení do implementácie ITI.

Mechanizmus riadenia IÚI⁴⁹ je založený na princípoch partnerstva a viacúrovňové riadenie sa uplatňuje najmä pri príprave, schvaľovaní, vykonávaní, monitorovaní a hodnotení IÚI, ktoré sa vykonáva v partnerstve najmä so zástupcami miestnych samospráv.

Rady partnerstva sú kľúčovým inštitucionálnym mechanizmom pre územný dialóg, interakciu a stanovenie rozvojových cieľov na regionálnej úrovni prostredníctvom integrovaných územných stratégií (IÚS) a ich implementáciu v P SK. Rady partnerstva vznikli na úrovni VÚC z iniciatívy orgánov územnej samosprávy a sociálno-ekonomických partnerov. Spolu je zriadených 8 Rád partnerstva, ktorých činnosť sa riadi štatútom a rokovacím poriadkom. Rada partnerstva pozostáva z členov zastupujúcich regionálnu samosprávu, miestnu samosprávu, štátnu správu a sociálno-ekonomických partnerov.

Kooperačné rady UMR sú zriadené pre 18 území UMR. Ich úloha, štruktúra, zodpovednosť, výkon činností a rozhodovanie sú stanovené v štatúte a rokovacom poriadku Kooperačnej rady UMR. Štatút a rokovací poriadok Rady partnerstva a Kooperačnej rady UMR schvaľuje MIRRI. Kooperačné rady sú autonómnym kľúčovým inštitucionálnym kooperačným mechanizmom pre územia UMR, ktoré spolupracujú s príslušnou Radou partnerstva za účelom výmeny informácií a vzájomnej koordinácie.

Pokiaľ ide o tvorbu a implementáciu IÚS a IÚI, **Rady partnerstva a Kooperačné rady UMR** sú zodpovedné najmä za:

- vypracovanie a schválenie IÚS /IÚS UMR,
- tvorbu zásobníka projektových zámerov IÚI,,
- schválenie projektových zámerov,
- koordináciu implementácie IÚS /IÚS UMR,
- monitorovanie a posudzovanie implementácie IÚS/IÚS UMR.

Mechanizmus implementácie IÚI vytvárajú osobitné pracovné skupiny s účasťou zástupcov SK8, Združenia miest a obcí Slovenska, Únie miest Slovenska, zástupcov vyšších územných celkov (VÚC), jadrových miest území udržateľného mestského rozvoja a MIRRI. Cieľom je doladiť mechanizmus implementácie IÚI prostredníctvom partnerského prístupu.

S cieľom podporiť rozvoj kvalitných projektov plánuje MIRRI vytvoriť a podporovať:

- regionálne centrá MIRRI,
- technické sekretariáty Rád partnerstva,
- administratívne kapacity miest UMR.

Regionálne centrá, ako neoddeliteľná súčasť MIRRI SR, predstavujú detašované pracoviská v území zabezpečujúce výkon kompetencií RO pre P SK podľa riadiacej dokumentácie pre programové obdobie 2021 – 2027 pre subjekty mimo IUI. Vo vzťahu k IÚI sa má vykonávať len kontrola kvality projektových zámerov IÚI. MIRRI SR zriaďuje sedem regionálnych centier v jednotlivých regiónoch NUTS3, s výnimkou Bratislavského kraja.

Hlavnou úlohou **technických sekretariátov** Rád partnerstva bude podporovať prípravu a realizáciu projektov/integrovaných projektových balíčkov, ktoré schvaľuje Rada partnerstva v rámci integrovanej územnej stratégie (IÚS). Technické sekretariáty budú zabezpečovať:

- administratívnu a technickú podporu činností Rady partnerstva,
- podporu pri príprave projektov IÚI v súlade s IÚS na úrovni krajov a ich strategicko-plánovacích regiónov (SPR),
- podporu riadenia a implementácie projektov IÚS.

⁴⁹ Bližšie informácie sú uvedené v návrhu Jednotného metodického rámca pre prípravu integrovaných územných stratégií a investícií v SR v programovom období 2021 – 2027, <https://www.mirri.gov.sk/sekcie/regionalny-rozvoj/metodicke-a-koncepcne-materialy/index.html>

Technické sekretariáty Rád partnerstva budú neoddeliteľnou súčasťou VÚC a ich zamestnancami budú zamestnanci VÚC.

Administratívne kapacity (AK) UMR - vo všetkých jadrových mestách, v ktorých sa uplatňujú stratégie udržateľného mestského rozvoja, budú zriadené AK UMR na podporu implementácie stratégií UMR.

Kľúčovou úlohou AK UMR bude pomáhať a podporovať prípravu a realizáciu projektov integrovanej územnej stratégie UMR. Cieľom je zabezpečiť prípravu kvalitných projektov v 18 územiach UMR vytvorením AK v 18 jadrových územiach UMR.

Na úrovni MIRRI SR bude zavedený mechanizmus na zabezpečovanie komplementarít a synergií medzi jednotlivými cieľmi politiky súdržnosti v rámci cieľa Investovanie pre rast a zamestnanosť, ale aj s programami Európskej územnej spolupráce, ako aj medzi EFRR, ESF+, KF a FST, ďalej medzi fondami politiky súdržnosti, inými finančnými nástrojmi EÚ, vnútroštátnymi finančnými nástrojmi, ako aj a Plánom obnovy a odolnosti.

Komplementárnosť a synergie cieľov politiky súdržnosti, ako aj prepájanie s ďalšími podpornými a rozvojovými mechanizmami bude zabezpečená prostredníctvom interakcie a územného dialógu v rámci Rady partnerstva.

Povinnými členmi rady partnerstva je ÚV SR (v komore štátnej správy), ktorý je gestorom implementácie Plánu obnovy a odolnosti a bude zabezpečovať výmenu informácií o investičných plánoch z Plánu obnovy a odolnosti a IÚS. V komore štátnej správy budú zastúpení ďalej členovia za všetky ÚOŠS, s výnimkou Ministerstva obrany SR a Ministerstva zahraničných vecí a európskych záležitostí SR, čo umožní koordináciu implementácie EFRR prostredníctvom IÚS a rezortných investičných plánov.

MIRRI SR ako gestor implementácie FST bude môcť cez komoru štátnej správy informovať príslušné územné kooperačné štruktúry o implementácii Plánu spravodlivej transformácie, pričom Rady partnerstva na základe informácií budú môcť navrhovať komplementárne aktivity k identifikovaným plánom, ktoré budú podporené z ich regionálnej alokácie EFRR.

V neposlednom rade bude povinným členom komory socio-ekonomických partnerov aj zástupca územne príslušných MAS, ktorého úlohou bude výmena informácií ohľadom investičných plánov podporených v rámci prístupu LEADER (EPFRV).

Koordinácia podpory MRK

Úrad splnomocnenca vlády SR pre rómske komunity (ďalej ÚSVRK) ako samostatná organizačná zložka plní úlohu koordinátora a vykonávateľa politiky inklúzie MRK a súčasne aj sprostredkovateľského orgánu pre intervencie EFRR a ESF+ súvisiace s osobitnou prioritou Aktívne začlenenie rómskych komunít a pre investície z EFRR v oblasti zabezpečenia prístupu k pitnej vode, kanalizácii, odpadového hospodárstva a budovania miestnych komunikácií. Splnomocnenec vlády Slovenskej republiky pre rómske komunity ako samostatná právna entita a zároveň vecný gestor agendy MRK dohliada na plnenie Stratégie rovnosti, inklúzie a participácie Rómov do roku 2030 a súvisiacich Akčných plánov. S cieľom posilnenia horizontálneho a strešného dohľadu a zabezpečenia koherencie aktivít na strategickej úrovni nielen zo zdrojov EÚ fondov v téme Inklúzie MRK, ÚSVRK vytvorí Radu vlády pre inklúziu MRK, ako tému predsedu vlády za účasti ministrov a všetkých kľúčových stakeholderov. V rámci implementácie prístupu MRK bude uplatňovaný prístup zhora nadol v úzkej spolupráci regionálnych a miestnych aktérov.

Dohľad nad celým komplexným integrovaným prístupom MRK v rámci EÚ fondov bude zabezpečovať štandardný **Monitorovací výbor**. Previazanosť jednotlivých opatrení/aktivít bude zabezpečená prostredníctvom Podvýboru **Monitorovacieho výboru (MV) pre Program Slovensko, ktorý bude riadený (koordinovaný) ÚSVRK ako SO**.

Kľúčové kompetencie Podvýboru pre inklúziu MRK:

- zabezpečiť koordináciu a implementáciu integrovaného prístupu kombinujúceho zdroje EFRR a ESF+,
- rozhodovať o projektoch a výzvach navrhovaných nielen z osobitnej priority MRK, ale aj o projektoch a výzvach navrhovaných z PO 2, 3, 4, 5 zameraných na začlenenie MRK (poskytuje stanovisko monitorovaciemu výboru),
- zabezpečiť koordináciu s úzkou účasťou regionálnych a miestnych aktérov a sociálno-ekonomických partnerov,
- zabezpečiť posúdenie a odsúhlasenie súladu pripravovaných koncentrovaných a integrovaných výziev a písomných vyzvaní so strategickými dokumentmi v území (IÚS, PHSR), najmä ich príspevku k plneniu Stratégie rovnosti, inklúzie a participácie Rómov do roku 2030 a jej akčných plánov s cieľom zachovať princíp zdola nahor,

- poskytovať informácie MV pre Program Slovensko týkajúce sa podpory MRK.

Členmi Podvýboru budú zástupcovia ÚV SR, ÚSVRK, zástupcovia územnej samosprávy (VÚC/mestá/obce), zástupcovia relevantných rezortov (MŽP SR, MDV SR, MPSVR SR, MŠVVŠ SR a MZ SR), riadiaceho orgánu (MIRRI SR) a zástupcov ostatných partnerov (napr. zástupcov MNO aktívnych v tematike MRK, vrátane partnerov nominovaných relevantnými nezávislými inštitúciami). Išlo by o tých zástupcov, ktorí sú zároveň členovia MV pre Program Slovensko.

Pre zabezpečenie tvorby zásadne zmeneného investičného prostredia tak, aby prišlo k výraznému posunu v integrácii MRK, budú vytvorené systémové podmienky – legislatívne, ekonomické, organizačné a administratívne, vrátane akceptácie spoločenskej prijateľnosti.⁵⁰

Koordinácia s miestnymi partnermi/prístup zdola nahor

Spolupráca/komplementarita medzi integrovaným prístupom a IÚS bude zabezpečená účasťou ÚSVRK v **Komore štátnej správy** v aktualizovaných Radách partnerstiev v rámci regiónov - dohľad nad princípom zdola nahor a podpora miestnych iniciatív a riešení zohľadňujúcich špecifické aspekty regiónov, zabezpečenie spolupráce/komplementarity medzi „národným/komplexným“ prístupom a IÚS. Pri príprave jednotlivých výziev, vyzvaní a národných projektov v rámci špecifickej priority „Aktívne začlenenie rómskych komunít“ budú do procesu zapojení aj socio-ekonomickí partneri vrátane mimovládnych organizácií, aby projekty odrážali ich potreby a potreby obyvateľov, s ktorými pracujú. Pôjde o konzultácie, okrúhle stoly, pripomienkovanie dokumentov a pod.

Za účelom zabezpečenia súladu operácií podporovaných z fondov EÚ s Chartou základných práv EÚ a dodržiavania povinností vyplývajúcich z Dohovoru OSN o právach osôb so zdravotným postihnutím a prístupnosti v súlade s jeho čl. 9, bude mechanizmus horizontálnych princípov (HP) koordinovaný na národnej úrovni. Orgánom pre uplatňovanie HP bude v zmysle kompetenčného zákona príslušné MPSVR SR. Rozdelenie kompetencií a spôsob realizácie HP obsiahnutý v mechanizme HP, bude záväzný pre všetky subjekty zodpovedné za implementáciu fondov EÚ. V rámci uplatňovania HP budú dodržiavané diskvalifikačné kritériá.

SR zabezpečí, aby sa ciele fondov naplňali v súlade s cieľom podpory udržateľného rozvoja podľa článku 11 ZFEÚ, pričom sa zohľadňujú ciele OSN v oblasti udržateľného rozvoja, Parížska dohoda a zásada „nespôsobovať významnú škodu“.

Opatrenia, ktoré budú štátnou pomocou alebo minimálnou pomocou, budú realizované v súlade s osobitnými pravidlami v oblasti štátnej pomoci⁵¹.

Do procesu prípravy Partnerskej dohody SR na roky 2021 – 2027 boli zapojení relevantní partneri v súlade s delegovaným nariadením EK k Európskemu kódexu pre partnerstvo. Informácie o príprave PD SR a participácii sociálno-ekonomických partnerov na procese jej prípravy sú zverejnené na webovej stránke www.eurofondy.gov.sk

Princíp partnerstva a viacúrovňového riadenia bude dodržiavaný aj počas jej následnej implementácie, teda konzultáciami, participatívnym spôsobom tvorby obsahu výziev, spôsobom koordinácie synergií a komplementarít a pod.

Komplementarita medzi fondmi

Cieľ politiky 1 (CP 1)

Investície z **EFRR**, ktoré budú zamerané v rámci CP 1 na podporu rozvoja v oblasti vedy, výskumu a inovácií, malého a stredného podnikania, využívania výhod digitalizácie a rozvoj zručností pre inteligentnú špecializáciu, priemyselnú transformáciu a podnikanie. V prípade rozvoja **zručností** bude v rámci CP 1 podporované odborné vzdelávanie žiakov (napr. duálne vzdelávanie, praktické vyučovanie na pracovisku zamestnávateľa), realizácia študijných programov pre 1. až 3. stupeň vysokoškolského štúdia a poskytovanie motivačných štipendií pre talentovaných domácich a zahraničných študentov, špecifické vzdelávanie v odboroch relevantných pre RIS3

⁵⁰ Toto bude realizované prostredníctvom systémových opatrení implementácie Akčných plánov inklúzie MRK, v gescii ÚV SR, schváleného vládou SR s konkrétnymi úlohami pre relevantných ministrov najmä ministra pôdohospodárstva, ministra životného prostredia, ministra školstva, ministra práce, sociálnych vecí a rodiny, ministra dopravy a výstavby a ako výsledok konsenzu rozhodujúcich aktérov procesu, ktorá pôjde nad rámec ich 3 ročného cyklu ako dokument SR.

⁵¹ Článok 107 a 108 Zmluvy o fungovaní Európskej únie a zákon č. 358/2015 Z. z. o úprave niektorých vzťahov v oblasti štátnej pomoci a minimálnej pomoci a o zmene a doplnení niektorých zákonov (zákon o štátnej pomoci).

domény definované EDP procesom⁵² a ich transformačné mapy. V rámci cieľa 4 bude podporované všeobecné a odborné vzdelávanie organizované zamestnávateľmi mimo oblastí RIS3, ako aj koncepčné opatrenia, ako vytvorenie uceleného systému celoživotného poradenstva, zavedenie inštitútu majstrovskej skúšky a odbornej maturity, poskytovanie menších a malých (profesijných) kvalifikácií a mikrokvalifikácií a rozvoj nadpodnikových vzdelávacích centier a centier odborného vzdelávania a prípravy (COVP). Investície EFRR budú v rámci CP 4 komplementárne doplnené prostriedkami z ESF+ na aktivity v oblasti vzdelávania, poradenstva, komunikácie a osvetových činností, a pod.

Z FST budú intervencie komplementárne v oblastiach vymedzených Plánom spravodlivej transformácie pričom budú synergicky podporovať investície na podporu diverzifikácie ekonomiky, modernizácie a jej transformácie, napríklad do výskumných a inovačných činností, prenosu pokrokových technológií, investícií do digitalizácie, digitálnych inovácií a digitálneho prepojenia, a podporovať produktívne investície do MSP, vrátane start-upov a mikropodnikov s cieľom podpory prechodu na klimaticky neutrálne hospodárstvo. Intervencie z FST budú pre Trenčiansky kraj (konkrétne región horná Nitra), Banskobystrický kraj a Košický kraj, pričom konkrétne územia budú presnejšie vymedzené v Pláne spravodlivej transformácie územia SR.

Podpora z ENRAF bude synergicky pôsobiť v oblastiach diverzifikácie, modernizácie, podpory transferu technológií a celkového digitálneho prechodu MSP v oblasti akvakultúry a spracovania rýb.

Cieľ politiky 2 (CP 2)

Okrem prostriedkov **EFRR** budú môcť byť v rámci CP 2 komplementárne využívané aj zdroje **KF**, najmä v oblasti vodného hospodárstva, znižovania energetickej náročnosti budov, sanácie environmentálnych záťaží, adaptácie na zmenu klímy, ako aj ochrany prírody a podpory biodiverzity a revitalizácie zanedbaných a nevyužívaných území a udržateľnej mobility. Požadovaná však bude vhodná rovnováha medzi investíciami z EFRR a KF v oblasti životného prostredia a dopravy. Cieľ zlepšenia adaptácie krajiny na nepriaznivé dôsledky klimatických zmien, cieľ ochrany pôdy, resp. cieľ ochrany biodiverzity bude napĺňaný aj prostredníctvom investícií do vybudovania prvkov zelenej a modrej infraštruktúry a to z finančných prostriedkov poskytnutých v rámci **Spoločnej poľnohospodárskej politiky na roky 2023-2027**. Vzhľadom na potreby sektora pôdohospodárstva, ktoré Strategický plán SPP rieši, je prioritou vybudovať takéto krajinné prvky v katastroch obcí, kde boli projekty pozemkových úprav už ukončené a vlastníctvo pôdy bolo vysporiadané. Takto je možné jasne zadefinovať (vymedziť) oprávnenosť miesta realizácie, keďže zoznam katastrálnych území s ukončeným projektom pozemkových úprav je zverejňovaný a aktualizovaný. S cieľom súvisiacim s ochranou biodiverzity a s adaptáciou na zmeny klímy budú krajinné prvky zelenej a modrej infraštruktúry doplnkovo podporené aj z EFRR. Komplementárnosť podpôr z pohľadu miesta realizácie bude zabezpečená predovšetkým v procese implementácie prostredníctvom intenzívnej komunikácie v pracovnej skupine pre zabezpečenie synergií. **Z FST** intervencie budú komplementárne v oblastiach vymedzených Plánom spravodlivej transformácie pričom bude komplementárne prispievať k regenerácii brownfieldov, investícií do cirkulárnej ekonomiky, zavádzania čistých technológií, investícií do OZE a zvyšovania energetickej efektívnosti a predchádzania energetickej chudoby, investícií do udržateľnej miestnej mobility a dekarbonizácie lokálnych systémov dopravy.

V oblasti podpory **obehového hospodárstva** budú v rámci CP 2 podporované aktivity zamerané na podporu kompostovania v domácnostiach, podporu technológií znižujúcich produkciu odpadov z obalov, budovania centier opätovného používania a aktivít zameraných na opätovné používanie výrobkov (opravy, upcycling), ďalej podpora zefektívňovania existujúcich systémov triedeného zberu komunálnych odpadov a zvyšovanie povedomia verejnosti, spotrebiteľov a dotknutých subjektov o nutnosti a výhodnosti predchádzania vzniku odpadov, triedení a recyklácii odpadov, ako aj o využívaní materiálov vyrobených z recyklátov. V rámci CP1 bude podporený výskum, vývoj a inovácie v oblasti obehovej ekonomiky v súlade so stratégiou RIS3, ďalej aktivity v podnikoch zamerané na uzatváranie materiálových tokov vo výrobe s cieľom zabezpečiť efektívne využívanie zdrojov, predĺžovanie životného cyklu výrobkov, zmenu biznis modelov, využívanie obnoviteľných zdrojov a materiálov, uplatnenie ekodizajnu, ako aj rozvoj a zabezpečenie zručností a kompetencií pre zelenú transformáciu a prechod na obehové hospodárstvo.

V rámci CP 2 budú komplementárne využívané aj zdroje **ENRAF**, a to najmä na podporu energetického prechodu a energetickej efektívnosti ekonomických sektorov akvakultúry a spracovania rýb; na ochranu a obnovu vodných a biologických zdrojov SR; na podporu a zvýšenie celkovej odolnosti akvakultúry a rýb spracovanie a prispôbenie sektorov zmene podnebia; podpora inovácií, digitalizácie a zeleného prechodu malých a stredných podnikov pôsobiacich v odvetviach záujmu ENRAF.

⁵² Stratégia výskumu a inovácií pre inteligentnú špecializáciu Slovenskej republiky 2021 – 2027 bola schválená vládou SR 8.12.2021. <https://rokovania.gov.sk/RVL/Material/26641/2>.

Cieľ politiky 3 (CP 3)

Prostriedky **EFRR**, zamerané na výstavbu rýchlostných ciest, modernizáciu a výstavbu ciest I. triedy, podporu regionálnej železničnej dopravy, zlepšenie regionálnej dopravnej obslužnosti, vrátane infraštruktúry a rozvoja cyklo-dopravy a jej infraštruktúry, ako pridruženej investície k realizovaným projektom budú komplementárne využívané s prostriedkami **KF** najmä v oblasti dobudovania diaľničných spojení TEN-T a modernizácie železničnej infraštruktúry TEN-T, vrátane uzlov.

Cieľ politiky 4 (CP 4)

V rámci CP 4 sa zabezpečia komplementarity medzi **ESF+** a **EFRR**, najmä v oblasti podpory lepšej rovnováhy medzi pracovným a súkromným životom, zvýšenia kvality a účinnosti systémov vzdelávania a odbornej prípravy, zlepšenia prístupu k inkluzívnym a ku kvalitným službám v oblasti vzdelávania, odbornej prípravy a celoživotného vzdelávania, podpory aktívneho začlenenia, a to s cieľom podporovať rovnosť príležitostí, aktívnu účasť a zlepšenie zamestnateľnosti, sociálno-ekonomickú integráciu znevýhodnených osôb a marginalizovaných rómskych komunit a zabezpečiť rovnaký prístup k zdravotnej a sociálnej starostlivosti. Intervencie z EFRR vytvoria technické a infraštruktúrne predpoklady pre realizáciu aktivít a harmonizáciu intervencií smerom k sociálnej Európe v zmysle Európskeho piliera sociálnych práv, pričom ESF+ sa bude koncentrovať na podporu kapacít, vzdelávania, tvorbu metodík, noriem a kontrolných a monitorovacích procesov a spolupráce vnútroštátnych, regionálnych a miestnych orgánov, sociálnych partnerov a občianskej spoločnosti.

Z **FST** intervencie budú komplementárne v oblastiach vymedzených Plánom spravodlivej transformácie pričom budú synergicky podporované investície s cieľom vytvárania nových pracovných miest formou preškolenia, zvyšovania kvalifikácie zamestnancov, pomoc pri hľadaní práce a investície do zakladania nových firiem, podnikateľských inkubátorov a poradenských služieb. FST podporí aj investície v oblasti vzdelávania a sociálnej inklúzie v územiach ovplyvnených dôsledkami prechodu na klimaticky neutrálne hospodárstvo.

Cieľ politiky 5 (CP 5)

Zdroje **EFRR** budú môcť byť v rámci CP 5 komplementárne využívané s prostriedkami **ESF+**, najmä pri budovaní administratívnych a analyticko-strategických kapacít a podpory otvoreného vládnutia, ale aj realizáciou vzdelávacích, komunikačných a osvetových aktivít v oblasti zvýšenia bezpečnosti občanov, obrany demokracie, rozvoja cestovného ruchu a podpory kultúrneho a prírodného dedičstva. Z **FST** budú intervencie komplementárne v oblastiach vymedzených Plánom spravodlivej transformácie pričom budú synergicky podporované investície v oblasti podpory miestneho komunitného rozvoja predovšetkým mladých ľudí. Komplementárne k CP 5 budú v rámci FST podporené aj aktivity v oblasti udržateľného turizmu a ekoturizmu.

Špecifický cieľ FST

Zdrojmi z FST budú synergicky dopĺňané zdroje dostupné v rámci politiky súdržnosti. Vzhľadom na časový rámec čerpania zdrojov z FST, bude s ohľadom na synergie s politickými cieľmi zohľadnený časový aspekt potreby implementácie zdrojov FST.

Programy cezhraničnej spolupráce

SR bude v programovom období 2021-2027 spolupracovať na implementácii programov cezhraničnej spolupráce (SK – CZ, HU – SK, PL – SK, SK – AT a HU – SK – RO – UA) v súlade s národnými, ako aj nadnárodnými stratégiami s cieľom zabezpečiť komplementaritu s hlavnými programami SR pri identifikácii riešení spoločných výziev, ktoré ovplyvňujú určitú geografickú oblasť. Komplementarity a synergie budú zabezpečené realizáciou spoločných cezhraničných projektov zameraných na riešenie spoločných cezhraničných problémov a výziev, tvorbu nových spoločných produktov a nástrojov s ich využitím pre cieľové skupiny na oboch stranách hranice. Programy cezhraničnej spolupráce tak budú vytvárať priaznivé podmienky pre zintenzívnenie a rozšírenie cezhraničných väzieb, čo poukazuje na jasnú doplnkovosť k národnému programu.

Finančné nástroje

V rámci cieľa 1 sa predpokladá využitie finančných nástrojov (FN) na posilnenie rastu a konkurencieschopnosti malých a stredných podnikov. Taktiež by mali byť FN zamerané aj na oblasť výskumu a vývoja, spoluprácu podnikov s akademickými inštitúciami a modernizáciu VaV infraštruktúry.

V rámci cieľa 2 sa predpokladá využitie FN v oblasti zvyšovania energetickej efektívnosti budov a podnikov, ako aj na podporu obnoviteľných zdrojov energie, inteligentných energetických systémov a uskladňovania energie. Využitie by mali byť aj pri prechode na obehové hospodárstvo s dôrazom na prevenciu vzniku odpadov a ich opätovné využitie.

V rámci cieľa 3 sa predpokladá primárne využitie FN v oblasti budovania/ rekonštrukcie cestnej infraštruktúry.

V rámci cieľa 4 sa predpokladá zameranie FN predovšetkým na podporu sociálnej ekonomiky, vrátane podpory sociálnych podnikov, sociálnych služieb a sociálneho bývania.

V rámci cieľa 5 sa predpokladá využitie FN v oblasti podpory zlepšovania manažmentu, služieb a infraštruktúry v oblasti kultúry a športu, ako aj regionálnej a miestnej infraštruktúry pre pohybové aktivity.

Zároveň sa FN budú vykonávať aj z prostriedkov Fondu na spravodlivú transformáciu. Finančné nástroje budú využité pri podpore zvyšovania energetickej efektívnosti, ako aj pri podpore MSP.

Oblasti podpory FN budú potvrdené ex ante hodnotením a budú bližšie špecifikované v Programe Slovensko.

Využitie FN poskytne značnú flexibilitu a zjednodušenia oproti grantovej pomoci a bude zahŕňať aj kombináciu FN a grantov v jednej operácii. Implementácia FN bude realizovaná prostredníctvom Slovak Investment Holding.

Pri podpore jednotlivých cieľov politiky súdržnosti, prostredníctvom FN bude nevyhnutné zabezpečiť čo najväčšiu flexibilitu, vrátane využívania kombinácie FN a grantov v jednej operácii.

FN majú potenciál dlhodobého efektu na rast rôznych trhových segmentov vďaka svojmu motivačnému a multiplikačnému efektu. Z tohto dôvodu je dôležité, aby sa oblasti podporované formou grantov neprekrývali s oblasťami, kde je vhodné využívať FN. Zároveň je žiaduce minimalizovať fragmentáciu pri riadení FN na národnej úrovni.

Komplementarita s vnútroštátnymi nástrojmi podpory

K napĺňaniu cieľov jednotlivých priorít PD SR budú komplementárne prispievať aj zdroje z rôznych vnútroštátnych nástrojov. V súčasnosti existujúce vnútroštátne nástroje podpory majú obmedzenú platnosť, tzn. nie je možné potvrdiť, že budú využívané počas celého obdobia 2021 – 2027. Ide napr. o nasledovné komplementárne zdroje:

- CP 1 – dotačné schémy a programy MH SR – zákon č. 71/2013 Z. z.ⁱⁱ o poskytovaní dotácií v pôsobnosti MH SR, zákona č. 290/2016 Z. z.ⁱⁱⁱ o podpore malého a stredného podnikania, zákona č. 57/2018 Z. z.^{iv} o regionálnej investičnej pomoci a pod., ako aj dotácie v pôsobnosti MŠVVŠ,
- CP 2 – schémy MH SR v oblasti energetickej efektívnosti, podpora z environmentálneho fondu, ŠFRB a dotácie MDV v oblasti bytových budov, ako aj podpora z environmentálneho fondu v oblasti životného prostredia, dotácie na podporu cyklo dopravy a cykloturistiky (zákon č. 151/2019 Z. z.^v o podpore rozvoja cyklistickej dopravy a cykloturistiky, trvalý finančný mechanizmus na implementáciu Národnej stratégie rozvoja cyklistickej dopravy a cykloturistiky, zákon č. 440/2015 Z. z.^{vi} o športe, zákon č. 91/2010 Z. z.^{vii} o podpore cestovného ruchu, ako aj zákon č. 539/2008 Z. z.^{viii} o podpore regionálneho rozvoja,
- CP 4 – programy realizované Ústredím práce sociálnych vecí a rodiny alebo úradom práce (prístup k zamestnaniu), dotácia v pôsobnosti Ministerstva práce, sociálnych vecí a rodiny SR, dotácie a programy Ministerstva školstva, vedy, výskumu a športu SR (dotácie na rozvoj, sociálnu podporu žiakov, vedecké činnosti, regionálne školstvo), dotácia na podporu rozvoja sociálnych služieb a v oblasti sociálnoprávnej ochrany detí a sociálnej kurately, dotácie MDV SR na obstaranie nájomných bytov, určených na sociálne bývanie, dotácia na podporu rozvoja sociálnych služieb a pod.,
- CP 5 – zákon č. 91/2010 Z. z.^{vii} o podpore cestovného ruchu, Fond na podporu športu a príspevky a dotácie na rozvoj športu v zmysle Zákona č. 440/2015 Z. z.^{vi} o športe, program Ministerstva kultúry SR „Obnovme si svoj dom“, Fond na podporu umenia. Dotácie MIRRI SR v zmysle zákona č. 539/2008 Z. z.^{vii} o podpore regionálneho rozvoja, dotácie na podporu cyklo dopravy a cykloturistiky (zákon č. 151/2019 Z. z.^v o podpore rozvoja cyklistickej dopravy a cykloturistiky, trvalý finančný mechanizmus na implementáciu Národnej stratégie rozvoja cyklistickej dopravy a cykloturistiky, zákon č. 440/2015 Z. z.^{vi} o športe, zákon č. 91/2010 Z. z.^{vii} o podpore cestovného ruchu, ako aj zákon č. 539/2008 Z. z.^{viii} o podpore regionálneho rozvoja.

2.3. Komplementárnosť a synergie medzi fondmi, na ktoré sa vzťahuje Partnerská dohoda, AMIF, ISF, BMVI, a inými nástrojmi Únie

čl.11 ods. 1, písm. b) bod iii) VN

Na programovej úrovni MIRRI SR v súčinnosti s ÚV SR vytvára mechanizmus pre koordináciu a zabezpečenie synergických účinkov medzi fondmi politiky súdržnosti EÚ a ostatnými nástrojmi podpory EÚ a SR. ÚV SR ako Národná implementačná a koordinačná autorita (NIKA) bude spolu s odbornými útvarmi MIRRI SR integrálnou súčasťou mechanizmu. Jedným z podstatných posudzovaných atribútov plánovaných intervencií bude práve posudzovanie synergických účinkov a odstraňovanie duplicit vo financovaní operácií medzi reformami a investičnými projektmi Plánu obnovy a odolnosti (POO)⁵³ a ostatnými intervenčnými rámcami, a to najmä z EÚ

⁵³ <https://www.planobnovy.sk/kompletny-plan-obnovy/>

fondov, vrátane FST a ostatnými priamo riadenými nástrojmi a iniciatívami EÚ. ÚV SR a MIRRI SR vykonávajú na základnej štruktúre strategických dokumentov komparáciu, v ktorej definujú synergie, komplementarity, ako aj potenciálne duplicity medzi opatreniami v rámci POO a plánovanými opatreniami v rámci PD SR/P SK. Komparácia je vykonávaná v prehľadnej tabuľkovej forme pre 5 cieľov politiky súdržnosti: Inteligentnejšia a konkurencieschopnejšia Európa, Zeleňšia nízkouhlíková Európa, Prepojenejšia Európa, Sociálnejšia a inkluzívnejšia Európa, Európa bližšie k občanom a vice versa päť tematických oblastí verejných politík: zelená ekonomika; vzdelávanie, veda, výskum a inovácie; zdravie; efektívna verejná správa vrátane digitalizácie. Komparácia v tabuľke identifikuje na úrovni komponentov a jednotlivých špecifických cieľov a opatrení v rámci jednotlivých nástrojov základné synergie a komplementarity a zároveň definuje rámcové zameranie opatrení tak, aby sa aj na strategickej úrovni predchádzalo možným duplicitám vo financovaní. K tabuľkovej forme prebehli pracovné skupiny s Riadiacim orgánom a sprostredkovateľskými orgánmi Programu Slovensko ako aj NIKA a vykonávateľmi, ktoré definovali detailnejšiu úroveň synergií v rôznych oblastiach. V úzkej spolupráci s NIKA je priebežne aktualizovaná štruktúra zdieľanej prílohovej excel tabuľky zohľadňujúca detailnejšiu úroveň reforiem a investícií na úroveň aktivít PSK a POO. MIRRI a NIKA naďalej úzko spolupracujú s príslušnými SO/RO a vykonávateľmi s cieľom identifikácie synergií až na úroveň opatrení a aktivít v rámci ich gestorskej oblasti, ktoré však budú závislé od finálnej podoby schváleného Programu Slovensko.

Synergie a komplementarity budú posudzované pred vyhlásením výzvy v rámci financovania prostredníctvom Programu Slovensko a implementačného nástroja POO, pričom v samotnej výzve/implementačnom nástroji POO bude nevyhnutné synergické efekty špecifikovať. SO/Vykonávateľia POO budú mať povinnosť predkladať koordinátorovi synergií každú výzvu pred jej vyhlásením, pričom koordinátor vypracuje stanovisko týkajúce sa posúdenia synergických a komplementárnych aspektov každej výzvy. Podkladom pre posúdenie vecného hľadiska bude vypracovaná a priebežne aktualizovaná matica komparácie opatrení medzi EÚ fondmi a POO. Spoločné stanovisko bude zaslané príslušným implementačným orgánom PD SR a POO. Každá výzva bude obsahovať aj odkaz na zásadu „výrazne nenarušiť“, s odkazom na čl.17 nariadenia 2019/2088 s usmernením a príkladmi, ako by sa mala táto zásada uplatňovať.

Časový aspekt synergií a komplementarít bude zabezpečený povinnosťou SO a vykonávateľov POO predkladať indikatívny plán výziev, ktorý bude obsahovať zoznam plánovaných a vyhlásených výziev.

Koordinačný mechanizmus pre synergie pozostáva z medzirezortnej koordinačnej platformy, v rámci ktorej prebehla séria zasadnutí tematicky zameraných pracovných skupín (podľa komponentov POO, politických cieľov politiky súdržnosti a špecifického cieľa FST). Účelom činnosti týchto pracovných skupín v rámci jednotlivých ministerstiev ako aj na medzirezortnej úrovni bolo zabezpečiť zadefinovanie jasne určených deliacich línií medzi fondami EÚ, RRF a inými finančnými nástrojmi v záujme presnejšieho definovania obsahu výziev a maximalizáciu efektov vynaložených zdrojov. Uvedené pracovné skupiny sú kreované na princípe partnerstva (zástupcovia podnikateľskej obce, akademickej obce, územnej samosprávy a tretieho sektora) a ich zasadnutia budú organizované podľa potreby aj počas obdobia implementácie.

Dôležitou súčasťou platformy je Riadiaci výbor pre synergie a komplementarity. Riadiaci výbor ako hlavný koordinačný mechanizmus bude zodpovedný najmä za:

- optimalizáciu mechanizmov na koordináciu synergií a komplementarít medzi fondami EÚ, nástrojom RRF a inými nástrojmi podpory EÚ,
- preskúmanie výziev alebo výziev na predkladanie návrhov správcov SO/POO pred ich zverejnením z hľadiska synergií a komplementarít a identifikácie možných duplicít,
- vypracovanie spoločného stanoviska pre správcov SO/POO o synergiách a komplementaritách pre každú výzvu na predkladanie návrhov,
- obligatórne vyžiadanie orientačného harmonogramu výziev na príslušný rok/semester od správcov SO/POO.

Riadiaci výbor (RV) bude zložený zo zástupcov MIRRI SR ako koordinátora synergií v PD SR a NIKA ako koordinátora synergií v POO. Zástupcovia za Spoločnú poľnohospodársku politiku, priamo riadené nástroje a iniciatívy a pod. budú súčasťou riadiaceho výboru ad hoc. RV začne s vykonávaním posudzovania výziev/vyzvaní z hľadiska synergií a komplementarít od začiatku marca 2022.

V záujme efektívneho zdieľania informácií, koordinácie synergií a komplementarít a eliminácie duplicít, je ambíciou vytvorenie modulu zabezpečujúceho interoperabilitu informačného monitorovacieho systému na nové programové obdobie 2021 – 2027, osobitnej zložky IT pre Plán obnovy a odolnosti (POO), prípadne, ako aj pre Strategický plán spoločnej poľnohospodárskej politiky (SP SPP). Cieľom je možné zdieľanie maximálneho obsahu informácií a zabezpečenie autentifikačných procesov prostredníctvom IT nástrojov. NIKA zabezpečuje vytvorenie samostatného IT systému pre implementáciu POO (ISPO).

Mechanizmus uplatňovania synergií a komplementarít bude využívaný aj v prípade projektov, ktoré SR bude realizovať v rámci iných programov EÚ, a to najmä Horizont Európa („Horizon Europe“), Nástroj na prepájanie Európy („Connecting Europe Facility – CEF“), program LIFE, či InvestEU, programy INTERREG, FST, AMIF, DEP, EPFRV, LEADER a ALMA, rovnako podporujúcich významné investície v rôznych oblastiach, ktoré budú komplementárne vo vzťahu k intervenciám Plánu obnovy a odolnosti, ako aj PD SR. Podrobnejší mechanizmus implementácie synergií a komplementarít, ako aj synergie pre všetky CP a komponenty POO (synergická matica), budú riešené v Programe Slovensko.

Slovensko v programovom období 2021 – 2027 má zastúpenie aj v oblasti nadnárodnej spolupráce: Program Stredná Európa 2021 – 2027 MIRRI SR - národný orgán a národný kontaktný bod a Program dunajského regiónu 2021 – 2027 MIRRI SR - národný orgán a národný kontaktný bod.

Slovensko sa zúčastňuje na implementácii Stratégie EÚ pre Dunajský región; MIRRI SR je sídlom národného koordinátora za SR. V roku 2021 SK vykonávalo funkciu predsedajúcej krajiny stratégie. Hlavnou úlohou v oblasti dunajskej stratégie v nadchádzajúcich rokoch bude zapracovať ciele stratégie do programov kohéznej politiky EÚ (tzv. embedding), posilnenie účasti nečlenských štátov EÚ pri implementácii stratégie a a jej Európskej pridanej hodnoty ako aj výraznejšia účasť mládeže a mládežníckych organizácií.

Zástupca ÚV SR (NIKA) je zároveň členom komory štátnej správy v jednotlivých Radách partnerstva. Účelom členstva ÚV SR je zabezpečenie interakcie a viac úrovňového riadenia územných investícií. Rada partnerstva nebude vstupovať do implementačného mechanizmu a výberu priorít v rámci POO. Zástupca ÚV SR bude v rámci územného dialógu informovať územných partnerov o pripravovaných investíciách a ich časovom harmonograme za účelom hľadania a definovania komplementárnych aktivít v rámci strategických priorít IÚS, ktoré by mohli byť implementované z alokácie príslušného kraja alebo UMR.

V rámci Cieľa politiky 1 sa predpokladá komplementarita s nástrojom, programom, resp. fondom:

Plán obnovy a odolnosti SR napr. v rámci komponentu 17 Digitálne Slovensko bola identifikovaná synergia so RSO 1.4.2 Digitálne zručnosti prispôbené doménam RIS3 a potrebám priemyselnej a zelenej transformácie. Deliacia línia je stanovená prostredníctvom cieľových skupín. Z EÚ fondov bude financované zlepšenie digitálnych zručností, digitálne zručnosti previazané na potreby priemyselnej transformácie a hlavne zručností relevantných pre domény RIS3. Z POO bude financované zlepšovanie digitálnych zručností seniorov a distribúcia senior tabletov.

Horizont Európa v oblasti rozširovania výskumných a inovačných kapacít, rozširovania digitalizácie a posilnenia rastu a konkurencieschopnosti MSP, a to najmä prostredníctvom zvýšenia inovačného potenciálu MSP využívaním IKT a zvyšovaním digitálnych zručností.

Koordinačný mechanizmus predpokladá využitie zdrojov fondov EÚ na zabezpečenie aktívnej účasti slovenských subjektov (verejných aj súkromných) vo vo výskumných a inovačných partnerstvách a misiách programu Horizont Európa, EU misie v Horizont Európa,⁵⁴ projektoch pre rozširovanie účasti a šírenia excelentnosti ako sú Teaming, ERA Chair, projektoch ERC, aktivitách MSCA a akciách COST, aktivitách Európskych technologických a inovačných platforiem pre SET⁵⁵. Cieľom je zvýšenie úspešnosti slovenských žiadateľov v tomto programe a podpora účasti slovenských subjektov v európskom výskumnom priestore..

Z fondov EÚ sa tiež plánuje zabezpečiť aj využívanie nástroja Seal of Excellence, a to najmä prostredníctvom financovania projektov MSP.

Erasmus+ v oblasti rozvoja vzdelávania a odbornej prípravy, zameraného na inteligentnú špecializáciu, priemyselnú transformáciu a podnikanie.

Digitálna Európa v oblasti využívania a posilňovania kapacít vo výskume, vývoji a aplikácií vysokovýkonných výpočtov a kvantových technológií, umelej inteligencie s využitím vo verejnej správe, podnikateľskom prostredí a vedecko-výskumných inštitúciách.

Aplikovanie technológií, ako sú umelá inteligencia, vysokovýkonné výpočty, posilnenie kybernetickej bezpečnosti či iné technológie budú na Slovensku podporovať Európske centrá digitálnych inovácií. Sú to samostatné organizácie alebo koordinované skupiny organizácií (konzorciá) s doplnkovými odbornými znalosťami s neziskovým cieľom, ktorý podporuje spoločnosti – najmä MSP alebo verejný sektor v oblasti digitálnej transformácie. Budú pomáhať spoločnostiam stať sa konkurencieschopnejšími v súvislosti s ich obchodnými, či

⁵⁴ https://ec.europa.eu/info/research-and-innovation/funding/funding-opportunities/funding-programmes-and-open-calls/horizon-europe/eu-missions-horizon-europe_en

⁵⁵ Napr. v rámci The European Strategic Energy Technology Plan, https://energy.ec.europa.eu/topics/research-technology-and-innovation/strategic-energy-technology-plan_en

výrobnými procesmi, produktmi alebo službami využívajúcimi digitálne technológie. Financovanie týchto centier bude zabezpečené z prostriedkov programu Digitálna Európa.

V rámci zvyšovania digitálnych a podnikateľských zručností pomocou zdrojov fondov EÚ sa počíta aj s podporou aktívnej účasti slovenských subjektov v programe Digitálna Európa.

Nástroj na prepájanie Európy v oblasti podpory investícií do infraštruktúry digitálneho prepojenia.

Programom jednotného trhu (vrátane COSME) v oblasti posilnenia rastu a konkurencieschopnosti MSP.

Fond pre vnútornú bezpečnosť v oblastiach súvisiacich s bezpečnosťou informačných systémov, IKT a počítačovou kriminalitou.

Európsky vesmírny program v oblasti podpory najperspektívnejších technológií, ktoré sú aplikovateľné aj v hospodárskej praxi.

V rámci Cieľa politiky 2 sa predpokladá komplementarita s nástrojom, programom, resp. fondom:

Plán obnovy a odolnosti SR synergie a komplementarity sú indikované najmä v oblasti Zelenej ekonomiky K investíciám Komponentu 1 „Obnoviteľné zdroje energie a energetická infraštruktúra“ budú komplementárne prispievať najmä investície PD/P SK zamerané na vyššiu mieru využívania OZE v podnikoch a domácnostiach; zvýšenie podielu OZE v individuálnom vykurovaní a chladení, zvýšenie využívania OZE v prostredí energetických spoločností a aktívnych odberateľov.

Komponent 2 “Obnova budov” podporí investície do zlepšenia energetickej hospodárnosti rodinných domov a obnovy verejných historických a pamiatkovo chránených budov (s podmienkou min. 30% úspory primárnej energie). Synergický efekt má v rámci PD/P SK podpora zlepšenia energetickej hospodárnosti budov (verejných budov a bytových domov) a obnova historických a pamiatkových objektov v CP 5 (s cieľom zachovania ich historickej hodnoty a ako bodov kultúry a cestovného ruchu).

Komponent 3 „Udržateľná doprava“ smeruje investície do výstavby alebo modernizácie električkových alebo trolejbusových tratí a nákupu koľajových vozidiel verejnej osobnej dopravy (električiek) a podpory cyklistickej infraštruktúry. V PD/PSK je synergickou podporou udržateľnej multimodálnej mestskej mobility. PD SR/S PSK umožňuje podporu cyklo dopravy mimo území podporovaných POO.

V rámci komponentu 5 „Adaptácia na zmenu klímy“ POO podporuje renaturáciu vodných tokov a mokradí (v povodiach riek Bodrog, Dunaj, Hron, Morava, Váh), výkup pozemkov v chránených územiach (rozširovanie bezzásahových zón) a podporu mäkkého turizmu NP Muránska Planina a NP Poloniny. PD /P SK v rámci oblasti Zlepšenie ochrany prírody, krajiny, biodiverzity, ekosystémových služieb a zníženie znečistenia životného prostredia synergicky podporuje revitalizáciu tokov v povodiach riek Hornád, Ipel', Nitra, Slaná, Malý Dunaj.

Horizont Európa v oblasti zavádzania obnoviteľných zdrojov energie a ekologickej dopravy.

LIFE v oblasti ochrany prírody biodiverzity, prechodu na obehové hospodárstvo, adaptácie na zmenu klímy a udržateľnej podpory obnoviteľných zdrojov energie. Synergické využitie so zdrojmi ENRAF.

Digitálna Európa v oblasti super výkonnej výpočtovej techniky pri rozširovaní obnoviteľných zdrojov energie.

Erasmus+ v oblasti rozvoja vzdelávania a odbornej prípravy zameraného na podporu obnoviteľných zdrojov energie, zmenu klímy a environmentálne inžinierstvo.

rescEU (Mechanizmus EÚ v oblasti civilnej ochrany) v oblasti posilnenia intervenčných kapacít záchranných zložiek a podpory opatrení nevyhnutných pre včasnú a efektívnu intervenciu.

Nástroj na prepájanie Európy slúži na podporu projektov inteligentných sietí s cezhraničným rozmerom, zaradených na zoznam projektov spoločného záujmu (PCI).

Fond pre vnútornú bezpečnosť v oblastiach súvisiacich s environmentálnou kriminalitou.

Modernizačný fond v oblasti znižovania emisií skleníkových plynov, energetickej efektívnosti a výroby energie z OZE.

V rámci Cieľa politiky 3 sa predpokladá komplementarita s nástrojom, programom, resp. fondom:

Plán obnovy a odolnosti SR v rámci komponentu 3 Udržateľná doprava bola definovaná synergia so ŠC 3.1.2. Odstránenie kľúčových úzkych miest na železničnej infraštruktúre prostredníctvom modernizácie a rozvoja hlavných železničných tratí a uzlov. Deliacia línia je stanovená v rámci prílohy Komponentu 3, ktorá stanovuje vybrané projektové úseky v rámci siete TEN-T, ktoré budú implementované prostredníctvom POO. Projekty sú rozdelené na dve časti na projekty konštrukčných prác (elektrifikácia, resp. modernizácia trate) a "digitálne" projekty (dispečerizácia a bezpečnosť trate). Čo sa týka intermodálnej nákladnej prepravy v rámci siete TEN-T,

tak existujú synergie a zároveň jednoznačné deliace línie medzi prostriedkami POO a PSK. Prostriedky POO budú smerovať do podpory zaobstarania intermodálnych prepravných jednotiek a do podpory nových liniek intermodálnej prepravy. Z PSK sa s podporou takýchto aktivít neuvažuje a počíta sa s podporou budovania nových a modernizáciou existujúcich intermodálnych terminálov pre nákladnú dopravu.

Horizont Európa v oblasti udržateľnej a inteligentnej mobility.

Nástroj na prepájanie Európy v oblasti financovania dopravnej infraštruktúry a v oblasti nízkouhlíkovej mobility (napr. modernizácia železničných koridorov). Ciele v oblasti modernizácie a výstavby infraštruktúry vnútrozemskej vodnej dopravy sa budú taktiež realizovať prostredníctvom tohto nástroja.

V rámci Cieľa politiky 4 sa predpokladá komplementarita s nástrojom, programom, resp. fondom:

Oblasť komplementarít medzi POO a ESF+ / EFRR

Oblasť vzdelávania je prepojená s POO z hľadiska princípov, na ktorých sú založené, z hľadiska obsahu, vrátane cieľov a zároveň z hľadiska časového.

Komponent 6 bude podporovať aktivity na zlepšovanie kvality a inkluzívnosti vzdelávania na všetkých úrovniach, orientácia na individuálne potreby dieťaťa s dôrazom na inklúziu detí vyrastajúcich v generačnej chudobe, ale aj zabezpečenie dostatku kapacít materských a základných škôl a debarierizácia stredných škôl.

Cieľom komponentu 7 je poskytnúť žiakom vzdelanie, prispôbené potrebám súčasnej spoločnosti orientované na zvyšovanie gramotnosti, kritického myslenia a digitálnych zručností a učiteľom podporu pri zlepšovaní ich zručností vzhľadom na nové požiadavky a trendy vo vzdelávaní. V rámci komponentu 7 bude zabezpečená postupná digitálna transformácia a lepšie prepojenie vzdelávania s trhom práce.

V rámci fondov EÚ sa pri nastavovaní výziev a projektov budú využívať realizované reformy alebo ich časti, metodiky a manuály vytvorené v rámci POO (napr. pre debarierizáciu), budú sa podporovať ďalšie fázy riešenia prierezovej témy (inklúzia, kvalita). Z fondov EÚ bude komplementárne podporovaná debarierizácia všetkých stupňov škôl a školských zariadení okrem väčších stredných škôl. Technické vybavenie škôl v kontexte digitálnej transformácie vzdelávania bude podporené z POO a pozície digitálnych koordinátorov z fondov EÚ, čo výrazne zvýši efektívnosť investície. V súlade so zámermi POO v oblasti dobudovania školskej infraštruktúry, ako aj v súlade so zámermi dosiahnutia cieľov inkluzívneho vzdelávania, kurikulárnej reformy, zámerov desegregácie, s cieľom podpory rozvoja čitateľskej gramotnosti, ako aj ďalších kľúčových kompetencií 21. storočia podporí EŠIF budovanie moderných vzdelávacích študijných centier na pôde škôl a transformáciu existujúcich školských knižníc na moderné vzdelávacie študijné centrá (nad rámec POO), vrátane podpory ich kvalitného personálneho zabezpečenia.

Sociálna a zdravotná oblasť

V rámci komponentu 6 bola identifikovaná synergie napr. v rámci Adaptabilného a prístupného trhu práce, pričom z fondov EÚ bude podporená výstavba, rekonštrukcia a obnova zariadení opatrovateľskej služby pre deti do 3 rokov. Z POO bude podporené rozšírenie kapacít materských škôl (18 prioritných okresov a 28 potencionálnych okresov).

Cieľom komponentu 12 je zabezpečenie komplexnej podpory budovania infraštruktúry starostlivosti o duševné zdravie (vrátane technického vybavenia) a podpora budovania siete stacionárov, podpora budovania detenčných zariadení, podpora rozvoja diagnostiky a liečebných postupov a podpora vzdelávania odborných kapacít, podpora Národnej linky duševného zdravia. Z fondov EÚ sa zabezpečí synergická podpora v oblasti podpory vzdelávania odborných kapacít, ako aj v rámci inovatívnych projektov v oblasti aktívneho začleňovania znevýhodnených osôb. Pri komplementárnych aktivitách súvisiacich s rozvojom infraštruktúry psychiatrickej starostlivosti a budovaní psycho-sociálnych centier bude deliacou líniou podpory z fondov EÚ zriaďovanie psychiatrických ambulancií v málo atraktívnych regiónoch, kde nebude možné vytvoriť zariadenie komunitnej psychiatrickej starostlivosti v rámci podpory z POO. Zároveň z fondov EÚ bude primárne podporované ich inštitucionálne vybavenie a prevádzka, vrátane personálneho zabezpečenia, pričom POO sa zameria na výstavbu a rekonštrukcie budov.

V rámci komponentu 13 bude podporené budovanie nových a zvýšenie existujúcich kapacít zariadení komunitného typu, vybudovanie nových ambulantných zariadení, vytvorenie systému inšpekcie v sociálnych veciach, vybudovanie nových kapacít následnej lôžkovej starostlivosti, rozšírenie siete domácej ošetrovateľskej starostlivosti a vybudovanie nových nízko kapacitných kamenných hospicov a zriadenie nových mobilných hospicov. Pre dosiahnutie synergických účinkov sa podpora z fondov EÚ sústreďuje na zabezpečenie dostatočných odborných kapacít personálu v zdravotníctve, reflektujúcich požiadavky moderných zdravotníckych povolání. Pri zariadeniach dlhodobej starostlivosti komunitného typu dochádza v oboch nástrojoch k významnému rozvoju a obnove infraštruktúry, preto deliacou líniou bude vytvorenie zásobníka projektov na báze typu sociálnych služieb pre zabezpečenie komplementarity medzi fondami.

Erasmus+ v oblasti investícií do vzdelávania a odbornej prípravy, vrátane inklúzie a celoživotného vzdelávania.

EU4Health v oblasti zlepšenia kvality a dostupnosti zdravotnej starostlivosti.

Fond pre azyl, migráciu a integráciu v oblasti zvyšovania sociálno-ekonomickej integrácie štátnych príslušníkov tretích krajín.

Fond pre azyl, migráciu a integráciu ("AMIF") a Európsky sociálny fond+ („ESF+“) budú zamerané na podporu integrácie migrantov a štátnych príslušníkov tretích krajín. AMIF bude podporovať opatrenia šité na mieru potrebám štátnych príslušníkov tretích krajín, ktoré sa vo všeobecnosti implementujú v počiatočných fázach integrácie. ESF+ bude dopĺňať AMIF v oblasti všetkých opatrení týkajúcich sa strednodobej a dlhodobej integrácie, ktorými sú najmä opatrenia týkajúce sa zamestnanosti a integrácie štátnych príslušníkov tretích krajín na trh práce a ich začleňovania do spoločnosti.

V nadväznosti na ozbrojený konflikt na Ukrajine bude základnú a nevyhnutnú pomoc občanom Ukrajiny a žiadateľom o udelenie dočasného útočiska poskytovať AMIF. Potreby osôb, ktorým bude udelený štatút dočasného útočiska, zamerané na dlhodobú integráciu, vrátane vstupu na trh práce, bude financovať ESF+.

Fond pre vnútornú bezpečnosť v oblasti predchádzania a boja proti drogovej kriminalite, ale aj predchádzania a boja proti radikalizácii.

*V rámci **Cieľa politiky 5** sa predpokladá komplementarita s nástrojom, programom, resp. fondom:*

Plán obnovy a odolnosti SR v komponente 3 „Udržateľná doprava“ investične podporuje cyklistickú infraštruktúru so zámerom zvýšenia podielu cyklistickej dopravy na celkovej dĺžke prepravnej práce (projekty v mestách s počtom nad 20 tisíc obyvateľov, s prípadným presahom do cca 5 km mimo mesta). PD/PSK komplementárne podporí cykloturistiku (na celom území SR).

Horizont Európa v oblasti zvýšenia bezpečnosti obyvateľov a návštevníkov miest a obcí, a to v oblastiach ochrany zdravia, života a majetku občanov a prevencie kriminality.

Kreatívna Európa v oblasti rozvoja kultúrneho dedičstva.

Erasmus+ v oblasti podpory rozvoja menej rozvinutých regiónov prostredníctvom vzdelávania a odbornej prípravy.

Fond pre vnútornú bezpečnosť v oblasti zabezpečenia bezpečnosti pre občanov.

*V rámci špecifického cieľa **Fond na spravodlivú transformáciu** sa predpokladá komplementarita s nástrojom, programom, resp. fondom:*

Modernizačný fond: Predovšetkým v kontexte zamerania na zmierňovanie sociálno-ekonomických a zamestnaneckých dôsledkov modernizácie energetických systémov a zlepšovania energetickej účinnosti.

Plán obnovy a odolnosti SR: Predovšetkým v rámci komponentu 1, kde budú podporené obnoviteľné zdroje energie a energetická infraštruktúra, v rámci komponentu 2 v kontexte obnovy budov a v komponente 4 zameranom na dekarbonizáciu priemyslu. Ďalej je z perspektívy FST priestor na synergiu s komponentom 6 a 7 v kontexte podpory stredného odborného vzdelávania vrátane digitalizácie, s komponentom 9 zameraným na rozvoj vysokých škôl a s komponentom 9 zameraným na podporu výskumu, vývoja a inovácií a s komponentom 13 zameraným na dostupnú a kvalitnú dlhodobú sociálno-zdravotnú starostlivosť.

Synergia a komplementarita s inými príslušnými programami EÚ, ako aj s inými piliermi mechanizmu spravodlivej transformácie, je definovaná v Pláne spravodlivej transformácie územia SR. Posudzovanie podpory z FST je súčasťou mechanizmu pre koordináciu a zabezpečenie synergických účinkov medzi fondmi politiky súdržnosti EÚ a ostatnými nástrojmi podpory EÚ a SR, ktorý je vytvorený na úrovni MIRRI SR a ÚV SR. Jedným zo základných cieľov tohto mechanizmu a jeho súčasťou je preto aj zamedzenie duplicitného financovania vo vzťahu k Plánu obnovy a odolnosti SR.

Európsky poľnohospodársky fond pre rozvoj vidieka (**EPFRV**) – synergie a komplementarity s intervenciami v rámci prechodného obdobia 2021 – 2022 a následne Strategického plánu SPP na roky 2023 – 2027 – v prípade **CP 1**, najmä v oblastiach ako prenos znalostí, poradenstvo, podpora inovácií, vrátane digitalizácie, podpora podnikania, investícií do biohospodárstva a špecifických sektorov poľnohospodárstva, pričom EPFRV sa v prípade MSP zameria na podniky a digitalizáciu v poľnohospodárskej prvovýrobe, v spracovaní poľnohospodárskych výrobkov a lesníctve. V oblasti podpory prenosu poznatkov z vedy a výskumu do praxe a zavádzanie inovácií v sektore pôdohospodárstva budú tieto aktivity koordinované v rámci AKIS (Poľnohospodársky znalostný a inovačný systém). Osobitne projekty operačných skupín Európskeho inovačného partnerstva pre produktivitu a udržateľnosť v poľnohospodárstve budú zamerané na zavedenie inovatívnych postupov, technológií a riešení do

praxe. Projekty budú nadväzovať aj na výskumné projekty, resp. projekty vývoja nových technológií a synergicky pôsobiť k projektom zavádzania digitálnych a zelených inovácií v MSP. K **CP 1** bude EPFRV tiež synergicky prispievať podporou vzdelávania v oblasti IKT v pôdohospodárstve. V prípade **CP 2** pôjde o synergie v oblasti obehového hospodárstva a využívania obnoviteľných zdrojov energie (bioplynové stanice), prispôsobenia sa a zlepšenia odolnosti poľnohospodárstva a lesníctva voči dôsledkom klimatických zmien, zlepšenie retenčnej schopnosti krajiny, zníženie emisií skleníkových plynov do atmosféry, zvýšenie ukladania uhlíka a ochrana prírody, riadenia rizík v poľnohospodárstve, ochrany prírody. Aj zdroje EPFRV budú využité na investície do krajinných prvkov na zvýšenie ochrany pôdy pred eróziou, zvýšenie retenčnej schopnosti krajiny a zlepšenie biodiverzity. Doplnkovosť bude nastavená pri implementácii konkrétnych intervencií s cieľom maximalizovať efekt. K **CP 4** bude EPFRV prispievať podporou podnikania mladých poľnohospodárov, ktorí sú rizikovou skupinou z hľadiska vyľudňovania vidieka. Podporu budú môcť získať aj sociálne podniky pôsobiace v poľnohospodárskej prvovýrobe. V **CP 5** bude synergia s EPFRV s cieľom zlepšiť kvalitu života vo vidieckych oblastiach ako napr. rozvoj obcí, kultúry, športu, cestovného ruchu a pod.. K **CP1** až **CP 5** bude komplementárne prispievať realizácia prístupu LEADER, ktorý sa v podmienkach EPFRV zameria najmä na zamestnanosť vidieckeho obyvateľstva formou podpory podnikania (poľnohospodárske a nepoľnohospodárske činnosti), zvyšovania produktivity poľnohospodárskych a lesných podnikov, zlepšovania kvality života na vidieku (rozvoj obcí, kultúra, šport, cestovný ruch). Doplnkovosť operácií realizovaných prostredníctvom intervencie LEADER (Implementácia stratégie miestneho rozvoja, chod MAS a animácie) je zabezpečená najmä rozdielnymi typmi oprávnených oblastí, príp. oprávnených žiadateľov, nasledovne:

- na úrovni oprávnenosti územia: oprávneným územím pre implementáciu intervencie LEADER je celé územie SR, avšak len územie konkrétnej MAS, ktorej bude udelený štatút MAS na programové obdobie 2023 – 2027,
- na úrovni žiadateľov a oprávnených odvetví/segmentov,
- na úrovni výšky oprávnených výdavkov (maximálna výška verejnej podpory na jeden projekt v rámci LEADER bude 100 000 EUR z celkových oprávnených výdavkov na projekt,
- na úrovni projektu, tzn. že žiadateľ sa rozhodne, z ktorého fondu bude žiadať finančné prostriedky na realizáciu projektu.

Eliminácia duplicitného financovania bude zabezpečená recipročnou kontrolou zo strany Pôdohospodárskej platobnej agentúry a MIRRI SR na úrovni realizovaných projektov a aktívnou komunikáciou pri príprave výziev s gestormi sektorových politík.

3. Príspevok k rozpočtovej záruke v rámci InvestEU s odôvodnením*

– neuplatňuje sa

Ref: čl. 11 ods. 1 písm. g) VN; čl. 14 VN;

4. Transfery

SR žiada o	☒ transfer medzi kategóriami regiónu
	☐ transfer do nástrojov v rámci priameho alebo nepriameho riadenia
	☒ transfer medzi EFRR, ESF+ a Kohéznym fondom alebo do iného fondu alebo fondov
	☐ transfer zdrojov z EFRR a ESF+ ako doplnkovej podpory do FST
	☐ transfery z cieľa Európskej územnej spolupráce na cieľ Investovanie do rastu a zamestnanosti

4.1. Transfer medzi kategóriami regiónu

Ref : čl. 11 ods. 1 písm. e), čl. 111 VN;

Tabuľka 4.1.1: Transfer medzi kategóriami regiónu (rozdelenie podľa rokov) v EUR

Transfer z	Transfer do	Rozdelenie podľa rokov (v EUR)							
Kategória regiónov	Kategória regiónov	2021	2022	2023	2024	2025	2026	2027	Spolu
Menej rozvinutý	Viac rozvinutý	0	84 302 550	87 143 161	90 703 281	94 471 113	82 130 220	86 334 739	525 085 064

Tabuľka 4.1.2: Transfer medzi kategóriami regiónu (zhrnutie) v EUR

Kategória regiónu	Alokácia podľa kategórie regiónu	Transfer do:	Suma transferu	Podiel počiatočnej prevedenej alokácie	Alokácia podľa kategórie regiónu po prevode*
Menej rozvinutý	10 501 701 280	Viac rozvinutý	525 085 064	5,00 %	9 976 616 216
Viac rozvinutý	20 028 126		0	0	545 113 190

* Vzhľadom na prevody medzi EFRR, ESF+ a Kohéznym fondom je konečná čistá alokácia rozvinutejšieho regiónu 500 567 247 EUR

Úprava textu týkajúceho sa zdôvodnenia transferu: Vzhľadom na nízku počiatočnú alokáciu (20,03 mil. EUR), ktorá je výrazne nižšia v porovnaní s predchádzajúcim programovým obdobím, sa predpokladá presun 5 % zdrojov z menej rozvinutých regiónov do Bratislavského regiónu (BR). BR je v zmysle výšky HDP/obyv. považovaný za jeden z najbohatších regiónov EÚ. Úroveň HDP kraja je však výrazne deformovaná a zďaleka neodzrkadľuje reálny stav rozvoja územia. Podľa indexov, ktoré skúmajú aj ďalšie ukazovatele, je výkonnosť BR podstatne nižšia ako podľa HDP (napr. EU SPI, Index regionálnej konkurencieschopnosti EÚ, Indexu regionálneho blahobytu OECD). Presunutú zdroje sú potrebné na riešenie štrukturálnych problémov BR, ktoré nie je možné pokryť z iných zdrojov. Patria sem opatrenia na podporu odporúčaní EÚ pre SR, vrátane riešenia problémov v súvislosti so zmenou klímy.

Zároveň sú tieto dodatočné zdroje zamerané na zmiernenie vnútroregionálnych rozdielov BR. Popri investíciách v hlavnom meste bude významná časť opatrení zameraná na 3 prevažne vidiecke okresy (Malacky, Pezinok, Senec), ktoré pokrývajú viac ako 80 % územia a zahrňujúce 34 % obyvateľov regiónu, pričom zápasia s obdobnou úrovňou rozvojových problémov a výziev ako ich susedné okresy v menej rozvinutých regiónoch. Na území BR žije a pracuje veľká časť populácie a pôsobia tu významní zamestnávateľi a inštitúcie celoštátneho významu (univerzity, zdravotnícke zariadenia atď.) poskytujúce služby všetkým obyvateľom SR. Prostredníctvom silných socio-ekonomických väzieb z rozvoja BR vo veľkej miere profitujú aj ostatné regióny. BR predstavuje kľúčový dopravný uzol SR (poloha na 3 TEN-T koridoroch) vo vzťahu k toku tovarov a služieb do celej SR. Intenzita cestnej dopravy na regionálnych cestách BR je vyššia ako na najvyťaženejších diaľničných úsekoch SR (23500 áut denne). Alokácia bude primárne využitá v rámci cieľov 1, 2 politiky súdržnosti. Investície v týchto oblastiach tak SR umožnia splniť záväzky v oblasti dosahovania uhlíkovej neutrality, ako aj využiť potenciál BR v oblasti výskumu a inovácií.

V rámci Cieľa 1 budú podporené kľúčové národné projekty v oblasti výskumu a inovácií (univerzity, SAV), ktoré majú výrazný presah na celé územie SR. Bude podporovaná spolupráca medzi akademickou obcou a podnikmi v oblasti výskumu a inovácií, výskumu v oblasti zdravotníctva a rozvoja zručností pre oblasti RIS3. Tieto inštitúcie predstavujú takmer polovicu výskumných kapacít SR a pôsobia na celoštátnej úrovni. Ich podpora preto bude mať významný a jednoznačný „spill over efekt“ pre všetky regióny SR. V súlade so schválenou Stratégiou inteligentnej špecializácie RIS3 je podpora týchto kľúčových inovačných centier nevyhnutným predpokladom pre úspešnú transformáciu ekonomiky SR smerom k intenzívnemu udržateľnému inteligentnému rastu v intenciách zelenej a digitálnej tranzície.

V rámci Cieľa 2 sa pozornosť sústreďí na výzvy v oblasti životného prostredia a zmeny klímy. BR zaznamenáva najvyšší demografický rast spomedzi regiónov Slovenska (3-násobok slovenského priemeru) s indikovaným 8% nárastom do konca roka 2027. To predstavuje veľkú záťaž na prírodné prostredie vrátane chránených krajinných oblastí (napr. Žitný ostrov, ktorý je najväčšou zásobárňou pitnej vody v strednej Európe). Rastúci fenomén urbanizácie v bratislavských satelitoch, ktoré ležia spravidla vo „vidieckych“ okresoch, zvyrazňuje negatívne dôsledky zmeny klímy, napr. prehrievanie povrchov, sucha a tvorbu prachu, intenzívne škody spôsobené dažďom a povodňami. Produkcia komunálneho odpadu na obyvateľa je v BR druhá najvyššia, pričom podiel recyklovaného odpadu je druhý najnižší v SR. BR zároveň neplní národné ciele a záväzky v oblasti energetickej efektívnosti a obnoviteľných zdrojov energie. Oblasť dopravy je hlavným znečisťovateľom životného prostredia v BR a výrazne prispieva k emisiám skleníkových plynov (40% emisií SR) Preto je potrebné pokračovať v investíciách do udržateľnej verejnej dopravy vychádzajúcich z PUM (koľajová doprava, prestupné terminály, cyklo doprava a pod.).

V rámci Cieľa 3 bude podpora zameraná na odstránenie kľúčových úzkych miest najmä na železničnej infraštruktúre.

V rámci Cieľa 4 budú investície smerované najmä do podpory vzdelávania (prepájanie stupňov vzdelávania a lepšie napojenie na potreby trhu práce, celoživotné vzdelávanie), rozširovanie kapacít ZŠ a MŠ, aktívne začleňovanie a podporu prístupu ku kvalitným a cenovo dostupným sociálnym službám, zdravotnej starostlivosti, podpory vykonávania opatrení sociálnoprávnej ochrany detí a sociálnej kurately, etablovania systému poradensko-psychologických služieb pre jednotlivcov, páry a rodiny (rodinné poradne), ďalej na zlepšenie prístupu na trh práce. Opatrenia sa sústreďia na „vidiecke“ oblasti BR.

4.2. Transfery do nástrojov v rámci priameho alebo nepriameho riadenia

– neuplatňuje sa

Ref.: článok 26 ods. 1

4.3. Transfery medzi EFRR, ESF+ a Kohéznym fondom alebo do iného fondu alebo fondov

Ref.: článok 26 ods. 1

Tabuľka 4.3.1: Transfery medzi EFRR, ESF+ a Kohéznym fondom a do iných fondov alebo fondov* (rozdelenie podľa rokov) v EUR

Transfery z		Transfery do		Rozdelenie podľa rokov							
Fond	Kategória regiónov	Fond	Kategória regiónov (ak je vhodné)	2021	2022	2023	2024	2025	2026	2027	Spolu
EFRR	Viac rozvinutý	KF		0	6 767 792	6 991 184	7 270 209	7 565 278	6 565 679	6 894 456	42 054 598
	Menej rozvinutý			0	123 573 207	127 736 969	132 956 131	138 478 504	120 387 693	126 547 234	769 679 738
ESF+	Viac rozvinutý			0	400 916	414 151	430 671	448 159	388 961	408 487	2 491 345
	Menej rozvinutý			0	7 320 328	7 567 007	7 876 020	8 203 322	7 131 945	7 497 754	45 596 376

* Transfery medzi EFRR a ESF+ je možné vykonať len v rámci rovnakej kategórie regiónu.

Tabuľka 4.3.2: Transfery medzi EFRR, ESF+ a Kohéznym fondom alebo do iného fondu alebo fondov (zhrnutie)* v EUR

Transfer do Transfer z		EFRR		ESF+		Kohézny fond	ENRAF	AMIF	ISF	BMVI	Spolu
		Viac rozvinutý	Menej rozvinutý	Viac rozvinutý	Menej rozvinutý						
EFRR	Viac rozvinutý			0	0	42 054 598	0	0	0	0	42 054 598
	Menej rozvinutý			0	0	769 679 738	0	0	0	0	769 679 738
ESF+	Viac rozvinutý	0	0			2 491 345	0	0	0	0	2 491 345
	Menej rozvinutý	0	0			45 596 376	0	0	0	0	45 596 376
Kohézny fond	N/A	0	0	0	0		0	0	0	0	0
ENRAF	N/A	0	0	0	0	0					0
Spolu		0	0	0	0	859 822 057	0	0	0	0	859 822 057

* Transfer do iných programov. Transfery medzi EFRR a ESF+ sa môžu uskutočniť len v rámci rovnakej kategórie regiónov.

Nový viacročný finančný rámec (VFR) predpokladá výrazné zníženie celkovej alokácie pre Kohézny fond (KF) na úrovni EÚ. Zníženie alokácie pre KF na úrovni SR je ešte výraznejšie (1,613 mld. EUR na obdobie 2021-27 v porovnaní so 4,168 mld. EUR v rokoch 2014-20 predstavuje 61%-ný pokles).

Vzhľadom na potreby v oblasti životného prostredia a dopravy identifikované národnými stratégiami a záväzkami, je alokácia KF pre SR výrazne nedostatočná. Preto s cieľom podporiť plnenie záväzkov a požiadaviek, ktoré vyplývajú z právnych predpisov EÚ v oblasti životného prostredia a v oblasti dopravy **SR plánuje využiť možnosť transferu zdrojov z EFRR vo výške 10 % a transfer zdrojov z ESF+ vo výške 2 % do KF**. Zdroje KF po transfere sú rovnomerne rozdelené medzi investície do TEN-T infraštruktúry a oblasti životného prostredia. Celkové zdroje KF po transfere dosiahnu len 61,96 % alokácie KF v období 2014 – 2020, zatiaľ čo zdroje EFRR a ESF+ zostanú aj po transferoch na rovnakej úrovni ako v období 2014 – 2020. V prípade transferu z ESF+ bolo brané do úvahy výrazné navýšenie zdrojov do tejto oblasti v rámci obdobia 2014 – 2020 – *využitie realokovaných zdrojov na COVID vo výške 391 mil. EUR (tzn. 53 % z presunov išlo na navýšenie ESF), ako aj dodatočných zdrojov z REACT-EU na obdobie 2014 – 2020 vo výške 509 mil. EUR priamo do ESF (65 % celkovej alokácie React EU) a tiež 24 mil. EUR do FEAD*. Objem zdrojov ESF+ na úrovni rokov 2014-2020, nebude mať negatívny vplyv na ostatné špecifické ciele ESF+, najmä vzdelávanie a sociálnu inklúziu (najmä MRK), ktoré budú významne podporené aj z Plánu obnovy a budú sa využívať v období s nižšou úrovňou nezamestnanosti ako v rokoch 2014-2020.

KF je možné využiť na celom území SR, avšak presunuté zdroje sa použijú na zvýšenie intenzity podpory predovšetkým na území menej rozvinutých regiónov (MRR). Investície z KF budú pokrývať 5 špecifických cieľov CP 2. Opatrenia zamerané na zníženie energetickej náročnosti budov (RSO 2.1) budú umiestnené prevažne v MRR (viac ako 65 % v obytných budovách a viac ako 90 % vo verejných budovách). V oblasti adaptácie na zmenu klímy (RSO 2.4) ide o opatrenia na zadržiavanie vody na účely adaptácie na zmenu klímy v sídlach a na vidieku a/alebo ochranu pred povodňami, ktoré budú zamerané predovšetkým (96 % investícií) na MRR. V oblasti udržateľného hospodárenia s vodou (RSO 2.5) sa investície zamerajú na čistenie komunálnych odpadových vôd v aglomeráciách nad 2 000 ekvivalentných obyvateľov (EO), kde sa 97,9 % zdrojov poskytne na MRR. V rámci ochrany prírody, biodiverzity a krajiny vrátane ochrany sústavy Natura 2000 (RSO 2.7) bude 95 % investícií umiestnených do MRR. V rámci RSO 2.8 (Udržateľná mobilita v Bratislavskom regióne) bude 100 % investícií KF alokovaných vo VRR.

Investície KF v sektore dopravy (CP 3) budú v súlade s národnou stratégiou „Strategický plán rozvoja dopravy Slovenskej republiky do roku 2030“ prijatou v roku 2017. Investície sa sústredia najmä do Žilinského, Prešovského a Banskobystrického kraja.

Realizácia veľkých infraštruktúrnych projektov podľa viacerých štúdií a hodnotení výraznou mierou prispieva k tvorbe pracovných miest, k podpore rastu hospodárstva a zvyšovaniu konkurencieschopnosti slovenských regiónov. Investície do environmentálnej infraštruktúry prispievajú k rozvoju regiónov (t. j. aj k plneniu cieľov EFRR) a sekundárne vytvoria podmienky na tvorbu nových podnikov, pracovných miest a zlepšenie životných podmienok obyvateľov (t. j. prispievajú aj k plneniu cieľov ESF+). Navýšenie zdrojov KF umožní vo väčšej miere financovať aktivity, ktoré **zlepšia kvalitu životného prostredia a prispievajú k zelenej transformácii Slovenska**.

4.4. Transfer zdrojov z EFRR a ESF+ ako doplnkovej podpory do FST, s odôvodnením

– neuplatňuje sa

Ref.: článok 27

4.5. Transfery z cieľa Európska územná spolupráca do cieľa Investovanie do rastu a zamestnanosti

– neuplatňuje sa

Ref.: článok 111 ods. 3 VN

5. Forma príspevku Únie na technickú pomoc

Ref.: čl.11 ods. 1 písm. f) VN

Výber formy príspevku Únie na technickú pomoc	☒ Technická pomoc podľa čl. 36 ods. 4*
	☐ Technická pomoc podľa čl. 36 ods. 5**

* V prípade výberu, vyplní sa tabuľka 8.1 oddielu 8.

** V prípade výberu, vyplní sa tabuľka 8.2 oddielu 8.

Na základe pozitívnych skúseností s implementáciou prostriedkov TP sa SR v súlade s čl. 36 ods. 4 všeobecného nariadenia rozhodla využiť spôsob financovania založený na skutočných výdavkoch. Dôvodom je tiež riziko potenciálne vysokých nárokov na prostriedky štátneho rozpočtu v prvých rokoch implementácie. V záujme zjednodušenia implementácie bude v rámci možností daných legislatívou zjednodušený systém implementácie fondov EÚ na národnej úrovni, a tiež bude v čo najväčšej možnej miere využívané zjednodušené vykazovanie výdavkov.

Základným cieľom podpory zo zdrojov technickej pomoci (TP) v programovom období 2021 - 2027 je zvýšenie kvality a efektívnosti riadenia a implementácie. Príspevok EÚ na TP bude implementovaný s dôrazom na zjednodušenie procesov, efektívnosť podporovaných aktivít a podporu administratívnych kapacít priamo v regiónoch, ktorá pomôže regionálnym aktérom pripraviť a implementovať projekty.

Pozornosť sa sústreďí na zvýšenie kvality administratívnych kapacít (AK), ktoré zabezpečujú úlohy v oblasti riadenia, kontroly a auditu fondov EÚ. Oprávnené aktivity TP budú smerovať k podpore transparentného a motivačného systému hodnotenia a odmeňovania AK, prostredníctvom refundácie miezd (napr. mzdy, odmeny, odvody zamestnávateľa a pod.).

V porovnaní s obdobím 2014 - 2020 bude veľký dôraz kladený na podporu inštitúcií a partnerov zabezpečujúcich implementáciu fondov EÚ priamo v prostredí regiónov SR (napr. Regionálne centrá MIRRI SR, technické sekretariáty Rád partnerstva (ITI), AK UMR, AK MRK), ktoré budú poskytovať podporu pre žiadateľov a prijímateľov v oblasti identifikácie vhodných výziev, prípravy a realizácie projektov, vrátane osobitnej podpory pri príprave a implementácii projektov zameraných na MRK. Tieto inštitúcie budú vykonávať aj iné činnosti, ako napr. poskytovanie základných informácií o fondoch EÚ, organizovanie informačných seminárov k výzvam, podporu procesov dlhodobého integrovaného regionálneho plánovania, administratívnu a odbornú podporu pre činnosť Rady partnerstva a Kooperačnej rady UMR. Ťažiskom podpory bude najmä refundácia miezd oprávnených AK. V prípade identifikácie nedostatku AK potrebných na kvalitnú a včasnú prípravu projektov a ich implementáciu, bude v rámci TP tiež vyhlásená dopytovo-orientovaná výzva na podporu subjektov poskytujúcich poradenské služby aj v území.

Finančná podpora z prostriedkov TP bude určená aj pre zástupcov občianskej spoločnosti a sociálno-ekonomických partnerov, ktorí budú zapojení do implementácie fondov EÚ vo vybraných oblastiach, ako napr. činnosť partnerov v monitorovacích výboroch, spolupráca pri príprave výziev, pri výbere odborných hodnotiteľov a hodnotení Programu Slovensko, zbere údajov a spracovaní podnetov a pod.

Základnou podmienkou zvyšovania efektívnosti implementácie fondov EÚ je rozvoj ľudských zdrojov. SR bude pokračovať systémom centrálneho vzdelávania obdobne ako v období 2014 – 2020. SR zabezpečí prevádzku informačného systému CPV, prispôbi obsah vzdelávania aktuálnym potrebám, zvýši kvalitu a rozsah ponúkaných vzdelávacích aktivít. Vzdelávanie AK bude vhodne dopĺňané o špecifické vzdelávanie.

Na základe pozitívnych skúseností s podporou budovania nových AK v spolupráci s verejnými vysokými školami v predchádzajúcom období, budú opäť podporené existujúce, alebo príprava nových študijných programov zameraných na oblasť fondov EÚ. Absolvovanie podporených študijných programov skráti adaptačnú dobu AK. Absolventi budú uplatniteľní nielen na úrovni centrálnych orgánov, ale tiež na úrovni žiadateľov a prijímateľov v regiónoch.

Financované budú aj aktivity zamerané na viditeľnosť, a komunikáciu smerom k verejnosti a špecifickým cieľovým skupinám o možnostiach, ako získať pomoc z rozpočtu EÚ a o dosiahnutých výsledkoch.

V zmysle čl. 46 všeobecného nariadenia bude informovanosť občanov zabezpečená prostredníctvom jednotného webového portálu eurofondy.gov.sk, ktorý poskytne prístup ku všetkým programom v SR. MIRRI SR, ktoré koordinuje informovanie a zviditeľnenie podpory z fondov EÚ za týmto účelom vymenovalo národného komunikačného koordinátora, ktorý predsedá Pracovnej skupine pre informovanie a komunikáciu pre programové obdobie 2021 - 2027, zriadenej v zmysle čl.48 všeobecného nariadenia. SO budú zabezpečovať informovanie a zviditeľnenie podpory EÚ v rámci, stanovených jednotnými pravidlami v zmysle komunikačnej stratégie a ročných komunikačných plánov schválených na MIRRI SR. Komunikačné aktivity budú koordinované tak, aby nedochádzalo k prelínaniu komunikačných kampaní, ale naopak, k vzájomnej synergii všetkých RO a SO a tak, aby sa informácie dostali včas do všetkých regiónov Slovenska a v súlade s partnermi zastúpenými v pracovnej skupine ku všetkým cieľovým skupinám. Na regionálnej úrovni budú zabezpečovať informovanosť a zviditeľnenie podpory regionálne centrá, technické sekretariáty Rád partnerstva a administratívne kapacity UMR. Regionálne centrá, ktoré budú zastúpené v pracovnej skupine pre informovanie a komunikáciu budú realizovať aktivity v súlade s

komunikačnými plánmi schválenými MIRRI SR a vo vzájomnej spolupráci. MIRRI SR zabezpečí, aby všetky dokumenty a materiály týkajúce sa komunikácie a viditeľnosti boli dostupné všetkým relevantným inštitúciám a subjektom EÚ vrátane licencií na používanie týchto materiálov.

Pre elektronizáciu implementačných procesov a výmenu informácií medzi všetkými relevantnými subjektami je nevyhnutná podpora vývoja, prevádzky a ďalšieho rozvoja informačných systémov v oblasti riadenia, kontroly a auditu fondov EÚ, vrátane nevyhnutných inovácií a integrácií na príslušné informačné systémy a registre. Cieľom vývoja informačných systémov je najmä ich prepojenie s relevantnými existujúcimi zdrojmi dát tak, aby sa zjednodušila administratívna záťaž používateľov a zároveň sa skrátili časové nároky činností.

Špecifická pozornosť bude venovaná mechanizmom hodnotenia dosahovaných výsledkov a cieľov PD SR vrátane nástrojov a modelov umožňujúcich výkon hodnotení, podporných analytických a hodnotiacich dokumentov a pod. Aktivity budú zahŕňať aj financovanie vybraných nevyhnutných odborných externých služieb.

Taktiež bude zabezpečené nevyhnutné adekvátne prevádzkové a materiálno-technické vybavenie oprávnených prijímateľov, ako aj činnosti pracovných skupín a monitorovacích výborov, a tiež financovanie pracovných rokovaní, vrátane domácich a zahraničných pracovných ciest AK, a pod.

6. Tematická koncentrácia

6.1

Ref.: čl. 4 ods. 3 nariadenia o EFRR/KF

SK sa rozhodlo	☐ dodržiavať tematickú koncentráciu na vnútroštátnej úrovni
	☒ dodržiavať tematickú koncentráciu na úrovni regiónov
	☐ zohľadniť zdroje Kohézneho fondu na účely tematickej koncentrácie

6.2

Ref.: čl. 11 ods. 1 písm. c) VN a čl. 7 ESF+

SK spĺňa požiadavky tematickej koncentrácie	34,5 % sociálne začlenenie Programované v rámci špecifických cieľov h) – l) čl.4 ESF+	Plánované programy ESF+ Program Slovensko
	3 % podpora pre najodkázanejšie osoby Programované v rámci špecifických cieľov m) a v riadne odôvodnených prípadoch l) čl.4 ESF+	Plánované programy ESF+ Program Slovensko
	12,5 % podpora zamestnanosti mladých ľudí Programované v rámci špecifických cieľov a), f) a l) čl.4 ESF+	Plánované programy ESF+ Program Slovensko
	14 % podpora na boj proti chudobe detí Programované v rámci špecifických cieľov f), h) – l) čl.4 ESF+	Plánované programy ESF+ Program Slovensko*
	0,67 % budovanie kapacít sociálnych partnerov a mimovládnych organizácií Programované v rámci všetkých špecifických cieľov okrem m) čl.4 ESF+	Plánované programy ESF+ Program Slovensko*

* aktivity na podporu daných oblastí budú podporované v rámci Programu Slovensko, ale bez povinnej minimálnej alokácie

7. Predbežné pridelenie finančných prostriedkov z každého z fondov, podľa cieľov politiky, špecifického cieľa FST a technickej pomoci na vnútroštátnej a prípadne regionálnej úrovni*

Ref.: čl. 11 ods. 1 písm. c) VN

Tabuľka 7. 1: Predbežné finančné alokácie z EFRR, KF, FST, ESF+, ENRAF podľa cieľa politiky, špecifického cieľa FST a technickej pomoci* v EUR

Cieľ politiky, špecifický cieľ FST alebo technická pomoc	EFRR			Prostriedky pridelené z KF na národnej úrovni	FST***			ESF+			Alokácia z ENRAF na vnútroštátnej úrovni	Spolu
	Alokácia na vnútroštátnej úrovni	Kategória regiónov**	Alokácia podľa kategórie regiónu		Alokácia na národnej úrovni	Zdroje FST podľa čl. 3	Zdroje FST podľa čl. 4	Alokácia na národnej úrovni	Kategória regiónov*	Alokácia podľa kategórie regiónu		
Cieľ politiky 1	1 890 150 000	Viac rozvinutý	135 588 972						Viac rozvinutý			1 890 150 000
		Menej rozvinutý	1 754 561 028						Menej rozvinutý			
Cieľ politiky 2	3 017 059 110	Viac rozvinutý	193 698 531	1 210 588 170					Viac rozvinutý		14 311 903	4 241 959 183
		Menej rozvinutý	2 823 360 579						Menej rozvinutý			
Cieľ politiky 3	789 315 000	Viac rozvinutý	19 076 414	1 210 588 170					Viac rozvinutý			1 999 903 170
		Menej rozvinutý	770 238 586						Menej rozvinutý			
Cieľ politiky 4	979 850 000	Viac rozvinutý	21 927 736					2 271 754 335	Viac rozvinutý	122 075 864		3 251 604 335
		Menej rozvinutý	957 922 264						Menej rozvinutý	2 149 678 471		
Cieľ politiky 5	403 637 716	Viac rozvinutý	8 199 730						Viac rozvinutý		0	403 637 716

		Menej rozvinutý	395 437 986						Menej rozvinutý			
Špecifický cieľ FST					440 658 242	192 952 648	247 705 594					440 658 242
Technická pomoc podľa čl. 36 ods. 4, VN (v relevantných prípadoch)	225 597 205	Viac rozvinutý	0	51 632 243	18 360 759	8 039 693	10 321 066	84 543 983	Viac rozvinutý	0	913 525	381 047 715
		Menej rozvinutý	225 597 205						Menej rozvinutý	84 543 983		
Technická pomoc podľa čl. 37, VN (v relevantných prípadoch)	0	Viac rozvinutý	0	0	0	0	0	0	Viac rozvinutý	0	0	0
		Menej rozvinutý	0						Menej rozvinutý	0		
Spolu	7 305 609 031	Viac rozvinutý	378 491 383	2 472 808 583	459 019 001	200 992 341	258 026 660	2 356 298 318	Viac rozvinutý	122 075 864	15 225 428	12 608 960 361
		Menej rozvinutý	6 927 117 648						Menej rozvinutý	2 234 222 454		
Zdroje FST podľa čl. 7 súvisiace so zdrojmi FST podľa čl. 3						0						0
Zdroje FST podľa čl. 7 súvisiace so zdrojmi FST podľa čl. 4							0		spolu			0
Spolu	7 305 609 031		7 305 609 031	2 472 808 583	459 019 001	200 992 341	258 026 660	2 356 298 318		2 356 298 318	15 225 428	12 608 960 361

* Suma by mala zahŕňať predbežne alokované sumy flexibility v súlade s článkom 18 VN. Definitívna alokácia súm flexibility sa potvrdí až pri preskúmaní v polovici obdobia.

** V prípade potreby by sa podľa článku 11 ods. 1 písm. c) mala uviesť predbežná alokácia na regionálnej úrovni.

*** Sumy z FST po plánovanej doplnkovej podpore z EFRR a ESF+.

Pre účely efektívneho rozdelenia dostupných zdrojov fondov EFRR, KF a ESF+ medzi priority v rámci 5 cieľov politiky súdržnosti, MIRRI SR spolu s Ministerstvom financií SR vytvorili objektívne metodiky, na základe ktorých obodovali dôležitosť jednotlivých investícií (tzv. prioritizácia). Navrhnuté metodiky prioritizácie hodnotia prostredníctvom viacerých kritérií (t.j. priority EK v zmysle prílohy D a Špecifických odporúčaní Rady pre SR, priority Národného programu reforiem 2020, priority samosprávy, výsledok Analytického hierarchického procesu, opatrenia nevyhnutné z hľadiska hroziaceho infringementu, absorpčná kapacita, implementačná kapacita, skúsenosti, strategické ciele EÚ a COVID19 a schopnosť absorpcie) jednotlivé navrhnuté priority v PD SR.

Zároveň metodiky prioritizácie majú obidve 50 % váhu na výslednej metodike, prostredníctvom ktorej boli požiadavky vo výške 30 mld. EUR prispôbené možnostiam národnej obálky fondov EFRR, KF a ESF+ (berúc do úvahy legislatívne obmedzenia, ako sú podmienky tematickej koncentrácie, naplnenie koeficientov pre ciele v oblasti zmeny klímy, alokácia na udržateľný mestský rozvoj, rozdelenie zdrojov KF medzi priority cieľa 2 a cieľa 3 a pod.). Zároveň boli vzaté do úvahy aj predpokladané rozdelenie alokácií iných nástrojov, ako Plán obnovy, React-EU, FST, a tiež vykonané realokácie v rámci Covid opatrení. Celkové alokácie cieľa 1 a cieľa 2 boli stanovené mierne nad povinný limit v zmysle tematickej koncentrácie EFRR, a to z dôvodu optimálneho pokrytia potrieb ostatných cieľov.

V nadväznosti na aplikáciu uvedenej metodiky, ako aj zohľadnenie viacerých princípov a rozhodnutí (transfery, spôsob aplikácie tematickej koncentrácie a pod.), je rozdelenie alokácie nasledovné:

V prípade EFRR bola zvolená tematická koncentrácia na regionálnej úrovni, čo znamená dodržanie rozdielnych limitov pre kategóriu menej rozvinutých regiónov a kategóriu viac rozvinutých regiónov (v prípade SR Bratislavský región). Celkovo je tak na úrovni SR indikatívne vyčlenených z EFRR (bez technickej pomoci) 7,08 mld. EUR, z toho 6,7 mld. EUR pre menej rozvinuté regióny (viac ako 68 % pre CP1 a 2) a 0,378 mld. EUR pre viac rozvinutý región (viac ako 87 % pre CP 1 a 2):

Celkovo je na úrovni SR vyčlenených zo zdrojov ESF+ (bez technickej pomoci) 2,27 mld. EUR.

V prípade KF je celková alokácia (bez technickej pomoci) 2,42 mld. EUR rozdelená rovnomerne medzi CP 2 a CP 3 v pomere 50:50.

Predpokladané plnenie klimatických cieľov je sledované prostredníctvom vzorca, pričom ku každému navrhovanému opatreniu je priradený koeficient v zmysle prílohy I VN. Konkrétny príspevok k plneniu klimatických cieľov bude sledovaný na úrovni Programu Slovensko. V zmysle indikatívneho prerozdelenia alokácie je klimatický príspevok fondu EFRR na úrovni viac ako 32 % a KF viac ako 45 %.

Regionálne rozdelenie kohéznej obálky

Program Slovensko stanoví indikatívne rozdelenie celej alokácie fondov EFRR, KF a ESF+ na úroveň NUTS2 regiónov.

Rozdelenie alokácie IÚI a UMR

V zmysle metodiky rozdelenia alokácie IÚS/UMR sa plánuje vyčleniť indikatívna čiastka pre 8 regiónov a 18 území UMR vo výške 1,8 mld. EUR, z toho minimálne 592 mil. EUR pre UMR (čo predstavuje 8,4 % z EFRR okrem technickej pomoci a po navrhovanom presune EFRR do Kohézneho fondu). Pomerne viac zdrojov smeruje do Catching-up regiónov – PSK, KSK a BBSK, ako aj ŽSK. Informácia o metodike, ako aj alokáciách je na úrovni PD indikatívna a bude potvrdená v Programe Slovensko.

Alokačná metóda pre 8 regiónov NUTS 3 – indikatívna alokácia pre každý oprávnený región bola vypočítaná na základe zohľadnenia počtu populácie, regionálneho HDP a miery nezamestnanosti. Zároveň bolo uplatnené tzv. pravidlo „safety net“.

Alokačná metóda pre územia UMR – podiel každého dotknutého územia UMR okrem územia UMR v Bratislavskom regióne sa určil na základe upraveného počtu populácie UMR, ktorý zodpovedá súčtu počtu obyvateľov jadrového mesta, spolupracujúceho jadrového mesta, ostatného spolupracujúceho malého mesta a počtu obyvateľov zvyšku UMR. Zároveň bolo uplatnené pravidlo safety net.

V prípade územia UMR v Bratislavskom regióne sa jeho alokácia vypočítala ako stanovený podiel z alokácie EFRR určenej pre viac rozvinuté regióny.

Nad rámec alokácie, vyčlenenej pre IÚI/UMR, bude ponechaná časť alokácie pre realizáciu dopytového mechanizmu, a to najmä z dôvodu zníženia rizika nerovnomernej absorpcie zdrojov (implementačná krivka), prípadne na sanáciu dodatočných potrieb samospráv, vrátane menších obcí. Indikatívny pomer delenia IÚS/UMR vs. dopytový prístup bude riešený na úrovni Programu Slovensko.

Na úrovni PD SR ide o indikatívne alokácie, ktoré budú spresnené v Programe Slovensko.

8. Zoznam plánovaných programov v rámci fondov, s príslušnými predbežnými finančnými prostriedkami podľa fondu a zodpovedajúcim vnútroštátnym príspevkom podľa kategórie regiónu

Ref.: čl. 11 ods. 1 písm. h) VN; čl. 110 VN

Tabuľka 8.1: Zoznam plánovaných programov⁵⁶ s predbežnými finančnými alokáciami* v EUR

Názov	Fond	Kategória regiónu	Príspevok Únie	Vnútroštátny príspevok**	Spolu
Program Slovensko	EFRR	Viac rozvinutý	378 491 383	567 737 075	946 228 458
		Menej rozvinutý	6 927 117 648	1 222 432 527	8 149 550 175
	KF		2 472 808 583	436 377 986	2 909 186 569
	ESF+	Viac rozvinutý	122 075 864	183 113 796	305 189 660
		Menej rozvinutý	2 234 222 454	394 274 551	2 628 497 005
	FST – alokácia (čl. 3, FST)	Menej rozvinutý	200 992 341	35 469 237	236 461 578
	FST – alokácia (čl. 4, FST)	Menej rozvinutý	258 026 660	45 534 117	303 560 777
Spolu	EFRR, Kohézny Fond, FST, ESF+		12 593 734 933	2 884 939 289	15 478 674 222
OP Rybné hospodárstvo	ENRAF		15 225 428	6 525 184***	21 750 612

* Suma by mala zahŕňať predbežne alokované sumy flexibility v súlade s článkom 18 VN. Definitívna alokácia súm flexibility sa potvrdí až pri preskúmaní v polovici obdobia.

** Programy môžu byť v súlade s článkom 25 ods. 1 VN podporované z viacerých fondov (keďže priority môžu byť v súlade s článkom 22 ods. 2 VN podporované z viacerých fondov). Vždy, keď sa z FST prispieva na program, alokácia z FST musí zahŕňať doplnkové prevody a musí sa rozdeliť na súčasné sumy v súlade s článkami 3 a 4 nariadenia o FST.***

*** Stanovené zatiaľ v zmysle legislatívy ako štandard 70%. Až na základe návrhu OP RH (a konkrétnych opatrení) bude možné prideliť finančné prostriedky na jednotlivé opatrenia, ktoré sú spolufinancované rôznymi mierami (80% a 20%, 90% a 10%, 75% a 25%)

⁵⁶ V prípade, že bola vybraná technická pomoc podľa článku 36 ods. 4 VN.

Tabuľka 8.2: Zoznam plánovaných programov Interreg

1	Interreg VI Slovensko – Česko
2	Interreg VI Slovensko – Rakúsko
3	Interreg VI Maďarsko – Slovensko
4	Interreg VI Poľsko – Slovensko
5	Interreg VI-A NEXT – Maďarsko – Slovensko – Rumunsko - Ukrajina
6	Interreg Dunajský nadnárodný program 2021 – 2027
7	Program Interreg Stredná Európa 2021 – 2027
8	Interact IV
9	Interreg Europe
10	URBACT IV
11	Program spolupráce ESPON 2030

9. Súhrn opatrení plánovaných na posilnenie administratívnych kapacít pri implementácii finančných prostriedkov

Ref.: čl.11 ods. 1 písm. i) VN

V SR sú administratívne kapacity (AK) a pripravenosť projektov kľúčovými faktormi pre efektívnu implementáciu politiky súdržnosti EÚ. V súlade s odporúčaním EK, uvedeným v prílohe D Správy o Slovensku 2019, je súhrn opatrení na posilnenie budovania AK zahrnutý v Cestovnej mape budovania administratívnych kapacít pre 2020+ (Cestovná mapa). Na základe skúseností z PO 2014 – 2020 boli zadané ciele a opatrenia na zabezpečenie kvalitných ľudských zdrojov, funkčných implementačných štruktúr a vhodných nástrojov a procesov podporujúcich plynulú implementáciu v PO 2021 – 2027 s určením zodpovedností a merateľných ukazovateľov k sledovaniu plnenia stanovených cieľov s prihliadnutím na posilnenie regionálnych štruktúr.

Základná orientácia opatrení na posilnenie AK:

1. Posilnenie kapacít regionálnej a miestnej samosprávy a participatívneho prístupu pri príprave, implementácii a monitoringu fondov EÚ
 - pokračovanie v inovatívnom prístupe pri realizácii partnerstva založenom na dynamickej spolupráci medzi regionálnymi a miestnymi aktérmi a štátnou správou, s cieľom zvýšiť čerpanie a posilniť územný rozvoj (podpora AK na regionálnej úrovni – regionálne centrá, technické sekretariáty Rád partnerstiev, podpora AK na úrovni UMR vrátane tých, ktoré sú zapojené do agendy MRK, analytické kapacity),
 - vyššia miera spolupráce a zapájania sociálno-ekonomických partnerov a podpora subjektov na regionálnej úrovni, ktoré budú participovať na zabezpečovaní procesu implementácie (napr. prostredníctvom poradenstva a informovanosti žiadateľov a prijímateľov, podporou pri tvorbe a implementácii integrovaných územných stratégií, podporných analytických činnostiach, monitorovaní, hodnotení a kontrole),
 - podpora partnerstva a spolupráce s občianskou spoločnosťou, vrátane tvorby kooperačných štruktúr medzi verejnou správou a mimovládny sektorom tak, aby bolo zapojené čo najširšie spektrum partnerov z mimovládneho sektora a boli využité ich špecifické znalosti pri podpore územného rozvoja.
2. Posilnenie kapacít na podporu marginalizovaných rómskych komunít
 - zriadenie osobitného sprostredkovateľského orgánu na ÚSVRK zodpovedného za podporu MRK v rámci aktivít ESF+ j) a EFRR RSO 4.3,
 - zriadenie osobitnej implementačnej jednotky na ÚSVRK, ktorá bude implementovať národné projekty ESF+ (prípadne aj EFRR, ak bude existovať národný projekt),
 - výrazné zvýšenie počtu administratívnych kapacít na podporu MRK s dôrazom na kapacity v regiónoch s cieľom podpory prípravy a riadení projektov zameraných na inklúziu MRK,
 - posilnenie regionálnych kapacít s cieľom metodologickej podpory obcí v procese vysporiadania pozemkov a koordinácie rozvojových tímov,
 - ďalšie posilnenie expertov/asistentov v teréne pre poskytovanie komplexnej cielenej pomoci v špecifických oblastiach ako vzdelávanie, služby sociálnej starostlivosti, sociálne začlenenie,

zdravotníctvo a všeobecná podpora kľúčových zainteresovaných strán na komunitnej úrovni; posilnenie pomoci obciam prostredníctvom posilnenia kapacít ÚSVRK na regionálnej úrovni.

3. Posilnenie kapacít v rámci implementácie ENRAF

- aktívne zapojenie AK ENRAF do vzdelávacích aktivít zameraných na kľúčové procesy riadenia a implementácie, vrátane výmeny skúseností s inými RO/SO,
- stabilizácia AK vytvorením objektívneho, motivačného a transparentného systému odmeňovania porovnateľného s ostatnými subjektami zapojenými do PO 2021-2027 so zohľadnením výkonnosti AK, vrátane zlepšenia pracovných podmienok.
- zabezpečenie kontinuity a odbornosti zamestnancov presunom externých zamestnancov do interného prostredia.

4. Zvýšenie úrovne ľudských zdrojov zapojených do riadenia a implementácie politiky súdržnosti EÚ, s dôrazom na posilnenie riadenia ľudských zdrojov:

- definovanie spoločných princípov a postupov pre strategické plánovanie ľudských zdrojov, vytvorenie plánu na optimalizáciu ľudských zdrojov,
- zvýšenie úrovne vzdelávania AK formou centrálného plánovania a koordinácie vzdelávania, včasná realizácia vzdelávania cieľových skupín, prechod od pasívneho k aktívnemu spôsobu vzdelávania, on-line vzdelávanie, vzdelávanie soft skills, flexibilita plánu vzdelávania podľa špecifických potrieb, rozvoj informačných systémov pre podporu vzdelávania, evidencie a monitorovania AK,
- stabilizácia AK vytvorením transparentného a motivačného systému odmeňovania, založeného na kvalitnom výkone zamestnancov a subjektov s cieľom zníženia fluktuácie, zavedenie moderných nástrojov motivácie AK,
- vyčlenenie kapacít pre priebežné monitorovanie a analýzu využívania AK a zdrojov TP pre dosahovanie cieľov programov, prijímaním opatrení na zvýšenie efektívneho riadenia AK a zdrojov TP.

5. Optimalizácia implementačných štruktúr pre fondy EÚ:

- zníženie počtu subjektov zapojených do implementácie fondov EÚ na národnej úrovni,
- optimalizácia organizačných štruktúr v rámci RO a SO s dôrazom na jasné rozdelenie kompetencií a zodpovedností pri implementácii fondov EÚ,
- optimalizácia počtu pracovných pozícií v nadväznosti na základné procesy implementačného cyklu a skúsenosti z predchádzajúceho PO.

6. Zjednodušenie implementácie, zníženie administratívnej záťaže a zvýšenie transparentnosti a informovanosti:

- „tak jednoducho ako sa len dá“, ako základný princíp pre tvorbu legislatívneho a implementačného rámca na PO 2021 - 2027,
- pravidelné posúdenie administratívnej záťaže žiadateľov a prijímateľov, s cieľom redukcie administratívnej náročnosti,
- zavedenie zjednodušeného vykazovania výdavkov,
- nastavenie nového modelu kontroly, vrátane verejného obstarávania s dôrazom na redukciiu počtu kontrol a zefektívnenie procesov verejného obstarávania,
- pravidelné posúdenie dĺžky trvania jednotlivých procesov, s cieľom minimalizovať čas potrebný na implementáciu,
- posilnenie opatrení na prevenciu podvodov a korupcie pri využívaní verejných zdrojov, posilňovanie úlohy orgánu zabezpečujúceho ochranu finančných záujmov EÚ prijatím účinnejších opatrení na predchádzanie podvodom (napr. zvýšenie efektívnosti kontroly, monitorovanie rizík podvodov, podpora prevencie a cieleného vzdelávania),
- zriadenie oddelenia protikorupčnej jednotky na úrovni MIRRI SR, s cieľom posilniť prevenciu a boj proti korupcii,
- zavedenie efektívnych nástrojov informovanosti o podpore z fondov EÚ s cieľom zvýšenia transparentnosti a dôvery verejnosti vo využívanie fondov EÚ.

10. Integrovaný prístup k riešeniu demografických výziev a / alebo osobitných potrieb regiónov a oblastí (ak je to relevantné)

Ref.: čl.11 ods. 1 písm. j) VN a čl.10 EFRR/KF

V nasledujúcom období stoja pred Slovenskou republikou demografické, ekonomické, sociálne a environmentálne výzvy. Na tieto výzvy reaguje Vízia a stratégia rozvoja Slovenska do roku 2030⁵⁷ – dlhodobá stratégia udržateľného rozvoja Slovenskej republiky – Slovensko 2030 plniaca úlohu Národnej stratégie regionálneho rozvoja.

K hlavným výzvam, ktorým čelí SR patrí starnutie obyvateľstva a nepriaznivá sociálno-ekonomická situácia marginalizovaných rómskych komunít.

Starnutie obyvateľstva

Z hľadiska vyhodnotenia predpokladov a kapacít pre aktívne starnutie sa na základe komparatívnych zisťovaní⁵⁸ na Slovensku do budúcnosti javia ako rizikové najmä nižšia dĺžka dožitia ľudí, osobitne dožitia v zdraví; nižšie zastúpenie starších osôb s vysokoškolským vzdelaním, no najmä zaostávajúca úroveň ich digitálnej gramotnosti; rovnako vekom klesajúca intenzita ich osobných sociálnych kontaktov, aj v prepojení na úroveň subjektívne uvádzanej mentálnej pohody. Pri monitoringu ukazovateľov priemerného veku a indexu starnutia je možné pozorovať priestorové vzorce starnutia populácie v severo-východnej časti SR:

- mladšia populácia je sústredená v severnej časti SR, pre ktorú je charakteristická vyššia pôrodnosť,
- nízky index starnutia v KSK a PSK (NUTS3) koreluje s koncentráciou rómskej populácie,
- podstatne nižšiu úroveň indexu starnutia vykazujú tiež prímestské zóny miest Bratislava a Košice, čo je spôsobené migráciou ekonomicky aktívneho obyvateľstva do blízkosti ekonomických centier.

Ambíciu vlády SR venovať sa otázkam aktívneho starnutia deklaruje Národný program aktívneho starnutia na roky 2021 – 2030 (NPAS) schválený vládou SR uznesením č. 657/2021⁵⁹. Aktivity podpory aktívneho starnutia budú zamerané na podporu ďalšieho vzdelávania, dostupnej a kvalitnej zdravotnej starostlivosti, ekonomickej aktivity, výkonu verejnoprospešných činností, zabezpečenia príjmu v starobe, ako aj na podporu zotrvania odkázaných starších ľudí v prirodzenom rodinnom prostredí čo najdlhšie a dosiahnutie čo najvyššej dôstojnosti, nezávislosti a kvality v každodennom živote vo všetkých fázach životného cyklu, vrátane fázy odkázanosti na pomoc inej osoby. Aktivity rámcovo ukotvené v NPAS budú realizované vo všetkých krajoch a regiónoch. Problematika aktívneho starnutia je plne reflektovaná aj v návrhu Programu Slovensko v CP 4 (SO d), SO h)).

Slovensko čelí aj výzvam spojeným so znižovaním populácie vrátane významných sociálnych a ekonomických dopadov, s negatívnymi následkami pre systém sociálneho zabezpečenia a zdravotnej starostlivosti. Preto je dôležitou úlohou vynaložiť úsilie na zvrátenie tohto trendu. V súlade s potrebou „Zastaviť pokles populácie a podporiť rast podielu ekonomicky aktívneho obyvateľstva“, definovanou vo Vízii a stratégii rozvoja Slovenska do roku 2030, budú využité investície najmä v rámci CP 4 a CP 5.

Integrovaný prístup k riešeniu inklúzie MRK

Vzhľadom na skúsenosti a poznatky z programového obdobia 2014 – 2020 bude osobitnou výzvou regiónov Slovenska naštartovanie a prvá etapa implementácie úspešnej inklúzie MRK. Implementácia aktivít na podporu MRK v období 2021 – 2027 bude **zabezpečená prepájaním rôznych aktivít na úrovni osobitnej priority, ako aj na úrovni CP 2, 3, 4, 5.**

Všetky aktivity sú prepojené so **Stratégiou pre rovnosť, inklúziu a participáciu Rómov do roku 2030 a jej akčnými plánmi.**

Národná stratégia predstavuje súbor východísk a cieľov, ktoré sú zamerané na zastavenie segregácie rómskych komunít, výrazný pozitívny obrat v sociálnom začlenení Rómov, nediskrimináciu, zmenu postojov a zlepšenie spolužitia.

Globálne a čiastkové ciele prioritných oblastí – **zamestnanosť, vzdelávanie, zdravie, bývanie a boj s protirómskym rasizmom** - sú rozpracované v príslušných **piatich akčných plánoch**, každý na tri roky, vrátane opatrení a aktivít s realistickým vyčíslením potrebných finančných požiadaviek a identifikovaných vhodných zdrojov na ich pokrytie a zodpovedných implementačných orgánov.

Akčné plány vypracované na národnej úrovni:

Akčný plán prioritnej oblasti Zamestnanosť

Akčný plán prioritnej oblasti Vzdelávanie

Akčný plán prioritnej oblasti Zdravie

Akčný plán prioritnej oblasti Bývanie

Akčný plán prioritnej oblasti Boj s protirómskym rasizmom a podpora participácie

⁵⁷ <https://www.mirri.gov.sk/wp-content/uploads/2021/01/Slovensko-2030.pdf>

⁵⁸ online: http://www.unece.org/fileadmin/DAM/pau/age/Active_Ageing_Index/Stakeholder_Meeting/ACTIVE_AGEING_INDEX_TRENDS_2008-2016_web_cover_reduced.pdf

⁵⁹ <https://rokovania.gov.sk/RVL/Material/26448/1>

Pre každú prioritnú oblasť bude zdrojom pre výber obcí ARK 2019 a jeho aktualizácie, resp. kombinácie aktuálneho ARK a jeho aktualizácií za účelom zachovania oprávnenosti žiadateľov. Podľa ARK je najväčšia koncentrácia osídlení a podiel obyvateľstva MRK v 3 najmenej rozvinutých regiónoch (KSK, BBSK, PSK), a preto budú intervencie primárne koncentrované do týchto oblastí s rešpektovaním potrieb aj v ostatných regiónoch SR.

A) Úroveň samostatnej priority

Aktivity v rámci špecifických cieľov ESF+ j) a EFRR RSO 4.3 budú zamerané na podporu sociálno-ekonomickej integrácie MRK. Tento prístup bude kombinovať zdroje ESF+ aj EFRR v rámci osobitnej PRIORITY v Programe Slovensko. **Komplexný prístup pri riešení otvorených výziev vo vybraných lokalitách MRK prepojí mäkké opatrenia a tvrdé investície definované v Stratégii pre integráciu Rómov a jej akčných plánoch s cieľom dosiahnuť očakávané výsledky a ciele.** Intervencie budú implementované mimo mechanizmu IÚS.

S cieľom zabezpečiť spoľahlivú a správnu implementáciu intervencií smerom k MRK a aj na základe skúseností z CURI bude spustený pilotný národný **projekt rozvojových tímov**. Mäkké investície budú zahŕňať fungovanie odborníkov podľa skutočných potrieb obce s podporou v oblastiach ako bývanie, zamestnanosť, sociálne veci, raná starostlivosť o deti, mediácia medzi majoritnou a rómskou populáciou pod. Súčasťou pilotného projektu budú plány komunitného rozvoja ako aj strategické dokumenty územných plánov obcí pre všetky obce z Atlasu RK 2019. Plány budú obsahovať komplexné sociálne riešenia pre celú obec vrátane nerómskej majority ako predpoklad pre kombináciu mäkkých a tvrdých investícií v lokalite. Predpokladá sa podpora vybraných obcí prostredníctvom komplexného prístupu.

Absorpčná schopnosť samospráv pri čerpaní tvrdých investícií zo všetkých cieľov politik bude **posilnená špecializovaným národným projektom**, ktorý bude asistovať obciam pri príprave, realizácii a vyhodnotení projektov a projektových zámerov vrátane projektovej dokumentácie a procesu verejného obstarávania. Základným pilierom bude sieť expertov, s potenciálnym využitím už existujúcich kapacít v území, ktorí budú mať na starosti pomoc vopred určenej skupine samospráv. Predpokladaný **počet 165 expertov** bude operovať v 825 obciach z Atlasu rómskych komunít (1 expert na 5 obcí), kde na základe jeho aktualizovanej dynamickej verzie budú sústredené na kritické a prioritné lokality. Títo experti budú analyzovať potreby, hľadať najvhodnejšie riešenia, pomáhať a asistovať pri príprave projektových zámerov a v neposlednom rade vzdelávať a budovať kapacity najmä menších samospráv v oblasti projektového riadenia.

Ostatné intervencie v rámci osobitnej priority budú otvorené všetkým obciam z Atlasu rómskych komunít. Pri ESF+ ide predovšetkým o projekty vysporiadania pozemkov, MOPS, podporu projektov na boj s protirómskym rasizmom, zlepšenie situácie mladých Rómov, podpora rodovej rovnosti a postavenia rómskych dievčat a žien, podporu kapacít a fungovania rómskych a pro-rómskych mimovládnych organizácií. Všetky obce budú mať tiež prístup k projektom EFRR zameraných na svojpomocnú výstavbu a rekonštrukciu a výstavbu vhodných foriem bývania pre MRK. Prioritou budú obce s veľkou koncentráciou obyvateľov MRK a s väčšou prítomnosťou neštandardných foriem bývania.

B) Úrovne CP 2, 3, 4, 5

S cieľom posilniť intervencie v MRK budú **aktivity v rámci špecifických cieľov ESF+ j) a EFRR RSO 4.3 prepojené s aktivitami v rámci cieľov politik 2, 3, 4 a 5**. Ide o podporu MRK v prierezových témach ostatných špecifických cieľov (napr. vzdelávanie, zamestnanosť, sociálne veci, zdravie, pitná voda, odpady, miestne komunikácie atď.). Konkrétne aktivity a súvisiace alokácie sú uvedené v Programe Slovensko.

Indikatívne aktivity v rámci cieľov politiky 2, 3 a 4 na podporu sociálno-ekonomickej integrácie MRK

CP 2:

Podporované budú aktivity na podporu implementácie infraštruktúry v oblasti odvádzania a čistenia odpadových vôd ako aj zabezpečenie prístupu k pitnej vode a nakladania s komunálnymi odpadovými vodami v obciach s prítomnosťou MRK. V rámci odpadového hospodárstva budú financované opatrenia zamerané na triedený zber komunálnych odpadov, ako aj na predchádzanie vzniku biologicky rozložiteľných komunálnych odpadov

CP 3: Modernizácia a výstavba ciest II. a III. triedy bude podporovaná aj v obciach s prítomnosťou MRK s cieľom zvýšiť kvalitu mobility, služieb v území a zvýšiť bezpečnosť cestnej premávky. Dôraz sa bude klásť aj na výstavbu alebo úpravu bezpečných miestnych komunikácií v obciach s prítomnosťou MRK.

CP4

Intervencie na podporu sociálno-ekonomickej integrácie MRK sa budú implementovať v oblastiach ako deinštitucionalizácia zariadení a služieb; aktívne začlenenie; systém dlhodobej starostlivosti; terénna sociálna

práca; komunitné centrá; programy ranej starostlivosti; podpora účasti detí na vzdelávaní, predovšetkým detí od troch rokov veku; mentoring and tutoring pre študentov; podpora pedagogických zamestnancov v školách; podpora desegregácie pri vzdelávaní a príprave; konzultačné a podporné služby pri vyššom vzdelávaní; programy druhej šance; implementácia komunitnej zdravotnej výchovy pre členov MRK na podporu zdravia a prevenciu chorôb a implementácia zdravotnej výchovy v nemocničnom prostredí; rozvoj, implementácia a replikácia programov finančnej gramotnosti pre deti, mládež a dospelých vrátane podpory mechanizmov spolupráce a pod.

CP 5: S cieľom podporiť sociálno-ekonomickú integráciu MRK v rámci cieľa politiky 5 budú činnosti zamerané na bezpečné fyzické prostredie obcí, miest a regiónov.

C) Komplementarita a synergia s investíciami riešenými prostredníctvom plánovaných činností cez IÚS

Zabezpečenie súladu intervencií IÚS s národnými prioritami, Stratégiou rovnosti, inklúzie a participácie Rómov do roku 2030 (ďalej len „Stratégia 2030“) a prioritami Programu Slovensko.

Pretrvávajúcou výzvou pri podpore MRK pre programové obdobie 2021 – 2027 je iniciovanie konaní o **vysporiadaní pozemkov** vo všetkých relevantných obciach a osídleniach. Vzhľadom na komplikovanú situáciu v tejto oblasti musí počet konsolidovaných vlastníckych riešení odrážať realitu a objektívne, ale aj subjektívne prekážky na strane budúcich vlastníkov. Ambíciou programového obdobia 2021 – 2027 je pokračovať v projektoch orientovaných na vysporiadanie pozemkov z ESF+ a zväziť možnosť využitia prostriedkov z EFRR (výkup pozemkov). Komplexné výzvy vysporiadania pozemkov a nelegálnych stavieb na územiach MRK budú na Slovensku riešené nasledujúcimi opatreniami:

- SR vypracuje systémové opatrenia s cieľom zabezpečenia efektívnych komplexných opatrení súvisiacich s vysporiadaním pozemkov, vrátane úpravy dotknutej legislatívy.
- Nový Stavebný zákon
- Aktualizácia územných plánov obcí ako podmienka pri jednoduchých pozemkových úpravách.

Osobitné potreby regiónov

V zmysle princípu kohézie budú zdroje jednotlivých fondov v rámci všetkých piatich cieľov prioritne koncentrované na podporné opatrenia v menej rozvinutých regiónoch SR, čo odzrkadľuje regionálne disparity medzi viac rozvinutým bratislavským regiónom a ostatnými regiónmi Slovenska. Najmenej rozvinutými regiónmi sú Prešovský, Košický a Banskobystrický kraj, ktoré vykazujú najnižšie regionálne HDP na obyvateľa, najvyššiu mieru evidovanej nezamestnanosti a nezamestnanosti mladých, najvyššiu mieru rizika chudoby a zároveň čelia demografickým výzvam a odlivu ľudského kapitálu.

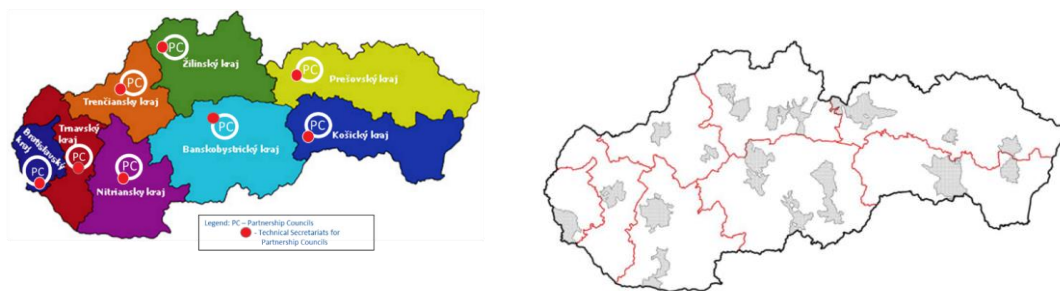
Práve preto bude na úrovni Programu Slovensko zvýšená podpora týchto regiónov, ktorá je reflektovaná v metodike prerozdelenia regionálnych alokácií na úrovni NUTS3 určených pre implementáciu integrovaných územných investícií, v zabezpečení prístupu k prostriedkom riadeným na národnej úrovni vrátane dopytového systému a podpory integrácie MRK, ako aj v plánovaní viaczdrojovej podpory udržania a rozvoja personálnych kapacít priamo v území. S cieľom identifikovať kľúčové oblasti rozvoja, pripraviť nadväzujúce investície a posilniť regionálnu expertízu a kapacity sa tieto 3 regióny v programovom období 2014 - 2020 zapojili do európskej Iniciatívy Catching-up Regions (CURI). Tá má presah aj do programového obdobia 2021-2027, hlavne pokiaľ ide o poučenia z programového obdobia 2014-2020 a pripravené investície, ktoré sú zamerané napríklad na odborné vzdelávanie a prípravu, zabezpečenie prístupu k pitnej vode a odvádzania a čistenia odpadových vôd, udržateľný cestovný ruch a iné oblasti tak, ako ich definujú akčné plány CURI.

Kľúčové územné výzvy a špecifické potreby každého z ôsmich samosprávnych krajov SR budú identifikované v ich integrovaných územných stratégiách a podporené prostredníctvom nástroja Integrovaných územných investícií.

Cieľom IÚS je riešiť výzvy územia komplexne prostredníctvom všetkých 5 cieľov politiky súdržnosti s využitím skúseností iniciatívy CURI. Komplementárnym nástrojom bude aj podpora opatrení v území prostredníctvom Plánu obnovy a odolnosti, FST a prostredníctvom prístupu LEADER zo SP SPP).

Vzhľadom na rozdelenie kompetencií v oblasti regionálneho rozvoja definované slovenskou legislatívou boli vytvorené dva typy štruktúr spolupráce pre realizáciu integrovaných územných investícií - jedna na úrovni NUTS3 a jedna na úrovni funkčných mestských regiónov. Tieto dve štruktúry sú koordinované na regionálnej úrovni prostredníctvom regionálnych rád partnerstva, avšak pri zachovaní implementačnej autonómie mechanizmu území UMR.

Rozdelenie regionálnych rád partnerstiev	Rozdelenie území UMR
- 8 vyšších územných celkov (úroveň NUTS3)	- 18 funkčných mestských oblastí
- pokrytie 100% obyvateľov SR	- pokrytie cca 33% obyvateľov SR

Štruktúra riadenia je stanovená v súlade s Článkom 29 nariadenia Európskeho parlamentu a Rady (EÚ) 2021/1060.

Integrovaná územná investícia sa môže realizovať ako individuálny projekt alebo komplexné projekty. Za IÚS sa považujú kľúčové a doplnkové operácie financované zo zdrojov Programu Slovensko. V prípade koordinácie realizácie aktivít IÚI s aktivitami podporenými z iných dotačných zdrojov, (ako napríklad Plán obnovy a odolnosti, prístup LEADER zo SP SPP, dotačné zdroje ÚOŠS a pod.), je takáto investičná akcia nazývaná integrovaný balíček. Výber a implementácia aktivít dotačných zdrojov mimo fondov EÚ pre podporu politiky súdržnosti je upravená v riadiacej dokumentácii daných dotačných zdrojov.

Proces tvorby a schvaľovania IÚI je súčasťou Jednotného metodického rámca pre prípravu integrovaných územných stratégií a investícií v SR v programovom období 2021 – 2027⁴⁹.

V prípade potreby MIRRI SR prostredníctvom Programu Slovensko zväži podporu investícií, ktoré úspešne spájajú princípy udržateľnosti, estetiky a inkluzívnosti, podľa vzoru Nového európskeho Bauhausu, s cieľom nájsť cenovo dostupné, inkluzívne, udržateľné a atraktívne riešenia klimatických výziev.

11. Zhrnutie posúdenia týkajúceho sa splnenia príslušných základných podmienok

Ref.: čl.15 VN

Tabuľka 11.1: Základné podmienky

Základná podmienka/kritérium	Fond	Vybraný špecifický cieľ (nevzťahuje sa na ENRAF)	Zhrnutie posúdenia

Informácie o splnení príslušných základných podmienok budú súčasťou Programu Slovensko.

12. Predbežná cieľová hodnota príspevku na opatrenia v oblasti klímy

Ref.: čl. 6 ods. 2 VN a čl.11 ods. 1 písm. d)

Fond	Predbežný príspevok na opatrenia v oblasti klímy* v EUR
EFRR	2 377 618 447
KF	1 132 390 409

* Zodpovedajúce informáciám, ktoré sú alebo majú byť zahrnuté do programov v dôsledku typov intervencií a indikatívneho rozdelenia finančných prostriedkov podľa čl. 22 ods. 3 písm. d) bodu viii).

Zoznam skratiek

AI	Umelá inteligencia (Artificial Intelligence)
AK	Administratívne kapacity
ARK	Atlas rómskych komunít
AMIF	Fond pre azyl, migráciu a integráciu
AT	Rakúsko
BMVI	Nástroj finančnej podpory na riadenie hraníc a vízovú politiku
BR	Bratislavský región
CEF	Nástroj na prepájanie Európy (Connecting Europe Facility)
CKO	Centrálny koordinačný orgán
CP	Cieľ politiky
CURI	Iniciatíva „Catching-up Regions“
CZ	Česká republika
CŽV	Celoživotné vzdelávanie
ČOV	Čistiareň odpadových vôd
EDP	Podnikateľský objaviteľský proces
EFRR	Európsky fond regionálneho rozvoja
EHS	Európske hospodárske spoločenstvo
EK	Európska komisia
ENRAF	Európsky námorný, rybolovný a akvakultúrny fond
EO	Ekvivalentný obyvateľ
EPFRV	Európsky poľnohospodársky fond pre rozvoj vidieka
ES	Európske spoločenstvo
ESF+	Európsky sociálny fond plus
ESFRI	Európske strategické fórum o výskumných infraštruktúrach
ETCS	Európsky systém riadenia jazdy vlakov
EÚ	Európska únia
EVP	Európsky výskumný priestor
EZ	Environmentálna záťaž
FEAD	Fond Európskej pomoci pre najodkázanejšie osoby
FN	Finančné nástroje
FST	Fond na spravodlivú transformáciu
HDP	Hrubý domáci produkt
HP	Horizontálne princípy
HU	Maďarsko
INEKP	Integrovaný národný energetický a klimatický plán
ISF	Fond pre vnútornú bezpečnosť
IT	Informačné technológie
IÚI	Integrovaná územná investícia
IÚS	Integrovaná územná stratégia
KF	Kohézny fond
LEADER	„Liaison Entre Actions de Développement de l'Économie Rurale“ (spájanie aktivít, ktoré podporujú hospodársky rozvoj vidieka)
MC	Miestne cesty
MDV SR	Ministerstvo dopravy a výstavby Slovenskej republiky
MH SR	Ministerstvo hospodárstva Slovenskej republiky
MIRRI SR	Ministerstvo investícií, regionálneho rozvoja a informatizácie Slovenskej republiky

MPRV SR	Ministerstvo pôdohospodárstva a rozvoja vidieka Slovenskej republiky
MPSVR SR	Ministerstvo práce, sociálnych vecí a rodiny Slovenskej republiky
MRK	Marginalizované rómske komunity
MSP	Mikro, malé a stredné podniky
MŠVVŠ SR	Ministerstvo školstva, vedy, výskumu a športu Slovenskej republiky
MZ SR	Ministerstvo zdravotníctva Slovenskej republiky
NEET	„Not in Education, Employment or Training” (Mladí ľudia, ktorí nie sú zamestnaní ani nie sú v procese vzdelávania alebo odbornej prípravy)
NIKA	Národná implementačná a koordinačná autorita
NP	Národný park
NUTS	Nomenklatúra územných štatistických jednotiek
OECD	Organizácia pre hospodársku spoluprácu a rozvoj
OP	Operačný program
OP EZ	Operačný program Ľudské zdroje
OZ	Odborný zamestnanec
OZE	Obnoviteľné zdroje energie
PD SR	Partnerská dohoda Slovenskej republiky
PL	Poľsko
PO	Programové obdobie
POO/RRF	Plán obnovy a odolnosti
P SK	Program Slovensko
PZ	Pedagogický zamestnanec
RIS3	Stratégia výskumu a inovácií pre inteligentnú špecializáciu Slovenskej republiky
RO	Riadiaci orgán
RSO	Špecifický cieľ vo vzťahu k EFRR
SPP	Spoločná poľnohospodárska politika
SK/SR	Slovenská republika
SO	Sprostredkovateľský orgán
SZČO	Samostatne zárobkovo činná osoba
SZP	Sociálne zvýhodnené prostredie
SO	Špecifický cieľ vo vzťahu k ESF+
ŠOK	Špecifické odporúčania krajiny EÚ
ŠFRB	Štátny fond rozvoja bývania
TEN-T	Transeurópska dopravná sieť
TP	Technická pomoc
UA	Ukrajina
UMR	Udržateľný mestský rozvoj
ÚOŠS	Ústredné orgány štátnej správy
ÚSVRK	Úrad splnomocnenca vlády pre rómske komunity
ÚV SR	Úrad vlády Slovenskej republiky
VaI	Výskum a inovácie
VaV	Výskum a vývoj
VFR	Viacročný finančný rámec
VN	Všeobecné nariadenie (Nariadenie o spoločných ustanoveniach)
VÚC	Vyšší územný celok
VVaI	Výskum, vývoj a inovácie

-
- ⁱ Zákon č. 409/2011 Z. z. o niektorých opatreniach na úseku environmentálnej záťaže a o zmene a doplnení niektorých zákonov
- ⁱⁱ Zákon č. 71/2013 Z. z. o poskytovaní dotácií v pôsobnosti Ministerstva hospodárstva Slovenskej republiky v znení neskorších predpisov.
- ⁱⁱⁱ Zákon č. 290/2016 Z. z. o podpore malého a stredného podnikania a o zmene a doplnení zákona č. 71/2013 Z. z. o poskytovaní dotácií v pôsobnosti Ministerstva hospodárstva Slovenskej republiky v znení neskorších predpisov v znení neskorších predpisov.
- ^{iv} Zákon č. 57/2018 Z. z. o regionálnej investičnej pomoci a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov.
- ^v Zákon č. 151/2019 Z. z. o poskytovaní dotácií na podporu rozvoja cyklistickej dopravy a cykloturistiky.
- ^{vi} Zákon č. 440/2015 Z. z. o športe a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov.
- ^{vii} Zákon č. 91/2010 Z. z. o podpore cestovného ruchu v znení neskorších predpisov.
- ^{viii} Zákon č. 539/2008 Z. z. o podpore regionálneho rozvoja v znení neskorších predpisov.